

„A szemünk előtt eleve-
nedtek meg a kétezer év-
vel ezelőtti bibliai csodák,
a megváltott életnek
a gyümölcsei.”
Odaszánt életek ► 4. oldal

„Elmondhatom, hogy béke-
ségben, szeretetben éltünk,
és otthon megkaphattam
a legfontosabbat, azt a műveltségi-lelki
háttérrel, amelyből voltaképp ma is élek.”
Stuttgarti beszélgetés
Gyökössi Kingával ► 11. oldal

„A fejezet utolsó része, a *Torzulások napjaink
evangelikus teológiájában* nyilván különös
érdeklődésre tart számot. Valószínűleg sokan
ezzel kezdik majd a könyv olvasását.
A szerző öt csoportba osztja a tévtanításokat.”
Vissza a kereszt teológiájához ► 13. oldal

„Mi is a piacról
élünk – szokták
hangoztatni
a »hívő« emberek.”
Mennyei matematika
► 14. oldal

A nemzeti kód ► 5. oldal
Párbeszéd a mennyben ► 7. oldal
Bázeli „bordélytúra” ► 15. oldal
Hétköznapi etikai gyakorlatok ► 18. oldal
Istentisztelet és minőség ► 23. oldal
Melléklet: ÚTTITÁRS – magyar evangéliumi lap

SEMPER REFORMANDA

„Ha tehát a szentekben a test a Lélek ellen küzd, mennyivel inkább harcol Isten ellen az istentelenekben és a szabad akaratban! Erről mondja Pál: »el-lenségeskedés Istennel« (Róm 8,7). S hogy ez az érv miként erőltetni el az én érveimet, és hogyan védi meg a szabad akaratot, szeretném én azt látni! Részemről megvallom, ha valaha is ez megtörténhetne, nem szeretném, hogy a szabad akaratot nekem adják, vagy hogy valami is a kezemben maradhata belőle, amivel az üdvösségemért fáradozhatnék. Nem csupán azért, mivel megannyi kísértés és veszély közegette a sok rám törő démonnal szemben védtelen lennék, és nem is tudnám azt megtartani, mert egyetlen démon is sokkal erősebb az embereknél; így aztán egyetlen ember sem menekülhetne meg, még akkor sem, ha semmi veszély, kísértés, démonok nem volnának, mert arra kényszerülne, hogy az állandó bizonytalanságban agyonfárasza magát, öklével csak a levegőt vagdossa. Ha örökké élhetnék és cselekedhetnék is, lelkiismeretem sohasem lehetne teljesen nyugodt, és nem tudhatnám biztosan, mennyit kell cselekednie, hogy eleget tegyen az Istennek. Mivel minden elvégzett cselekedet után visszamaradna valami kétség: vajon tesz-e Istennel, vagy talán még ezen túl is elvár tőlem valamit, amint azt az igaz cselekedeteinek példája is mutatja, s én ebből szerencsétlenségemre sok éven át eleget tanulhattam.

De most, hogy Isten üdvösségemet kivonta akaratom alól, és önmaga akaratára alá helyezte, megígérte, hogy nem cselekedtem vagy erőfeszítésem által, hanem nagy kegyelmességéből és irgalmasságából megment engem, biztos és nyugodt vagyok, hogy ő megbízható, és nem hazudik. Hiszen olyan hatalmas és erős, hogy semmiféle démon, sem egyéb kísértés nem képes őt legyőzni vagy engem tőle elszakítani.

► **Luther Márton:** A szolgálai akarat (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön és Weltler Sándor fordítása)

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

Legyünk láthatóbban evangelikusok!

■ GARAI ANDRÁS

Miért kellene hitünknek meg is látszani rajtunk? Miért nem elég már az evangelikus egyházi stratégia kijelentő módban megfogalmazott fő célja? Mert megszámláltattunk, és híjával találtattunk. Még testvéreink a hitben sem ismernek ránk, talán ezért is kóboroltak el a nyájtól oly sokan az elmúlt évtizedben...

Viseljük tehát állandóan speciális láthatósági mellényünket, azaz öltünk magunkra az Úr Jézus Krisztust, és így induljunk hittestvéreink keresésére! Ha a mi jó pástorunk az egy eltevelyedett bárányról sem mondott le, akkor nekünk nem hiányzik a kilencvenezres?

Tudjuk, a statisztika mindent megmutat, csak a lényegét takarja el. Azt csak a szíveket jól ismerő Isten tudja, kik az ő gyermekei igazán. Mi csak a külső tényeket láthatjuk. Ezek az adatok (a Központi Statisztikai Hivatal honlapjáról) ezer főre kerekítve: az elmúlt évtizedben 305 ezer főről 215 ezerre csökkent a magukat evangelikusnak érző magyar emberek száma; ez az összlakosság 3,0%-os részarányáról 2,2%-ára történő csökkenést jelent.

Természetesen ezt a kilencvenezres sokaságot jelentősen mérsékli az elmúlt tíz évben az egyházunk által eltemetett testvéreink száma, mert őket már nem e földön veszik számba. Viszont növeli az elmúlt évtizedben megkeresztelték száma, mert az ő evangelikus keresztyén hitben való neveltetésükről – így a megszámlálhatásukról is – a kereszteléskor tett ígéretük szerint szüleik gondoskodnak annak tudatában, hogy a hit nem magánügy, s a vallási, felekezeti tagság sem érzés kérdése, hanem tény.

Pál tudta is, kibem hisz, mert a hit a nem láthatók létéről való szilárd meggyőződés. S aki a hit szemével látja a láthatatlant, azt nem az érzései irányítják. És aki megtapasztalta az Isten kegyelmes szeretetét, azt sem halál, sem élet nem választhatja el tőle; ezért nem fordít neki hátat. Ezt az örömhírt viszont csak azok mondhatják tovább, akik nemcsak az Isten, de embertársaik számára is jól láthatóan evangelikusok; őket órállókul is rendelte erős várában (feladatukról lásd Ez 3,17–19).

Van valami speciális vonása a mi „lutheránus” egyházunknak, amelytől valóban láthatóbbakká lehetünk?

Kíváncsian ütöttem be az *evangelikusok* kulcsszót a legnagyobb internetes keresőbe, vajon mit írnak rólunk. A negyedik találatban ezt olvashattam: „Az evangelikus felfogás legjellegzetesebb sajátossága a kegyelemről szóló tanítás. A legtöbb keresztyén felekezethez hasonlóan vallják, hogy Isten Jézus Krisztus kereszthalála mint áldozat miatt kegyel-

mes az emberekhez. Ugyanakkor a megváltásban ennek a kegyelemnek talán mindenki másnál inkább kizárólagos szerepet tulajdonítanak. Az ember nem a jó tettei, erkölcsi miatt, még csak nem is hite miatt üdvözülni, hanem egyedül Isten kegyelme miatt. Az ember ezért semmit nem tehet, de felismerheti, ragaszkodhat hozzá – ez a hit –, és ebből a felismerésből fakad aztán az erkölcsi cselekvés. Sőt Luther számára maga a hit, amellyel megragadjuk ezt a kegyelmet, az is Isten ajándéka, nem az ember »hozza létre« magában.”

Nincs új a nap alatt – mondhatjuk a prédikátorral. Hiszen nemcsak Luther kereste a kegyelmes Istent, aki „hagyta magát megtalálni”, hanem azóta is sokak megtapasztalása lehet *Túróczy Zoltán* (háromszoros püspök) bizonyosságtétele: „Én mindennap kimondhatatlan szükségét érzem és mindennap csodálatos, boldog örömmel mondogatom magamnak újra és újra: az én Istenem csak kegyelem, semmi más, csak kegyelem! Minden útja kegyelem! Az én üdvösségem felé vezető útja is kegyelem! Csak kegyelem! Áldassék örökkön-örökké ez a hihetetlen kegyelméért az ő szent nevel!” (Forrás: *Túróczy Zoltán: Csak kegyelem.*) Ez a kis írás a Fébé-nyomda kiadásában jelent meg Budapesten 1949-ben, és ami még máig tartó üzenetet hordoz: az *Evangelikus Evangelizáció* című sorozat egyik füzeteként.

Íme, itt a speciális evangelikus üzenet, amelyet csak mi adhatunk tovább, tehetünk láthatóvá sokak, de elsősorban a „láthatatlanná” vált hittestvéreink számára. S a kül- és belmisszió szolgálat mellett talán – miként a negyvenes években – ismét szükség lehet az evangelikus evangelizációra, hogy először a saját házuk táján seperjünk, s aztán forduljunk más „pogány” népek felé, amelyek még nem hallották az evangéliumot.

Ennek eszköze Isten minden gyermeke – Krisztus hú tanúságtevőjeként az ő „munkaruhájában”. Ma sem írhatok mást, mint az egyházunk stratégiáját méltató (2012. december 16-i *EvÉlet-beli*) írásomban: „Végső soron küldetésünk sem lehet más, mint hogy sokak számára láthatóvá tegyük az evangélium által Krisztust.”

Írásom címében a felszólító módot és a középfokú melléknevet Urunk e szavai indokolják: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt.” (Mt 10,32–33)

A szerző nyíregyházi presbiter, az *Evangelikus Élet* Heti útravaló rovatának gazdája

Magyarok

– Nein!

Dühösen rántom el a kezem. Az ember furcsán néz rám, nem számított ekkora emócióra. A visszautasítást viszont jól tűri, naponta sokszor találkozhat vele.

Mindez már sok éve volt, szégyenkezve emlékszem magamra. Hamburgból jöttünk egy konferenciáról. Bécsben is megálltunk. A magyarországi rendszer abban az időben nyitotta meg a falakat. Ez volt az első igazi találkozásom a Nyugattal. Ahogy a vonat jött haza-

felé, a határt leginkább a házak mutatták. A szépen ápoltság, gyepű, medencés, izléses, tiszta kerteket felváltották a roncsokkal megrakott hátsó udvarok, a fából és hullámpalából összetakolt bodegák. Rám telepedett a nyomorult kelet-európai érzése.

A pályaudvaron leszállókat letámadták a taxisofőrök. Erőszakosan kínálták magukat. A nagyvonalú nyugati életstílus után bántó volt ez a kicsinyes rabszolgamódi. Az egyik megragadta a karomat. Irtóztam a

helyzettől. Németül szólaltam meg. Nem akartam egy nyelvet beszélni ezzel az emberrel. Szégyelltem magyarnak lenni.

Azt szoktuk mondani, hogy nemzeti hovatartozásunk teremtési rend. Olyan Istentől kapott forma, amelyet csak nagy belső feszültségekkel lehet megváltoztatni. Magyar vagyok hálásan. Egy nyelvet beszélek *József Attilával*. És a többiekkel.

És azokkal a taxisofőrökkel.

■ KOCZOR TAMÁS

Oratio œcumenica

Szentháromság egy igaz Isten, köszönjük, hogy bizalommal vihetjük eléd könyörgésünket abban a hitben, hogy meghallgatod.

Könyörgünk az egész világért. Adj minden népnek emberhez méltó életet, hogy ne kelljen senkinek kiszolgáltatottságban, félelemben, létbizonytalanságban, üldöztetésben élni! Azok mindennapi kenyeréért könyörgünk, akik sohasem kéri tőled. Adj a vezetőknek bölcsességet, hogy a rájuk bízottak javára tegyenek mindent, hogy felelősen döntsenek a környezet megóvása érdekében!

Könyörgünk minden vallásos emberért. Adj egymás iránti türelmet a különböző vallások között. Őrizz meg szélsőséges tanításoktól. Könyörgünk a keresztényekért szerte a világon. Bocssásd meg részekre szakadozottágunkat. Láttasd meg velünk, hogy csak úgy tudunk egymáshoz közeledni, ha te vagy az út. Vezess el arra a felismerésre, hogy nem juthatunk soha közelebb hozzád, ha egymástól idegenkedünk, távolodunk, ha előítéleteink hatnak. Könyörgünk Magyarországi Evangélikus Egyházunkért. Adj békességet, rendet és elkötelezettséget, hogy igéd tisztán hangozzék mindenhol, akár magyarul, akár szlovákul vagy németül hirdetik, és örömmel hallgassuk és megtartsuk.

Könyörgünk megkeresztelt gyermekeinkért és azért, hogy szülei megtartsák előtted kijelentett vállalkásukat. Könyörgünk a serdülőkért, fiatalokért. Őrizz meg őket a sokféle kísértésben attól, hogy már fiatalon tönkretegyék az életüket.

Könyörgünk a házastársakért, akik a te színed előtt fogadtak egymásnak életre szóló hűséget. Tartsd meg őket kölcsönös szeretetben, megbecsülésben, szelídségben, megbocsátásban. Könyörgünk az özvegyekért, az egyedül élőkért. Vedd körül őket irtalmas szeretetteddel, hogy soha ne éljék meg azt, hogy nincs senkijük.

Könyörgünk az öregekért, akik már nagyon sok mindent elveszítettek. Segítsd őket, hogy ne veszteségeiken keseregjenek, hanem erősítsd reménységüket, növelj hitüket, hogy békeséggel készüljenek a búcsúra e világtól és a boldog találkozásra veled.

Könyörgünk a betegekért, kórházban levőkért, a testi, lelki fogyasztosokért. Szánd meg őket, és győzd meg őket arról, hogy a te szereteted töretlen irántuk! Állíts melléjük segítőköt, hogy soha ne kelljen arra gondolniuk: „nincs emberem”. Könyörgünk azokért is, akiknek szívében gyász van. Akár nagyon friss, akár már évek óta hordozzák a bánat terhét. Te vigasztald, gyógyítsd őket, és teremt bennük hűsvéti hitet.

Végül könyörgünk hozzád önmagunkért. Könyörülj rajtunk a te jótetszésed szerint, és munkáld meg szívünkön továbbra is, hogy hallott igéd jó gyümölcsöt teremjen a hétköznapiokban is a te dicsőségére és felebarátaink javára.

Szentháromság egy igaz Isten, hallgasd meg könyörgésünket! Ámen.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐMESTER

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 12. VASÁRNAP – LK 16,13–17

Áldó hatalmak oltalmába rejtve...

Ez az ének, *Dietrich Bonhoeffer* haláltáborban írt éneke (EÉ 355) muzsikál bennem attól a perctől fogva, hogy elkezdtem készülni ennek az igazírdetésnek az írására.

Ha hatalmakról beszélünk, rögtön valami negatív képzet jut eszünkbe. A demokrácia látszatához szokott, torzult gondolkodásunk már valami rosszat sejt, ha a hatalom szóba kerül. Minden és mindenki gyanús, akinek hatalma van. Pál alaposan feladja nekünk a leckét, amikor azt írja: „*minden hatalom Istentől van*” (Róm 13,1). Jézus búcsúszavai pedig végképp döntő súllyal szólnak meg: „*Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön*.” (Mt 28,18) Vannak gonosz hatalmak, de mi a nagyobb, az áldó hatalmak oltalmába rejtve lehetünk...

Életünk legfőbb jellemzőjét, egyértelmű helyzetét írja le Jézus: akár akarjuk, akár nem, hatalom alá vetett emberek vagyunk. Önbecsapás azt hinni, hogy saját magunk urai vagyunk, vagy előbb-utóbb el tudjuk érni ezt. Nem csak magyar életérzés és negatív élmény, hogy évszázadok óta mindig idegen hatalmak alatt élünk, s nem magunk formáljuk a sorsunkat. Örök emberi tapasztalat, hogy vagy egy másik ember, vagy egy erősebb csoport, esetleg egy politikai-pénzügyi hatalom s végső soron a természet erői ránk telepednek, és nem engedik, hogy önállóan döntsünk az életünk felől.

A fejét homokba dugó, magára mégis büszke ember megpróbál úgy tenni, mintha kézben tartaná a saját életét. Azután jönnek váratlan események, tragédiák vagy olyan ütelágazások, amelyekre nem számított. S akkor egyszeriben kiderül, hogy becsapta önmagát. Ha pedig ezt az el-

keserítő tapasztalatot „megúsztá”, akkor az utolsó percekben fog rájönni: a Kaszás nagy hatalom, az előtt mindenki fejet, majd térdet hajt, és indul a végső útra. Ha addig el is hitte valaki, hogy a maga ura, ott szétfoszlik az utolsó illúzió is.

A mindennapok apró részleteiben is megtapasztaljuk, hogy a felettünk álló erők és hatalmak kényszerpályáján mozgunk, de a végső kérdésekben még inkább megmutatkozik, kié az életünk: vagy az ördög hatalma alatt élünk, mozgunk, döntünk (esetleg sodródunk), vagy az Isten hatalma alá kerülünk, és az ő szeretethatalmában teljesedik ki az életünk.

Nem valamiféle dualista szemléletéről van szó, hogy tudniillik a világ két erő, a jó és a rossz (például jin és jang) között hánykódik, s a kettő küzdelmének tárgyává válik. Az Isten végtelen s a gonosz korlátozott (de az emberénél azért mégis nagyságrendekkel nagyobb) hatalmáról van szó.

A mennyei Atya – ismételtlen gyermeki státusba – hazahívó szava, Jézus tanítványára elhívó megszólítása éppen azért hangzik, hogy szakítsunk (szakíthassunk) a rosszal, és érkezzünk haza a mindenható Isten oltalmába, akinél élet, biztonság és jövő vár ránk.

Köztes állapot nincs. Vagy a rossz uralma alatt élünk, vagy az Isten erőterében. Vagy a gonosz szolgálatában állunk, vagy Isten országát építjük. Senki sem szolgálhat két úrnak – mondja Jézus e mai igénkben.

Életünk alapvető helyzetét írja le Urunk, s teszi ezt azért, hogy idejében figyelmeztessen a ránk leselkedő veszélyre, de egyben kiutat mutatva biztasson is bennünket. Senki sem

szolgálhat két úrnak! Úgy hangzik ez, mintha eldönthetnénk, hogy kit akarunk szolgálni. Úgy tűnik, mintha szabad akaratumk szerint mondanánk ki a döntést. Ilyen azonban nincs! Egyet tehetünk: kérjük Istent, hogy vonjon uralma alá, és tartson meg hatalmában: „*ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól*.”

Vegyük észre: Isten minden cselekedete, szava, döntése, hívása és küldése mind-mind ezért van, hogy ne szakadjunk el tőle, hogy hatalmának biztonságában éljünk, s ne a gonosz kiszolgáltatottságában, rabságában, reménytelen, halálra ítélt erőterében.

Jézus a hatalom kérdése kapcsán a leginkább neuralgikus pontot emeli ki: a pénz ügyét. A pénz (s mi minden van mögötte) tűnik a legnagyobb hatalomnak. A főníciaiak arra találták ki, hogy eszköz legyen az embernek az egymás munkájára építő világában. S mivé lett? – a hatalom eszközévé, megtestesítőjévé. Az eszközökből cél lett.

Sok minden mással is így vagyunk – de a pénz esetében mintha minden koncentrálnánk. Mintha egy megfoghatatlan, de mindenható hatalom-má vált volna. Embereket, közösségeket, eseményeket és történelmet mozgat. S ha valóban az eszköz célá válik, jogosnak érezzük az apostol felszisszenő mondatát: „*Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme...*” (1Tim 6,10)

Jézus új világot hozott, hirdetett és valósított meg: Isten új világát. S ebben az új világban nem kötelező, hogy a pénz uralma alatt éljünk, mert Jézus a pénz hatalmából, az anyagiak fogságából is kiváltott. Vele járva az utat átértékelődik a pénzhez való viszonyunk. Boldogult Kiss János bácsi beszélt Fóton az ifjúság-

A VASÁRNAP IGÉJE

nak arról, hogy az igaz megtéréskor az ember pénztárcája is megtér...

A pénznek nincs szaga – tartja a mondás, amely éppen arra utal, hogy észrevétlenül, álcák mögé bújva, a személyes felelősséget elkerülve bántathat vele az ember. Lehet, hogy így van. A történelem bőven ad arra példát, hogy a pénzügyi vétkek – kicsiben és nagyban – eltűntek a homályban, és sohasem derült fény rájuk. Lehet, hogy „szag nélküli”, személytelen eszköz a pénz, de Isten nem a felszínt látja, s nem is látszat után ítél. Ő tudja, hogy mit gondolunk, s mit teszünk a kezünkbe kapott eszközeinkkel, s tudja, hogy kihez kötődik a szívünk s az értelmünk.

A jézusi figyelmeztető szó ma ezért hangzik. Vizsgáljuk meg magunkat, az anyagiakhoz való viszonyunkat éppen úgy, mint azt, hogy tetteinkkel és életünkkel kinek a szolgálatában állunk. Emberekhez, más hatalmakhoz igazodunk, vagy Isten közelségében, erőterében akarjuk leélni az életünket? Senki sem szolgálhat két úrnak. Az új világ, az Isten országa elkezdődött, s ez azt jelenti: élhetünk Isten áldó hatalma alatt. Talán elrejtve – ahogy Bonhoeffer vallotta –, de biztonságban.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozunk! Istenem, te tudod, mi mindennek és ki mindenkinek a markába sodródnom életem során. Köszönöm, hogy áldó kezdetem nem veszed le rólam, s én újra meg újra megtapasztalhatom szereteted és jóságod életújító hatalmát. Jöjjön el a te országod! Ámen.

„...de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a szívetek!”

CANTATE

Eged Isten dicsérienc

► **Hetilapunk összevont számában két cikk is foglalkozik azzal a zeneművel, amelynek megismerését a múlt héten kezdtük el. Most a harmadik tételtől folytatjuk Johannes Brahms Német rekviemjének megismerését Ujfalussy József és Várnai Péter, valamint Ralf Wehner és Ekkehart Kroher segítségével.**

Az elemzésben értelemszerűen előfordulnak zenei szakkifejezések (csak annyi, amennyi a zenei folyamat világos leírásához feltétlenül szükséges). Ez semmiképpen nem gátolja a cikkek megértését – odafigyelést, érdeklődést viszont feltételez.

Az északnémet, hamburgi születésű Brahms alig volt harmincéves, amikor 1862-ben először hangversenyezett Bécsben. A következő évben már állást is vállalt az osztrák fővárosban, és ettől kezdve haláláig ott élt. Kóruskarnagy állást ugyan csak néhány évig töltött be, ám ez az idő megérlelte benne a vokális komponistát. Majdnem minden énekkari műve – kantátái, a cappella kórusai és oratóriuma – ennek a korszaknak a terméke.

A *Német rekviem* tervei 1856-ra, a jó barát, *Schumann* halálának évére nyúlnak vissza. Az ő vázlatkönyvében talált Brahms egy olyan zenei gondolatot, amelyet később felhasználott művében. 1861-ben komponálta az első két tételt, de megszakította a munkát. Érezte az önkritikus zeneszerző, hogy

még nem tudja elmondani, amit akar? Nem a szakmai gyakorlat hiányzott a folytatáshoz, hanem az elmélyülés.

Édesanyja elvesztése jelentette Brahms életében azt a lelki megrázkódást, amely továbblétezte a komponálásban. A legutóljára elkészült ötödik tétellel az ő haláláról emlékezett meg.

Zenétörténeti kuriózum, hogy a műnek három bemutatója volt: 1867-ben Bécsben az első három tétel, 1868-ban Brémában a hattételes (a mai ötödik tétel nélküli) változat előadására került sor; a teljes mű 1869-ben hangzott fel Lipcsében.

A harmadik tétel át komponált, zárt szerkezeti egységbe nem illeszkedő, hatalmas meditáció. Eddig kórustételeket hallhattunk, itt lép színre a bariton-szólo. A tétel első fele visszateréses forma, szólista és kórus felváltva firtatja az élet értelmét, célját: „*Add tudtomra, Uram, életem végét, meddig tart napjaim sora, hadd tudjam meg, milyen mulandó vagyok!*” / „*Íme, arasznyívá tetted napjaimat, életem ideje semmiség előtted.*” (Zsolt 39,5–6) Ezután lebegő harmóniak felett folytatódik a töprengés, a szóló-kórus váltakozás: „*Mint egy lehelet, annyit ér minden ember, aki él. Arnyékként járkel itt az ember, bizony hiába vesződik. Gyűjtöget, de nem tudja, ki fogja hasznát venni.*” (Zsolt 39,6–7)

„*Így hát mit várhatok, Uram?*” – teszi fel a kérdést a tétel közepén. A zene tétova szükített széptimhangzaton akad fenn, majd d-mollja D-dúrúrá válik, és felszárnyal: „*Egyedül benned*

reménykedem!” (Zsolt 39,8) Orgonapont fölött kibontakozó, hatalmas kórusfuga fejezi be a tételt, apokrif szövegre: „*Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, s a halál kínja nem éri őket.*” (Bölcsesség könyve 3,1 – Káldi-Neovulgata) A fuga impozáns szólamtorlasztásban teljesedik ki, így nemcsak a harmadik tételt, hanem a mű első nagyobb egységét is lezárja.

A héttételes szimmetria tengelye a negyedik tétel. A zeneszerző itt megpihentet: valóságos kóruszerénádban zengi az Úr hajlékának szépségét: „*Mily kedvesek a te hajlékaid, ó, Seregek Ura! Sóvárog, sőt eleped a lelkem az Úr udvarai után. Testem és lelkem ujjongva kiált az élő Istenhez. (...) Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged!*” (Zsolt 84,2–3,5) A tétel szinte keringőlejtésű – más megközelítésben bölcsődalszerű –, idilli hangja első hallásra akár profánnak is hathat a nagy mű emelkedett világában. De ez a nemes líra – mintegy az egész alkotás triójaként – érzékelteti, mennyire emberi fogantatású a kompozíció legmélyebb vívódása is. Az Esz-dúr, szonátaszerkezetű tétel egyben a második tétel Gesz-dúr triószakaszával is hangnemi és hangulati rokonságot tart.

A nagy ívű ciklus építkezésének próbatétele következik: hogyan fejlődjék tovább a szimmetria úgy, hogy előre is vigyen. Brahms mesterien oldja meg a drámai problémát. Az ötödik tételben átszellemült hangú, G-dúr szopránária felel a harmadik tétel bariton-szólojára. A viszontlátás ígéréte-

vel utal amannak töprengésére, de egyúttal a negyedik tétel derűs hangvétele is tovább emeli, a földi öröm mintegy égi válaszaként.

A megoldás dogmatikus szemmel nézve is meghökentető: női hangon szólaltatja meg Jézus szavait: „*Így most titeket is szomorúság fog el, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a szívetek, és örömtöket senki sem veheti el tőletek.*” (Jn 16,22 – a főrészből.) „*Lássátok saját szemetekkel, hogy bár keveset fáradtam, mégis bőséges megnyugvást találtam magamnak.*” (Jézus, *Sírak fia könyve* 51,35; Káldi-Neovulgata – a középrészben.) Mindezek alatt a kórus más szöveget énekel: „*Ahogy az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket.*” (Ézs 66,13)

Különösen megkapó az utolsó ütemek búcsúszava. Szólóének és kórus felelgető énekeiben a magányos szoprán lebegve, a viszontlátás szavával vész távolba, int búcsút, miközben az énekar vigasztalásról beszél.

Az ötödik tétel szopránáriája az egyik választ adta a harmadik tétel töprengő bariton-szólojára: a szimmetrikus értelmi-formai lekerekítését, a biztatását. A hatodik tétel azonban – az egész monumentális építmény drámai csúcspontján – másképpen: fokozó folytatással kapcsolódik szimmetriapárjaihoz, mind a második, mind a harmadik tételhez.

Ezzel a hatodik tétellel folytatjuk a mű elemzését másik cikkünkben, a 14. oldalon.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Gyökerek, törzs és korona

Pongráczné Györi Boglárka lelkésszé avatása

► A kaposvári templomban családja, barátai és a szívének kedves alsósági, tabi és helyi gyülekezet körében ünnepelte lelkésszé avatását Pongráczné Györi Boglárka augusztus 10-én, szombaton délután. Az alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, illetve Pongrácz Máté helyi lelkész működött közre. Az istentisztelet fényét a gyülekezeti énekhar és zenekar szolgálata emelte.

A lelkészjelölt által mottóul választott ige, Zsolt 139,1.3.6 alapján és életútjának különböző állomásait felvillantva a püspök arról beszélt, hogy Isten szeretete kíséri végig Boglárka életét. Az alsósági gyülekezet töltötte be életében a gyökerek szerepét, amelyek a stabilitást adják. A törzs, vagyis a növekedés és a felkészülés helyeként szolgált a soproni líceum, majd a budapesti teológia. Végül a kaposvári gyülekezet válhatott otthonává, ez adja életének koronáját. „A gyümölcs mégis mindig ajándék – tette hozzá Szemerei János. – Elcso-

dálkozunk azon, hogy Isten milyen nagy dolgokat tud véghezvinni igéje által, a tanúskodásunk, a szolgálataink által.”

A fogadalomtételt, majd a frissen felavatott lelkész megáldását követően került sor az úrvacsoravételre, melynek liturgiáját Szemerei János püspök mellett már Boglárka végezte.

Az ünnepséget bensőséges, vidám hangulatú közgyűlés zárta, melyen sokan köszöntötték a lelkésznt. Szabó Lajos elmondta, hogy Bogi kemesaljai frissessége, derűje és precizitása hiányozni fog az egyetemen.

Anyagyülekezete, az alsóságiak nevében Kerekes Csaba lelkész szökölt.

Hatodéves mentora, Szigethy Szilárd tabi lelkész egy világítótornyot ábrázoló jelképes ajándékot hozott, amellyel arra biztatta új kollégáját, hogy „folytassa a ragyogást, tükrözödjék rajta az örömhír”. Mesterházy Balázs, a líceum korábbi iskolalelkésze felidézte a közös emlékeket, majd arra figyelmeztette egykori hit-tanost, hogy üzenet van rábízva, amelyet tovább kell adnia.

Nagy szeretettel tolmácsolták a kaposváriak jókívánságait a helyi presbitérium tagjai. Süttö Zoltán másodfelügyelő Isten áldását és vezetését kérte a lelkészre szolgálataira. Szemerei János püspök pedig az egyházkerület nevében köszöntötte Boglárkát mint legifjabb szolgálatárát.

A lelkészavatási ünnepséget szeretetvendégség zárta a közeli református gyülekezeti házban.

■ ADÁMI MÁRIA

Pongráczné Györi Boglárka Celldömölkön született. Evangélikus családban nőtt fel, édesapja az alsósági gyülekezet felügyelője, édesanyja presbiter, nővére is evangélikus lelkész. Középsikolai tanulmányait a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégiumban végezte. Az érettségit követően felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, eredetileg katekétá-lelképásztori munkatárs szak-

ra. Azonban, meghallva Isten hívását, hamarosan átjelentkezett a teológus-lelkész képzésre. 2012-ben kötött házasságot Pongrácz Máté lelkésszel. Hatodéves gyakorlatát a 2012–2013-as tanévben a tabi gyülekezetben töltötte, Szigethy Szilárd felügyelete mellett. Közben Kaposváron is tartott hittanórákat és egyéb szolgálatokat. Ordinációja után férje mellett, a kaposvári egyházközségben fog szolgálni beosztott lelkészként.

150 éves az iskolából lett templom

► Kívül-belül megszépült és új keresztelőkúttal gazdagodott a mihályi evangélikus templom. A mintegy négyéves felújítási folyamat lezárulását és az eredetileg iskolának készült épület százötvenedik születésnapját augusztus 11-én, vasárnap délelőtt közösen ünnepelték a vadosfai egyházközséghez tartozó leánygyülekezet tagjai.

Az istentiszteleten az igehirdetés szolgálatát Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte. A liturgiában részt vett Mihácsi Lajos helyi helyettes lelkész, valamint Gabnai Sándor, a Soproni Egyházmegeje esperese.

A meghívón szereplő ige (Zsolt 105,1–3), illetve az alkalomra választott textus (ApCsel 19,8–11) alapján a püspök arról beszélt, hogy Isten esz-köztárában a nehéz helyzetek, átéltraumák áldás eszközei lehetnek. „Kétségünk ne legyen fölöle, hogy Isten műhellyé akarja tenni az iskolából templommá váló épületet is, mert neki van hatalma, és van szándéka erre. Istennek terve van itt élő népével” – hangsúlyozta Szemerei János.

A prédikáció után Gabnai Sándor szökölt néhány szót a keresztség jelentőségéről. „A keresztségben nem mi választunk. Ezen a helyen az Úristen maga választ bennünket maga mellé. Ez a hely az indítópont” – mondta az esperes, majd megáldotta az újonnan készült keresztelőkutat.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen Sümeghy Péter, az anyagyüleke-

zet felügyelője üdvözölte a megjeleneket. A renoválás folyamatáról Bálint Kálmán helyi gondnok számolt be, megköszönte az országos egyház, az egyházmegeje, az önkormányzat, illetve a hívek támogatását, adományait.

Köszöntöt mondott többek között Csitéi Gábor, a falu polgármestere. Kiemelte: a mihályi evangélikusok példát mutatnak a település többi lakója számára abban, hogy összefogással mennyi mindent el lehet érni.

„Itt állok, másként nem tehetek” – utalt Gabnai Sándor esperes a – zokniján is olvasható – híres Luther-idézetre, majd így biztatta a jelenlévöket: „Álljunk mindig itt, mert ez a mi helyünk. Ahol erősek és bátrak lehetünk, ahol gyengeségeinket hordozza valaki, ahol megújult erőket kaphatunk.”

A hálaadó ünnepség szeretetvendégséggel zárult. A templom mellett felállított sátrak alatt a helyiek és az anyaegyházközségből érkezett vendégek együtt örültek Isten megtapasztalt gondoskodásának.

■ AM

A középpontban, Krisztusnál találkoztunk...

Manapság nagy divatjuk van a nyári fesztiválozásoknak, tömegrendezvényeknek. Sziget, Félisziget, Balaton Sound, Volt, ezer meg ezer faluünnep, városnapok, gasztronómiai fesztiválok, ifjúsági rendezvények – csupán néhány a nyár kínálatából. Felpörgött világunkban az akkumulálódott feszültségeket valahol le kell vezetni. Ez természetes.

Amikor ezeket a sorokat írom, épp csak befejeződött az első erdélyi vonatkozású lutheránus ifjúsági találkozó, a Köz-Ép-Pont, és mire ez az írás nyomtatásban is megjelenik, addigra már jócskán mögöttünk lesz a nyár egyházunkban leginkább várt rendezvénye. Engem azonban az foglalkoztat, hogy végül is miért szerveztük a Köz-Ép-Pontot? Mert úgy véljük, hogy ez más? Mítől más? Mert ha olyan, mint egy átlagos „buli”, akkor inkább csatlakozni kellene valamelyikhez, hogy az legyen még nagyobb...

Bár a Köz-Ép-Pont találkozó is hangos volt a jókedvtől, a nevetéstől, a remek bulihangulattól (mert ennek is lennie kell), mégis hozott több-

et, többletértéket és -tartalmat. Talán bizonyos elemeiben hasonlított néhány fesztiválhoz, lényegében mégis egészen más volt. Nem számúzte a vidámságot, az életkedvet, a pozitív hangulatot, az önfelédit kikapcsolódást, de volt egy olyan sajátos tartalma, olyan kötöszövetbe ágyazódott, amely csak az övé. Ez pedig a lelki, a hitbéli dimenzió.

Mert hogy a Köz-Ép-Pontnak az értelmé elsősorban az Istennel való találkozás lehetősége volt. Isten felemelő jelenlétében megérezni a lelki felszabadulást, a megtisztulást, azt az örömet, amelyet egyedül Isten fényéből nyerünk. Megtapasztalni valamit Isten szeretetéből, amely kiárad, és egy nagy lelki családdá ötvözi a jelenlévöket. Ez volt a lényeg, ez volt a cél.

Megtapasztalni és megtapasztaltatni, hogy Isten országa öröm! Megélni és megértetni a fiatalokkal, hogy a világ minden örömröntő tényezője ellenére Jézus közelében örvendöz életük lehet. Megértetni szabadságukat és önállóságukat féltő fiataljainkkal, hogy Isten nem vesz el tőlünk

semmit, ami szép és jó, de mindazt, ami tönkretesz, ami bilincsbe ver, elkéri, és helyébe adja a tiszta és boldog szív békéjét.

Amikor egy fesztivál véget ér, az emberek a végeledekig kihasználják az utolsó estét, másnap aztán elbúcsúznak, vagy csak szétszélednek, és alig marad valamilyen kapcsolat közöttük. A Köz-Ép-Pont viszont jóval többet tűzött ki maga elé: arra törekedtünk, hogy életre szóló kapcsolat alakuljon ki hitben a jelenlévöök között; hogy megtapasztalják fiataljaink, hogy öök egyenként a nagy evangélikus családnak és tágabb értelemben a nagy keresztyén családnak a tagjai.

A „már igen, de még nem” várakozó feszültségében csupán annyit kértem az Úrtól: hadd legyen ez a találkozó az örömszerzés és az örömvétel alkalma. Hadd legyen ez a találkozó az egymásra találás, a közösség ünnepe, hogy úgy találjunk mi is egymásra, ahogy a kör sugarai összefutnak a középpontban.

Amikor a körívrlől elindul az egyik, második, harmadik, negyedik sugár a kör

közepe felé, akkor még elég nagy távolság van közöttük. Ilyenek voltunk egy kicsit mi is. Sugarakként érkezünk a szélrózsa minden irányából, hogy megérkezzünk a középpontba. Jötték Sopronból, Györből, a Dunántúlról, a Duna-Tisza közéből, Budapestről, Nyíregyházáról, Szegedről, Váradról, Aradról, a Csángóföldről – és még hosszan sorolhatnám.

A lényeg azonban az volt, hogy amint haladtunk Sepsiszentgyörgy felé, egyttal egy közös pont felé haladtunk, ami lelki értelemben még inkább igaz. Különbözö élethelyzetekből, különbözö felfogásokkal, temperamentumokkal, elvárásokkal indultunk és érkezünk. Nagyon különbözö embereként (bár az is igaz, hogy sok a hasonlóság is bennünk, csak ezt nehéz felismerni), és ahogy a középpont felé kezdünk közeledni – aki a Krisztus –, annál kisebb lett a minket elválasztó távolság. Amikor pedig megérkeztünk a középpontba, ott már nem választott el bennünket semmi sem. Nem voltak távolságok, a szög bezárult, eggyé vált.

ÉGTÁJOLÓ

Ezt akarta kifejezni a Köz-Ép-Pont találkozó névválasztása is. A szélrózsa minden irányából elindulni a középpont felé, ahol a földrajzi, a természet adta emberi távolságok megszűnnek. Ez az, amit a Köz-Ép-Pont találkozó adott, ez az, amitől más volt. Elindulunk Krisztusban egymás felé...

Adorjáni Dezsö Zoltán püspök
Romániai Evangélikus-Lutheránus
Egyház

Elindult a Külhoni Magyar Sajtószolgálat

*Számítanak
a határon túli
egyházakra*

▶ A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) augusztus 1-jén elindította a Külhoni Magyar Sajtószolgálatot (KMS). A kms.mtva.hu honlapon külhoni magyar társadalmi és politikai szervezetek, egyházak és nemzetpolitikai szempontból kiemelt intézmények tehetnek közzé híreket, közleményeket.

Böröcz István, az MTVA vezérigazgatója Tusnádfürdőn július 25-én jelentette be a KMS augusztusi elindítását. A 24. Bálványosi Szabadegyetem *Összefogás a Kárpát-medencében* című rendezvényén a médiavezető elmondta, hogy az MTVA mintegy kétszáz szervezetet keresett meg és kért fel a KMS-ben való részvételre. A kms.mtva.hu honlapon a Kós Károly Kollégium szellemi védnöksége alatt működő fórumot az MTVA hírügynökségi területe gondozza.

A KMS a magyarság közös információs tere kíván lenni, amelyben a külhoni magyarok életét meghatározó és formáló szervezetek a nemzeti hírügynökség közvetítésével tudják híreiket megosztani a Kárpát-medencéi és a diaszpórában élő magyarsággal. A KMS legfontosabb partnerei a Magyar Állandó Értekezlet és a Magyar Diaszpóra Tanács tagszervezetei, a nemzeti jelentőségű intézmények köréből a külhoni illetőségű intézmények (egyetemek, tudományos intézetek), valamint a határon túli magyar egyházak. A fórum várja azoknak a civil szervezeteknek a jelentkezését is, amelyek a KMS céljait egyetértéssel, szabályzatát elfogadják.

Az érdeklődők a honlapról tölthetik le a sajtószolgálat szabályzatát.

▶ *Forrás: MTVA Sajtóiroda*

Evangelikus műsor a Magyar Televízióban

Augusztus 18-án, vasárnap az M1-en 11.30-kor *Apáca – egy barcasági falu* címmel bemutatjuk Apáca múltját és jelenét, az evangelikus gyülekezet életét. Szerkesztő: Nagy László, rendező-operatőr: Horváth Tamás.

Meghívó papnétalálkozóra

Idén is megtartjuk hagyományos papnétalálkozónkat, melyre minden aktív lelkész feleségét szeretettel hívjuk és várjuk.

A találkozót *Tükör által* címmel szeptember 27–29. között rendezzük az Evangelikus Konferencia- és Missziói Otthonban (8624 Balatonszárszó, Jókai u. 41.). További információ és jelentkezés szeptember 8-ig a következő e-mail címeken: [Fabiny Katalin: fabinykati@gmail.com](mailto:FabinyKatalin@fabinykati@gmail.com); [Gáncs Péterné: gancsmarti@vipmail.hu](mailto:GancsPeterne@gancsmarti@vipmail.hu); [Szemeriné Szigethy Enikő: szenikoster@gmail.com](mailto:SzemerinéSzigethyEnikő@szenikoster@gmail.com)

ANTENNA CIGÁNYOKNAK

Odaszánt életek

Beszélgetés Nagy Imre szerkesztő-riporterrel

▶ Hatodik alkalommal rendezték meg idén hazánkban a *Roma Life közép-európai riport- és dokumentumfilm-fesztivált*. Már tavaly is jöttek Németországból, sőt Finnországból, Montenegróból és Angliából is érdeklődők a mozgóképes seregszemplére, támogatói között pedig megtalálható az Egyesült Államok és Kanada nagykövetsége is. Köszöntőjében Simon János fesztiváligazgató hangsúlyozta, hogy Európában csak mi szervezünk ilyen rendezvényt. Ebben az évben a zsűri a kilencvenhat pályázó alkotás közül hatot díjazott: kettőt dicséző oklevéllel, négyet pedig – egy cseh és három magyar filmet, sorrendiség nélkül – kitüntető oklevéllel, illetve a Docfilmfest plakettjével jutalmazott. Az utóbbiakat érdemelte ki Nagy Imre szerkesztő-riporter, Cserna Gábor operatőr-rendező és Fodor László operatőr filmje, az *Antenna cigányoknak*.

– Honnan a film címének ötlete?

– A filmben szerepel egy fiatal erdészmérnök, az ő szájából hangzik el a szókapcsolat. Ők pedagógus feleségével együtt Nagyváradon éltek, és úgy döntöttek, hogy – mindent feladva – a cigánymisszióknak szentelik további életüket. Amikor azt kérdeztem tőlük, hogy miként lehet ilyen gyönyörű hivatásokat feladni, az erdészmérnök azt válaszolta: „A fákkal is törődni kell, de az emberi élet az örök életnek szól, és ez fontosabb szolgálat. Én antenna szeretnék lenni Isten és a cigányok között.”

Erdélyben a cigánymisszió az „uszkai csoda” néven vált ismertté. Harminc évvel ezelőtt indult *Kopasz Jenő* cigánymisszionárius kezdeményezésére. Az ő fia, *Kőszegi Dániel*, aki jól ismert vállalkozó Magyarországon, szintén úgy érezte, hogy tartozik Istennek annyival, hogy elkötelezze magát a missziómunka iránt. Létrehozta a *Keresztény Cigánymisszió Alapítványt*, és egy nagyszerű baptista lelképásztorra, *Dan Lászlóra* bízta a vezetését. Ő azért jött haza a torontói magyar gyülekezet éléről, hogy pasztorálja a cigányságot.

Az elmúlt öt évben húsz imaházat építettek. Segítségükre voltak cigányok, pedagógusok, nyelvtanárok és olyan szakemberek, akik be tudták vezetni az erdélyi magyar cigányságot a munka és a tanulás világába, meggyőzve őket arról, hogy ez a legjobb befektetés a jövőbe.

Több olyan cigány családdal találkoztunk, amelyek szintén vallottak megtérésükről. Egy riportalanyom szavait idézem: „Régebben a krumplit, amit a magyarok vetettek, azt én mindig megmocsoltam, elloptam. De máma nem csinálom. Itt van ez a kosár, ebből a nádból fonjuk. A szemételepen meg műanyag flakonokat gyűjtünk.” Vagy a másik azt mondja: „Az autógumibul kiégetem a drótot, és hét gumibul kapok annyi pizt, hogy két kenyert tudok venni a családnak. Én má' nem lopok, mert hívó vagyok.” A hétköznapijaikból látszik, hogy tényleg odaszánták az életüket Istennek, és elkezdtek felelősségteljesen gondolkodni.

– A kamerák mögül máshogy látja a szerkesztő-riporter ezeket a sorsokat?

– Bizonyos értelemben igen. Két alkotótársammal, Cserna Gábor operatőr-rendezővel, aki egyébként presbiter a református egyházban, valamint Fodor Lászlóval, aki egy baptista közösség tagja, arra figyeltünk, hogy a forgatás alatt minél hitelesebben merjenek megnyilatkozni roma riportalanyaink.

– Pont ez az intimitás volt az, amely miatt díjat nyertek? Mitől lett ez a film „befutó”?

– A fesztiválszervezők nagyon sok mindent figyelembe vettek. A leglényegesebb szempont az volt, hogy valóság, igaz ábrázolás legyen. A fesztivál igazgatója meg is írta a könyvében, *József Attilától* vett idézettel, hogy „az igazat mondd, ne csak a valódit”. Amit a nyilvános vetítésen láthattunk: az igaz és nem csupán a valódi életéről szóltak a filmek. Mert a valódi élet az, hogy nyomorultak a cigányok, ilyen és olyan körülmények között élnek, a munka könnyebbik részét választják, nehezen lehet őket tanulásra bírni. Ez is a valóság. De az igazság meg az, hogy ha megtaláljuk velük a hangot, szeretjük őket – vagyis odaszertjük Istenhez –, akkor bevezethetők a munkába, a cigányok pedig őszintén oda tudják szólni az életüket Jézus Krisztusnak.

A cigánymissziót sokan úgy képzelik el – és most sarkítva mondom –, hogy karácsonykor adunk nekik egy csomagot, és le van tudva a

Erdélyi cigányok imádkoznak

A három díjazott (balról jobbra): Cserna Gábor, Nagy Imre és Fodor László

a jelenlegi magyar kormány hozott létre, és amely a gyakorlatban Székelyföldön látszik megvalósulni. Hogy miért pont ott? Az erdélyiek – tapasztalatunk szerint – egyenesebb jellemű emberek, nyitottabb szívűek, kitartóbbak.

– Lehetséges, hogy mi azért nem tudjuk őszintén követni Jézus útját, mert túlképzettek vagyunk, és „túlgondoljuk” a dolgokat? Ezek az egyszerű, tanulatlan cigány emberek viszont a szívükkel érzik, hogy „Jézus Krisztus az út, az igazság és az élet”? Végignézve a filmjüket számomra meglepőnek a bibliai történetek, a vámonok, a bűnös asszonyé, és sorolhatnám tovább...

– Cserna Gabi szokta mondani, hogy nekünk nem csak az a dolgunk, hogy vallási műsorokat készítsünk, mert azok általában arról szólnak, hogy mit tesz az egyház, mit tesz az ember Istenért. Itt, Erdélyben viszont azzal találkoztunk, és azt mutattuk be a filmben, hogy Isten mit tett értünk. A személyes tanúságtételekből ez derül ki. A szemünk előtt

zonyságtétele, komoly életfelfogása, életvidámsága Jézushoz vezetett az összes családtagját. Zoli nem vágyik el onnan – pedig lenne lehetősége akár külföldre is menni –, hanem az övéi között szeretne szolgálni. Mint mondta: azt szeretné, ha sok cigány lenne diplomás, és soknak lenne boldog családi élete Krisztusban.

– Vallási műsorokat szerkeszt. Sok mindent látott és tapasztalt az elmúlt évtizedek során. Az Ön számára mi volt a legnagyobb tanulság a látottakból, hallottakból?

– Nem véletlenül beszéltem az uszkai csodáról. Én magam is abban az időszakban tértem meg. Volt egy főorvos barátom, akivel elmentem egy cigánymisszióba. Ez a nyolcvanas években történt. Egy iskolázatlan cigány ember, aki rákos betegségből gyógyult meg, tanúságot tett Krisztus mellett. Az ő bizonyágtétele mindkettenk mélységesen szíven ütött, és orvos barátom kerek perccel kijelentette: „Eddig kerestem az Istent, most már tudom, hogy van Isten. Tudod, miért? Mert abból a tanulatlan cigány emberből a lélek szólt. A Szentlélek munkája nélkül ilyen bölcsen nem tudja senki Isten igéjét közvetíteni.”

Vagy mondok egy másik példát. Cserna Gabi barátommal Egyiptomban a kopt keresztények között forgattunk – többek között Kairóban. (A forgatásról annak idején az *Evangelikus Élet* is beszámolt. – A szerk.) Elmentünk a város széli szemételepre is, ahol több ezer, zömében kopt keresztény élt. Se ház, se tető, se falak, ott a szemétele és a szemételek élnek. Ki sem akartunk szállni a kocsiból, olyan borzasztó bűz csapta meg az orrunkat. És akkor észrevettünk egy sereg iskolás gyereket, és azt láttuk, hogy szépen meg vannak mosdatva, tiszta ruhában járnak. Ezek a kopt keresztények mindennap szépen felöltözve mennek el imádkozni a sziklába vajt templomukba, és ott imádják Jézus Krisztust.

A filmforgatás után a szállodába menve láttam, hogy operatőr barátom, Gábor könnyezik. Kérdeztem tőle: „Mi van veled?” Azt felelte: „Én eddig egy örök elégedetlenkedő ember voltam, és csak azt mondogattam, hogy ez sincs, meg az sincs. Ezeknek az embereknek meg semmiük sincsen, csak a szemét van. De van Istenük, és ez a legtöbb, amit ember kaphat.”

Én azt hiszem, hogy aki egyszer megérintődött Isten kegyelmével, az odaszánja életét és munkáját is neki. Bárhol legyen, bármit csináljon is. ■ KÉKESI BALÁZS

elevenedtek meg a kétezer évvel ezelőtti bibliai csodák, a megváltott életnek a gyümölcsei.

És igaza van, a cigány ember nem kombinálja túl a dolgokat. Odaszánja egész lényét Istennek, és ettől megváltozik az élete. Nem próbálja rafinériával, ügyeskedéssel „kikalculálni” azt, hogy ha kétszer elmegy a templomba, akkor majd harmadszorra megkapja a segélycsomagját. Persze ott is vannak ilyenek. De én a többségről beszéltem, akikről a filmünk szól.

Kalányos Zoltán néhány éve tért meg, és éppen akkor szerzte meg a diplomáját, amikor ott jártunk. Bi-

AUGUSZTUS 20.

A nemzeti kód

■ ALEXA KÁROLY

Talán mondani sem kellene, hogy „a nemzeti kódon” most ne (csak) a kommunikációnak azt a közkeletű szakki-fejezését értsük, amely a jelenségek jelképpé alakítását jelöli. Ahogy a morze rövid-hosszú hangkombinációi az egyes betűket (a betűk persze a hango- kat), vagy vegyük ide a titkosírások rejt- jeleit, a kottafejeket, esetleg éppen – a legújabb időkben – az sms különleges rövidítéseit meg számtalan mást.

Mindazonáltal ennél még tágabb- mélyebb-szimbolikusság értelem- ben is indokolt használnunk ezt a szaknyelvi szót. Hiszen a nemzet élete is miben másban nyilvánulhat meg, mint magában a kommuniká- cióban? Az elemi emberi kapcsolatok sajátos rendszerében, ahol nemcsak „Te meg Én” szólunk egymáshoz, hanem „Mi” is – az időben, sőt az idő- vel társalogva. És úgy tudunk száza- dokkal is szót váltani, ha tudatában vagyunk mindannak, ami közös kö- zöttünk. Mindannak, ami „belénk van kódolva”. És persze ha a lelünk mélyén biztosak vagyunk abban, hogy isteni elrendeltetés következmé- nye az embereknek – az élőknek, a holtaknak és a még meg nem szüle- teteknek – az a csoportba rendező- dése, amelyet nyelv, kultúra, közös lel- ki alkat tesz különössé, mindenki másokkal összetéveszthetlenné.

Nevezhetnénk persze jelképeknek is azokat a fogalmainkat, amelyeket úgy tartunk számon, mint közös emlékeztetőinket.

Például az *István* név – hogy hall- gassunk az előttünk álló ünnepnap sugallatára – így, ebben a hangalak- ban nem csak egyike a magyarság kö- rében használatos kedvelt keresztne- veknek. Hallva és kimondva első kí- rályunkat jelenti, az első szent királyt, jelenti az államalapítást és a magyar kereszténység kezdetét, azaz a visszavonhatatlan, de máig sem fele- dethető döntést jelenti a magyarság számára Kelet és Nyugat között, de emlékeztet mindazokra a mélyen rejtőző ellentétekre is, amelyek a nemzeti politizálás egyes oldalait olykor szembeállítják egymással.

Bővebb szavú magyarázkodás helyett elég csak az *István, a király* című rockoperára hivatkoznunk: egy ezeréves „történet” aktuálissá vál- hattott a pártállami rezsim végóráiban éppen úgy, mint a legmaibb időkben. És azért, mert olyan alapeleme a magyar emlékeztetnek, amelynek je-

lentésével, azaz: jelentéseivel minden- ki tisztában van.

És itt talán még arra sem fölösleges emlékeztetni, hogy a Szent Korona miféle utat járt be az időben és a nem- zeti emlékeztetben. Vizsgálat tárgya minden mikroszkopikus eleme, vitat- ják eredetét a pártusokig visszamenő- en, tartják a magyar állameszme leg- főbb foglalatának – ugyanakkor még nem is olyan rég ízléstelen csúfolódás témája is lehetett, miközben a nem- zeti közvélemény emelkedett lélekkel nyugtázza, hogy ott foglalta el a helyét, ahol kell: egy olyan koronát formázó kupola alatt, amely a nemzeti léleknek is otthonául kínálkozik.

Nem éppen ünnepi alkalmakhoz il- lő ilyesféle újabb keletű politikai „íz- lésvitákra” emlékeztetni, de jó, ha nem felejtjük: a nemzeti jelképek mindig is részesei vagy alkalmi az úgyneve- zett szimbolikus politizálásnak. És ép- pen azért, mert átszövik a nemzeti mindennapokat. Nézzük meg a pénz- ketet, kiket ábrázolnak – nálunk is meg mindenütt a világban –, nézzük a szobrokat, amelyek mellett napon- ta elsetálunk, emlékezzünk népdala- ink virágszimbólumaira, legendássá lett sporthőseinkre, tájakra és vá- rosnevekre, az utcatáblákra törté- nelmi mártírjaink nevével, meg oly- sok mindenre, egészen addig, hogy mely ételeket illetünk a „nemzeti” jel- zővel, melyeket javasolunk hungari- kunként a világörökségbe...

S ha már étel és *Szent István* nap- ja... A kenyér mellett, hogy a Meg- váltó emlékeztető ajándéka az össz- emberiségnek, a magyar közember legfontosabb és ezért legünne- pibb eledele is. A melynek megtörése ma- ga az ünnepi áhítat. A kenyér „a leg- nagyobb emberi szerzés”, mondja Kolozsvárról nagy írónk, *Szilágyi István*. S a kenyér, amely „új kenyér- ként” sok ideje részese az augusztus 20-i hagyománynak, az utóbbi évek- ben új rituális jelentést is kezd kap- ni: különböző honi tájak és helységek öröltetik egybe a maguk búzáját, hogy a közös lisztből „nemzeti ke- nyér” sülhessen, ünnepi ajándék ár- va erdélyi gyermekeknek... Lehet- e ennél érvényesebb „magyar kód”?

De hát mi végre is beszélünk „nem- zeti kódról”? Mi szükség van arra, hogy jelképeket teremtünk és jelké- peket „dekódoljunk”? A nemzeti kód azoknak az ismereteknek az összes- sége, amelyek nélkülözhetetlenek a nemzeti önismerethez. Amelyekkel a nemzetélet megfogalmazza ön- magát. Önmaga másságát – ami

BENCZÜR GYULA: BUDAVAR VISSZAVÉTELE (1885)

persze (jó esetben, békés viszonyok között) nem elkülönít másoktól, ha- nem amelyekkel mi magunk jobban megismerhetjük önmagunkat, ame- lyeknek a tudatosítása révén megfo- galmazhatjuk igényeinket a nemze- tek közösségében.

Persze az „ismeretek” szó ebben a meghatározásfélelben nem jelent fel- tétlenül tudományosan igazolható tényeket. A nemzeti kód részei a nagy közösségi legendák, hősök történe- tei, eredetmondák is. Nem csak ná- lunk. A magyar–hun Atilla- és Csa- ba-mitológia nem kevés hasonlósá- got mutat – mondjuk – a germánok Barbarossa- vagy a délszlávok Kraj- levics Marko-legendáriumával.

A nemzeti kód – egészen egysze- rűen szólva – arra a kérdésre válasz, hogy kik és mik vagyunk mi, magya- rok. S jól tudjuk, hogy ez a kérdés kí- ző élességgel akkor kerül a nemzeti gondolkodás középpontjába, amikor a nemzet fenyegetettnek érzi magát. És az olyan kis nemzet életében, mint a miénk, ez a fenyegetettség szinte ál- landósuló közérzet. Szoronghatunk a külső veszélyektől és a pusztulás bel- ső jeleitől egyaránt. Félhetünk, mert van tapasztalatunk elég, a külvilág fegyvereitől és gyilkos szavaitól, de a széthúzás indulataitól vagy a közöny észrevétlenül ható ragályától is.

Sokan vélhették-véltük, hogy Euró- pa – s mögötte a teljes glóbusz – ne- gyedszázados nagy szellemi, kulturá- lis, politikai, sőt sok helyütt földraj- zi átrendeződése során, melynek rendszerváltató országgént a mi hazánk is részese lehetett, csökken majd az aktualitása a nemzeti önazo- nosságról való merengésnek. És ép- pen az ellenkezőjét tapasztaljuk: a glo- balitás erői szinte kényszerítik a ma- gukat kiszolgáltatottnak érző népeket és országokat, vallási és kulturális kö- zösségeket, hogy „megfogalmazzák önmagukat”, és ezeket a meghatáro- zásokat elfogadtassák a nemzetközi- nemzetfeletti nyilvánossággal.

Forduljunk illusztrációért egy na- gyon egyszerű, szinte triviális példá- hoz, a filmhez, amely művészet is, meg üzlet is, kommunikációs forma is, és kulturális közérzetjelzés is. Észrevétlenül jutottunk el oda, hogy az amerikai film már mint kizáróla- gos kódrendszer „globalizálja” a vilá- got. Ízlést és erkölcsöt. De inkább ezek ellenkezőjét. Ma egy moszkvai, sanghaji, budapesti néző jobban ismeri a Los Angeles-i utcák életét, mint azt, ami elé tárulna, ha kiné- ne az ablakon. Többet tud a kitalált

vadnyugati pisztolyhősökről, mint mi *Sobri Jósikáról*, a szlovákok *Jánosik- ról*, a románok *Avram Jankuról*. Töb- bet a hálaadás napi pulykáról, mint a nagypénteki böjtről...

Korábban? Csehországot és a cseh mentalitást mi *Menzel* és *Hrabal* filmjeiből tanultuk meg kedvelni, Rómát *Fellini* filmmitológiájából, az orosz világot *Tarkovszkij Rubljovjá- ból* vagy a *Háború és béke* filmpozs- ból, természetesen a *Bondarcsuk* és nem a *King Vidor* által rendezettből... Közben meg reménykedtünk: a nagy- világ is elhiszi, hogy *Janicsó* filmje, a *Szegénylegények* nemcsak a minden- kori kisember kiszolgáltatottságá- nak művészi foglalata, hanem üzenet a magyarság helytállásáról is a legnyo- morúságosabb vereségek – 1526, 1849, 1918, 1956 – után.

És aki próbát tett vele, tudja: aligha van izgalmasabb, szinte kalandregé- nyekbe való nyomozás, mint a nem- zeti jelképek kutatása. Mert ezek bi- zony nem valami tudományos-elmé- leti szárazsággal beszélnek a nemzeti életről, hanem vérbő természetessé- gel, élményekkel átítatva, amelyek hasonló, szinte „zsigeri” érzeteket vál- tanak ki a befogadóból is. Ott vannak megörökítve *Petőfi* és *Arany, Jókai* és *Mikszáth* meg a többiek műveiben.

És szívet melengető, hogy minde- nestől a mieink. Állíthatjuk ezt annak ellenére, hogy tudjuk: a magyar törté- nélemlő állandó megszakítottasága, nemzeti függetlenségünk folyamatos veszélyeztetettsége, a közsabadság százados sérelmei következtében ho- ni mitológiánk, azaz kódrendsze- rünk olykor töredezettnek látszik, nemritkán éppen hiányával emléke- ztet valami valaha meglévőre. Tudta ezt Arany János is, a nemzeti költé- szet „örleke”, amikor az eltűnt magyar nagy elbeszélést próbálta fellelni, ér- zékelték ezt a közelmúltban olyan spi- rituális szellemeink is, mint *Weöres Sándor* meg *Hamvas Béla*. (A két nagy evangélikus...)

Egységes és magabiztos szellemiség csak egységes és magabiztos történe- lemre épülhet. Aki járt Londonban, az lenyűgözve állhatott a Westminster- székesegyházban. Íme a mocnatanlan hely, ahol *Hódító Vilmos* óta minden brit uralkodót megkoronáztak (ha koronázták), több mint egy évezrede. Ahol ott nyugszik a teljes angol múlt. Igaz, Hódító Vilmos óta idegen hadak nem léptek a brit szigetekre.

Hol a magyar Westminster Ab- bey? A lelünkben. Emlékeinkben, a belénk kódolt ismeretekben. Címe-

reink emlékeztetőiben, versekben, amelyeket nemzeti imádságként tar- tunk számon, drámai jelenetekben – *Petőfi* a segesvári harcmezőn, *Zrínyi* kivont karddal a vár kapujában, az aradi bitósor –, ott van tereinkben, kultuszaink színhelyén – a legendás őshazában, Vereckén, Rákos meze- jén, a tokaji hegyen, ahonnan *Árpád* birtokba vette a Kárpátok koszo- rúzza csodaföldet.

És ott van Mohácsnál is. A magyar nemzettudat kitüntetett helye ez a „gyászter”. Örök hivatkozás, ha Tri- anonról van szó, ha a széthúzásról. „Ne- künk Mohács kell” – mondja *Ady*, aki- nek életműve szinte „katalógusa” a ma- gyar jelképvilágnak az „ősi Kelet”-től a „civődő magyar”-on át az „eltévedt lovas”-ig. Másik nagy írónk, *Ottlik Gé- za* is arról beszél, hogy a vereségeink mintha nem is fontosabbak volnának, mint ritka diadalaink, hanem ezeket „valahogy” jobban a magunkéink érezzük.

S való igaz, hogy – festészeti meg egy zenei példát idézve – *Székelly Ber- talan* festménye Mohácsról és *Kodály- nak* erre a korra, a reformáció száza- dára „hivatkozó” *Psalmus Hungaricu- sa* „valahogy” sokkal közelebb áll hoz- zánk, mint *Benczúr Gyula* diadalittas táblaképe Buda visszafoglalásáról és *Kodály Budavári Te Deumja*.

Tragikumtudat és kedélyesség, ezek az érzelmek színezik át a magyar nemzeti hagyományok sugárzó jelzé- seit. Önostorozás, szalmaláng és víg anekdoták, csikósok és bujdosók, Bo- lond Istók, Pató Pál, Toldi, Háy János meg a többiek, a kuruc nyalkaság és a „tokos” labanc, a szabadság levegője az alföldi pusztán és a végzet sötétje az omladozó erdélyi kastélyok kövei kö- zött, a Szent Jobb az ünnepi körmenet élén és a kérdés: hol nyugszik Atilla, Árpád, *Mátyás* király, és a magyarföldi táj üzenő jelképei, a szőlő, a tulipán, a paprika, a költöző és visszatérő gó- lya, daru, fecske, meg a többi, a többi.

És az örök magyar sóvárgás Európa után. A kisenemzeti magány, a nyelvén- ben is kitalált nemzet, amely „azért” tudja, hogy délben az egész világ „ne- künk” harangozik, hogy mi voltunk „a kereszténység védőbástyája”, hogy mi- tőlünk kapta Európa a „huszárt”, hogy 1956-ban mi adtunk példát a nagyvilá- gnak arról, mi is az önfeláldozó szabad- ságvágy, azaz a magyar „kurázs”, hogy innen ment a nagyvilágba *Liszt Ferenc* is, meg *Bartók Béla* is... Igen erről a földről, melyen „annyiszor”...

A szerző irodalomtörténész, az *Éle- tünk folyóirat* főszerkesztője

SZEKELY BERTALAN: II. LAJOS HOLTTESTÉNEK MEGTALÁLÁSA (1866)

»KI E HAJLONGÓ, GÖRNYEDŐ IDŐKBEN MEG NEM TANÚLA TÉRDET HAJTANI...◀

205 esztendeje született Vajda Péter

▶ **Petőfi Sándor 1846-ban meghatóan szép verssel búcsúztatta azt az evangélikus költőt, akinek emléke előtt idén, születési évfordulója alkalmából fejet kell hajtánunk. Szülővárosától mintegy félórányi útra áll az az egyszerű kis parasztház, melynek falai közt látta meg a napvilágot 205 esztendővel ezelőtt az emberi méltóság és szabadság ihletett költője, Vajda Péter (1808–1846). „Kertek közé van temetve a falu; szalás diófák sudarain át két tornyot látni, jó távol egymástul; a két torony két szentegyházon van, s a két templomban egy istent imádnak” – veti papírra később a poéta szeretett falujáról, a Bakony széli Vanyoláról.**

■ KERECSENYI ZOLTÁN

Ma is, ha az ember arrafelé tart gépkocsival, hamar szemébe ötlük ez a két torony, mintegy „felkiáltó-jelként”. Az érkezést rendezett, tiszta utcák, műemlék épületek, a zártkertekben pincesorok fogadják. Talán annyira nem is változott sokat ez a kedves kis község az évszázadok alatt: megtartotta emlékeit, hagyományait, hitét.

A szegény, lutheránus jobbagyszülők fia napjainkban sem tévedne el egykori falujának utcáin, ahol hajdanán szaladgált, játszadozott pajtásaival, akikkel együtt harangozott a toronyban. De nem tévedne el a közeli mezőkön és erdőkön sem, melyek felfedezésre csábították – ahogy ma is az errefelé térőt, mert ez a vidék most is különösen barátságos, szép.

Vajda gyermekévei a természet ölen teltek, innen ered oly sokszor megénekelte nagy természetszeretete: „Szerettek, vidék, halmaiddal, völgyeiddel s völgyeid ölében a híves csermelyekkel, tornyokkal távol és közel... a Somló kúpjával és a Sághegy leszelt tetejével... Gyakran néztelek át a halom- és hegyekről, gyakran szeltelek át futásomban... Szerettek, felhők, melyek légi halakkint úszkálókat istenem égében, madarak, melyek csevegtek elöttem és fészkeltek és dolgot adtak, hogy elraboljam nyájas fiaitokat... lepkek, melyekkel versenyt siettem egyik virágtul a másikhoz... Szerettek, Bakony, kék tetődél, kék tetődön a fehér nappal vagy a fekete felhőkkel s fekete felhőid gyomrában a fényes villámokkal. Gyakran pihentem bükköseid híves árnyékában, gyakran hallám benned a szelek zúgását, s e zenét angyalok nyelvének hittem... gyakran remélek tetődérül az ég kapuján beléphetni...”

Ugye milyen festőiek a sorok szerettét pátriájáról?

Tanulmányok, pályakezdés

A törekvő kis jobbagyfiú lankadatlan szorgalmával került iskolapadba. Nem is akármilyenbe, a magyar lutheránusok fellegvárának, a soproni líceumnak padjaiba. Kitűnő diák volt, azonban dacos bátorsága konfliktusba keverte egy tanárával, emiatt Győrbe kellett továbbállnia, hogy elvégezhesse a bölcsészetet, majd tanulmányai sorában Pest következett.

„»Itt lesz pályád«, sугá a szellem... Hittem neki, s Pesten maradtam. Kerestem a tudományok csarnokait...” – írta. Felvették az egyetem orvosi karára, ahol olyan jeles tudósok oktatták, mint a kiváló orvos és nyelvújító *Bugát Pál*, akivel pár esztendő múlva életre hívták a Magyar Természettudományi Társulatot. A természettudományok fejlődése és népszerűsítése különösen szívügyévé vált Vajdának, így csöppet sem volt kérdéses számára, hogy életét ezeknek szentelje.

Külföldi tanulmányutakat tett, ismeretterjesztő hetilap szerkesztésében vállalt feladatot. De tervei negyedéves hallgatóként hirtelen törést szenvedtek. Abba kellett hagynia a tanulást,

mert egy felütő kolerajárvány miatt egy orvos tanára ellen kitért diákzen-dülés szervezésének gyanújába keveredett. Tisztázása érdekében vizsgálatot folytattak ellene, de ő ártatlansága tudatában büszkeségből, dacból vonakodott a magyarázkodásoktól, és búcsút intett a pályának.

Nem lett belőle orvos, de csak azért is be akarta bizonyítani istenadta tehetségét ország-világ előtt. Intenzív alkotómunkába kezdett, tervezett-szervezett, s fáradságtalanul munkált tollával.

Először hírlapírással kereste kenyerét. Medikus vonatkozású cikkeket is írt, de ezeken kívül számos elbeszélés, regény, novella, vers került ki tőle. Sőt szorgalmasan fordított, főleg *Shakespeare-t*. Felvilágosult nézeteket hirdetett, nyíltan, több fórumon hangoztatta a polgári átalakulás időszerűségét. Kemény, rendíthetetlen volt, hű az elveihez s főként az igazsághoz. „Az igazság szava áthatóbb a mennydörgésnél, s az igazságtalanság villámot hord kebelében” – vallotta.

Iskolateremtés Szarvason – együtt munkálkodás Ballagi Mórral

„Isten e hont s minket bővséggel azért özönölt el / Hogy mi is áldozunk tiszteletére sokat...” – fogalmazott egyik költeményében. S ennek szellemében tett is. Miután bejárta szinte az egész országot, a szarvasi evangélikus gimnáziumba állt tanárnak. Az 1802-ben alapított – az elmúlt tanévtől ismét evangélikus fenntartásban működő, de már korábban is Vajda nevével viselő – intézményt szinte országos hírűvé emelte.

Megfelelően képzett és méltó emberi tartású pedagógusgárdát toborzott, helyreállította az iskola tekintélyét, bevezette a szakrendszerű tanítást, könyvtárat szervezett, ösztön-díjakat alapított, megszüntette a testi

fenyítést, nagyobb teret adott a természettudományok tanításának, valamint önképző társaságot alakított.

Az iskola hírnevének öregbítésében segítőtje lett az az inóci születésű *Bloch Móric*, aki mielőtt hozzá érkezett, már nagy ismertségre tett szert Mózes öt könyvének két nyelven – magyarul és héberül – való megjelentetésével. A tudós *Ballagi Mór* néven az első zsidóként került be a magyar akadémikusok közé, majd megkeresztelkedett, áttért az evangélikus egyházba.

Vajda és Ballagi megértették, segítették egymást. Amikor a pozsonyi országgyűlésen a téma a zsidók egyenjogúsítása volt, Ballagi röpiratot fogalmazott *A zsidókról* címmel, melyhez Vajda Péter írt előszót. Ez nagy elismerést keltett.

Vajda gondolatai ma is megszívlelendők: „A zsidók elnyomása magában véve a legnagyobb igaztalanság volt. Minden egyes ember a föld gyermeke, s őt onnan kiirtani senkinek nincs joga. Az életjogot tehát a születés adja eltörölhetetlenül, amiből ismét az következik, hogy főképpen azon földön van mindenkinek élni joga, ahol születék; mivel pedig minden föld honhoz, országhoz tartozik, minden születettnek hona, hazája van, az, melynek részét születési földje teszi... Polgárrá lön ő [a zsidóság], tehát emberré. Nyitva előtte minden ösvény ereje gyakorlására, érdem szerzésére, létele szilárdítására. Letöröltették homlokáról a megvetés bélyege; nem földönfutó többé, hanem kedves és hasonló jogú fia a hazának...”

Mind Vajda, mind Ballagi nagy lelkesedéssel terjesztette a magyar nyelvet, különösen a Szarvas környéki, nem magyar nyelvű településeken. „A magyar nyelvben a nemzeti egység vezércsillagát és őrangyalát tekintsetek, mely nélkül maholnap egy, a töröknél nem jobb északi hullám nyelhet el bennünket... Legyen a magyar nyelv azon Ararat számunkra, melyhez megkössük polgári alkotmányunk hajóját, az igazság, munka és testvéri szeretet kincseivel bővelkedőt” – hangsúlyozta a magyar nyelv fontosságát Vajda.

Hitről, Istenről

Vajda nemcsak jó természetszerető, humanista és magyar, hanem istenfélő keresztény is volt: „... Az Isten a szeretet maga. Szeretete beszél hozzánk a napfényben, holdvilágban, a rezgő csillagokban, esőben és viharban, az évszakok forgásában. Szeretettel alkotja ő mindent, legcélszerűbben rendeltetéséhez. Szeretete legszebb gyöngyűl állítja az embert a világra, fölruházva őt testi s lelki elsőségekkel, hogy koronája legyen a teremtésnek... Isten a legnagyobb bölcsességgel rendezte el a természetet. Vannak emberek, kik e rendezésnek ellene akartak szólani, jobbítani akartak rajta: a rövidlátó bohók, kik meg nem gondolák, hogy mi csak bámulni is kevesek, gyöngék vagyunk azon nagy összehangzást és célszerűséget, mely Isten műveiben, a világban látható...”

Hitegységre kell törekednünk. A természetben egy jó atya mutatkozik, kinek atyai gondja s alkotói szerete mindenhová kiterjed. Ő fölkiáltó napját a pillangónak szintűgy, mint az embernek, kizöldíti a tölgyet, hogy levelei tápláljanak egy egész vi-

lágot apró lényekből, gyümölcse eledeül szolgáljon állatoknak, s árnyában az ember pihenessen s gyönyörködjék. Szellőt küld a tengerre, hogy éltesse a vizeket és benne a milliárd állatokat a nagy cethaltul a legkisebb féregig, hogy az emberek hajói gyors menetelt kapjanak rajta, átszőkdösenek a hullámokon, és világrészek áldásait, kincseit hozzák nekünk...”

Erkölcsei beszédek

Csodálatosan gondolkodott Vajda Péter Isten művéről, a világ mozgatójáról. Nézetei ma is elgondolkodtatnak. Hát még milyen hatással volt kora fiataljaira, akik okfejtéseit, tanításait élőben hallgathatták. Manapság nehéz elhinni, de igen népszerűvé vált eszméivel.

A szarvasi ágostai hitvallású evangélikus főiskola igazgatójának, filozófiai tanszéke tanárának nagy hatású előadásait a város közönsége is mind nagyobb számban látogatta.

Vasárnapi beszédeinek – „erkölcsi beszédeinek” – szabad szellemisége miatt aztán hamar vizsgálat indult ellene. A hatalom ugrásra készen állt, hogy meghurcolja a szabadgondolkodót: anarchikus politikai felfogás,

vallások felfogatása volt a vád. A hír feljutott *V. Ferdinándig*, de az evangélikus egyházmegyei és egyházkerületi vezetők szándékosan késleltették a per végkifejletét, sohasem került sor az ítéletre. Ezt a tudós költő hirtelen halála is befolyásolta.

Mélyen meggyászolta a nép Vajda Pétert. Nagy adakozás indult, hogy méltó síremléket állíthassanak neki.

Az azóta eltelt közel százhetven esztendő óta szülőhelyén, működésének színhelyein és máshol is intézmények, egyesületek, utcák, lakótelepek, szobrok őrzik emlékét. Azét a férfit, akiről másik halhatatlan szellemű költőnk írja: „Ki e hajlongó, görnyedő időkben / Meg nem tanúla térdet hajtani, / Ki sokkal inkább hajtá le fejét a / Szabad szegénység kőszikláira, / Semmint a függés bársony pamlagára. – / Sirassa benned, elhunyt férfú, / A természet leghívebb gyermekét, / Sirassa benned dalnokát a hon... / Legkeserűbb az én könyüm, ki benned / A függetlenség hőstét siratom!” (*Petőfi Sándor: Vajda Péter halálára*)

A szerző helytörténész

PETŐFI SÁNDOR

Vajda Péter halálára

Oh természet, midőn alunni mentél,
Alunni a múlt ősznek végivel:
Elbúcsuzál-e kedves gyermekedtől,
Elbúcsuzál-e leghívebb fiadtól,
Ötöle?... és ha elbúcsúztatok:
Gondoltad-e, hogy végbúcsútok ez? –
Alszod, természet, téli álmatad...
Alszol... vajon megálmodád-e már,
Megálmodád-e azt a bánatot,
Mely ébredésed reggelén megüt?
Föl fogsz ébredni, fölkel a tavasz,
S a csalógnyi mond legszebb éneket
Föltámadásod hangos ünnepén;
Pedig volt egykor, aki érkezésed
A csalógnynál szebben üdvözelt.
Te széttelintesz, s kérdeni fogod:
Hol van legelső dalnokom? hol ő?...
Egy sírhalom lesz rá a felelet.
Oh, természet, viseld gondját e sírnak,
Melynek lakója leghívebb fiad,
Viseld gondját... ülted áldás gyanánt
Virágaid legszebbjeit reá;
Ugyisincs e honnak, nincs hálás keze,
Hogy megtegye, ha elmulasztanád.
Oh e hazában olyan sok jeles
Sírján ingatja vándor fulomat
A feledésnek tüskebokrait! –
Vagy mondd, hazám, hogy multad illeti,
Csak multadat s nem a jelent, e vád;
Mondd, hogy szivedben lesz egy kis helye
Maradni-méltó emlékezetének.
Vagy nem méltó-e rá, hogy a haza
Szívében hordja annak emlékét,
Ki a hazát szívében hordozá?...
Emlékeztést, emlékeztést neki!
S ha sírhalmához mentek: ejtsetek
Reá egy könnyet, mert megérdemel
Egy könnyet az, ki annyit szárított föl
Meleg lelkének hó sugárral! –
És míg ti benne dalnokot sirattok:
Az én könyüm hadd omoljanak
A függetlenség bajnok férfúáért,
Ki e hajlongó, görnyedő időkben
Meg nem tanúla térdet hajtani,
Ki sokkal inkább hajtá le fejét a
Szabad szegénység kőszikláira,
Semmint a függés bársony pamlagára. –
Sirassa benned, elhunyt férfú,
A természet leghívebb gyermekét,
Sirassa benned dalnokát a hon...
Legkeserűbb az én könyüm, ki benned
A függetlenség hőstét siratom!

Pest, 1846. február 10. után

Egy egyszerű telefonhívás

Valakinek az életében, aki küzdött a Jézusban való hittel, egy egyszerű telefonhívás mindent megváltoztatott

Heteken keresztül minden vasárnap imádkoztunk érte. *Crescencio* volt a neve. Családjá *Don Csencsónak* hívta. Gyülekezetünk egyik tagjának a nagyapja volt. Don Csencsó a mexikói Guanajuato állam egyik kisvárosában, Acámbaróban lakott.

Don Csencsó rákos volt. Unokája minden vasárnap emlékeztetett, hogy imádkozzam érte. Ezt meg is tettük.

De Don Csencsó egyre rosszabbul lett. Az egyik vasárnap az unokája félrevont az istentisztelet előtt, és elmondta, hogy az orvosok szerint már nem sok ideje van hátra. Így még egyszer utoljára imádkoztunk Don Csencsóért.

A rá következő csütörtökön este fél tízkor csöngött a telefonom. Az unoka telefonált a könnyeivel küzdve. Úgy gondoltam, azt fogja bejelenteni, hogy Don Csencsó meghalt. De nem erről volt szó. Azt kérdezte: „Pásztor, fölhívna a nagyapámat?”

Nem tudtam, hogy mit mondjak. Sosem találkoztam ezzel az emberrel, és nem beszéltem a család egyik mexikói tagjával sem. Nem tudtam, hogyan fognak reagálni, ha egy „gringó” (megvetett amerikai) pásztor hívja őket Texasból.

Az unoka elmondta, hogy ők egy kis rancson élnek, és nincs a környé-

ken egyetlen pásztor vagy pap sem, aki elmehetne, hogy meglátogassa a nagyapját. A család nagyon odavan, Don Csencsó pedig nem tud megnyugodni.

Így ezen a csütörtök estén tíz óra körül a texasi Ednából a gringó pásztor fölhívta a mexikói Acámbaróban élő Don Csencsót.

Először a lányával beszéltem néhány percet, és elmondtam neki Isten ígéjének vigasztaló szavait. Imádkoztam is vele. Akkor azt kérdezte: „Nem akar beszélni az apámmal? Lehet, hogy nem lesz képes válaszolni, de biztos vagyok benne, hogy örülni fog a szavainak.”

Csencsó füléhez tartotta a telefont. A rák megtámadta a torkát, ezért nem tudott beszélni. Így hát én beszéltem. Beszéltem neki Isten nagy szeretetéről. Beszéltem arról, hogy Isten hogyan büntette Jézust a mi bűneinkért, hogy mi bocsánatot kapjunk. Elmondtam neki, hogy Jézus ezt mondta: „*En vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él.*” Elmondtam neki, hogy bízhat Isten ígéretében, mert Isten sosem hazudik. Elmondtam neki, hogy mindazok, akik hisznek Jézusban, a mennybe jutnak. Aztán elköszöntem tőle. Ennyi volt az egész.

A következő nap az unokája fölhívott.

„Pásztor – mondta –, nem tudom, hogy mit mondott a nagyapámnak, de a múlt éjjel volt a legbékésebb éjszakája mostanában.” És hozzátett még valamit: „Ó, pásztor! És mielőtt elaludt, azt mondta az édesanyámnak: »Békességben megyek el. Tudom, hogy a mennybe jutok, mert Isten megbocsátott nekem.«”

A következő vasárnap este újból csöngött a telefonom. Isten hazahívta a mennybe Don Csencsót.

Don Csencsó már a keresztyénekhez tartozott, amikor telefonon beszéltem vele. Hiitt Istenben, de úgy látszik, nem értette teljesen, Isten hogyan bocsáthat meg neki Jézusért. Egy egyszerű telefonhívás mindenetre mindezt megváltoztatta. Van-e valaki, akit fölhívhatnál? Van-e nagyapád, nagymamád, fiad vagy lányod, családtagod vagy barátod, aki egy másik városban, faluban vagy országban él? Lehet, hogy nem találkozhatasz vele személyesen, hogy elmond neki Isten ígéreteit vagy azt, hogy Jézusban bocsánatot kaphat mindenre. De lehet, hogy mindehhez csak egy egyszerű telefonhívás kell.

Tehát: fogd a telefont! Hívd föl!

■ ANDREW SCHROER
(Fordította: Széll Bulcsú)
Forrás: *Forward in Christ*,
2013. július

Aki befogad egyet...

A múlt hónapban közel ötven brassói magyar testvér látogatott meg minket Miskolcon testvér-gyülekezeti kapcsolat keretében. Amikor először meghirdettük gyülekezetünkben, hogy ötven evangélikus testvérnek keresünk vendégfogadó családokat, akkor bizony néhányan megijedtek: hogyan fogunk ennyi vendéget elszállásolni? Voltak, akik úgy gondolták, hogy talán kollégiumban kellene elhelyezni ennyi embert.

Hogy akkor mi játszódott le testvéreim lelkében, nem tudom pontosan, csak gondolom. Félelem, aggodalom, anyagi nehézség, kényelem-szeretet, megfelelő vagyok-e én és az otthonom... Ám a testvér-gyülekezeti kapcsolat éppen a testvéri közösségről szól. Hozzánk jönnek, velünk akarnak együtt élni, ha csak négy napot is. Elkézdük hát hirdetni, és egy-két jelentkező, majd még öt-hat, azután még tíz – és egyre gyorsabban „elkeltek” a vendégek. A végén volt olyan család, amelyik csak két vendéget kapott, pedig négy főt is szívesen vendégül látott volna.

Elérkezett július 4-e estéje, megérkeztek az ötnapos látogatásra a brassóiak. Mosolygósan, csak egy kicsit fáradtan az utazástól. Az öröm pillanatai voltak, amikor újra találkoztak, akik már jól ismerték, és azok, akik ismeretlenül köszönthették egymást. Aztán minden vendéglátó a vendégével elindult hazafelé. Pillanatok alatt kiürült a parókia udvara.

Másnap Miskolc városával ismerkedtek a vendégek *Baksa László* idegenvezető segítségével – aki egyben gyülekezetünk gondnoka is –, de előtte még a miskolctapolcai barlangfürdőben tölthetünk néhány közös órát. Délután sikerült végiglátogatni a tizenhét éve leégett, majd újjáépített református deszka-templomot, az ortodox templom

európai híru ikonosztázát, az ortodox múzeumot, a zsidó közösség zsinagógáját, a Rákóczi-házat, a Szinva-teraszt és végül, de nem utolsósorban a mi templomunkat a híres, *Székel Bertalan* festette oltárképpel, amely Jézust a Gecsemán-kertben ábrázolja.

Szombaton a magyar történelem egyik nevezetes városának, Egernek a szépségében gyönyörködhattunk. Az egrői vár, a *Dobó* várkapitány emlékére berendezett terem, a kazamaták rejtelmek és *Gárdonyi Géza* sírja, ahol közösen énekeltünk – ezek voltak a program részei. Délután a belváros és a Szépasszonyvölgy következett. Itt újra közösen énekeltünk. Ez mágnesként vonzotta az embereket, többen csatlakoztak hozzánk a járőrökélők közül. (Épp a napokban kerestem meg valaki az interneten, hogy szeretne képeket küldeni, mert ilyen vidám, életteli csoporttal ritkán lehet találkozni.) Végül közösen énekeltük el a magyar és a székely himnuszt.

Vasárnap délelőtt *Kosztá István* brassói lelkész hirdette az ígét *Ézs 43,1–2* alapján. „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.*” Tele vagyunk félelmekkel, de Isten nem akarja, hogy féljünk, mert az ő szeretete kiúzi a félelmet.

Az ige hirdetés után megható pillanatok következtek: a brassóiak részéről köszöntőt mondott *Kosztá István, Fülöp Károly* egyházmegyei felügyelő, majd *dr. Kriza Ákos* miskolci polgármester nevében – aki nem tudott személyesen jelen lenni – köszöntötte a gyülekezetet *Emődiné Csapó Barbara*, a miskolci önkormányzat egyházakért felelős referense.

Az istentiszteleti szolgálatban részt vett *Kosztá István* felesége, *Enikő*, aki szintén lelkész, és a miskolci lelkész házaspár is. A gyülekezet énekára, a *Luther kórus* tette gazdagabbá az istentiszteletet énekével.

Ezen a vasárnapon megáldottuk a júliusban születetteket és névnapjukat ünneplőket is. A sokszor könnyes szemek és örömteli arcok mind a megélt élet szépségét tükrözték. Igen, Jézusban ma is megjelenik az élet. A szeretetvendégségen több mint százán ültük körül a megterített asztalt az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola dísztermében.

Délután gyülekezetünk zenekara, az *In His Steps* (Az ő nyomában) – sajátos, úgynevezett új generációs dicsőítő együttes – vitte a résztvevőket Isten jelenlétébe. Egy teli udvar közössége tapsolt és énekelt együtt, és közben bizonyoságtévő gondolatok hangzottak az együttes énekesétől, *Bodnár Balázstól*, majd jelen sorok írója beszélt az út törvényéről Jn 14,6 alapján.

Egyéni programmal folytatódott testvéreink ittléte, melyet a vendéglátó családok szerveztek még a délután hátralévő részére.

Hétfő reggel hat óra, a visszaindulás ideje nagyon hamar elérkezett. Most is magam előtt látom az öleléseket, a könnyes szemeket, a két kézzel integető miskolciakat és a busz ablakára tapadt brassói arcképeket és kezeket. Már csak egy mondat hiányzik a beszámoló végére, amely mindenki szívében egyaránt megfogalmazódott: „Találkozzunk minél előbb!”

Az életet sokféleképpen lehet élni, de jól és örömmel csak Jézussal! Ötven testvér, akiket befogadtak, és családok, akik befogadták őket. Ötven testvér, aki elfogadta, hogy befogadják. Ötven ember, aki befogadta a vendéglátók szeretetét. Tulajdonképpen feltehetjük a kérdést: ki is fogadott be, és kit? Szerintem Jézus fogadott be mindnyájunkat, és az ő jelenléte töltötte meg élettel az eltelt napokat.

■ SÁNDOR FRIGYES lelkész,
Miskolc

Párbeszéd a mennyben

– Angyalok! Gábrriel!

– Itt vagyunk, Uram, mit parancsolsz?

– Gábrriel! Szánakozom az ember fellett. Már három napja, hogy nincsenek velem. Három napja, hogy bezártam mögöttük az éden kapuját. Csak nézem innen fentről, ahogy vonsozlják magukat. Ahogy pusztá kézzel túrják a földet, kutatnak valami ehető után.

– Tőled van a rend, Uram. A bűn büntetést érdemel. Az édenben mindent megadtál nekik, semmiben sem szenvedtek hiányt.

– Különös lények vagytok ti, angyalok. Mindig mellettem voltatok, ismertek kezdettől, és irtalomra mégis csak akkor vagytok képesek, ha arra én utasítást adok. *(Félig komolyan, félig élcelődve mondja.)*

– Uram, hogy irtalmadat értsük, ahhoz nekünk is vétkeznünk kellene ellened. Erre nem vagyunk képesek.

– Tudom, tudom, hű szolgám, Gábrriel! Mondd, hagyatok valamit az embernél a kiűzetés után?

– Parancsod szerint semmit nem vihetek magukkal, mindent elvettünk tőlük. Csak az érzéseik maradtak, vagy hogyan is nevezzem. Afféle emlékek a kertből, amelyeket csak a lelkükkel együtt lehetne belőlük kiszakítani.

– Érzések.... emlékek a kertből. Hát, ha csak ez maradt, akkor ezzel fogom őket megtartani.

– Már megbocsáss, Uram, de mire mennek az érzéseikkel? Az üres gyomrukat nem tudják érzéseikkel megtölteni, a testüket sem védi meg sem a nap hevétől, sem a fagy hidegétől. Érzéseik a vadállatoktól sem mentik meg őket.

– Igazad van, kedves Gábrriel, de ne becsüld le az érzéseket. Az embernek mostantól nem arra lesz szüksége, hogy megtömjük a hasát, vagy árnyé-

kot tartunk föléje. Ha van ereje élni, ezeket magától is megteszi. Erejét pedig az érzéseiből nyeri.

– Mint már annyiszor, Uram, most sem kell, hogy értsenek. Mondd, mi a dolgom, és megteszem.

– Nézd csak, most elcsigázva, mélyen alszanak. Vedd el a lelküket, és egy áldás erejéig add a kezembe! Várj csak, ne is. Csak az asszonyét. Csak az asszony lelke kell. A tiltott gyümölcsbe elsőnek harapóé. A Kínálóé. Az engedetlenség forrása legyen az áldás forrása. Amit asszonyrak adsz, azt mindenkinek adod, Gábrriel! Amit férfinak, azt a férfi elzárja vagy elkártyázza. Az asszony legyen a hit, a remény, a szeretet. Akkor a férfinak is lesz. Akkor lesz mindenkinek!

Ó, az irtalom felett értetlenül álló Gábrriel! Látod, micsoda előnyökkel jár, ha valaki elsőként vétkezik ellenem! *(Humorral, élcelődve mondja.)*

– Nekem elég, Uram, hogy te tudod, mit miért teszel. Valami egyéb utasításod van-e a megáldott emberi érzések mellé, mert akkor visszaadnám az asszonyrak a lelket.

– Ennyi elég lesz. Bőven. Mindenkinek.

– Most azt a mosolyt látom az arcodon, Uram, amelyet a teremtés hajnalán, az első reggelen. Megosztanád szolgálóddal örömid okát?

– Kíváncsi vagyok, Gábrriel, mikor fogja az ember észrevenni.

– Mit, Uram?

– Hát azt, hogy a Kertet, ahonnan kiűztem, a hit, a remény és a szeretet érzésében elrejtettem a lelkében.

■ NÉMETH ZOLTÁN

Elhangzott a Kossuth rádióban július 14-én a 10.04-től közvetített evangélikus istentiszteleten

HETI ÚTRAVALÓ

„A megrepedt nádszálát nem töri össze, a füsttől megégett mécses nem oltja el.” (Ézs 42,3)

Szentháromság ünnepe után a 12. héten az *Útmutató* reggeli és heti ígéi az áldott orvos testet-lelket gyógyító munkájáról szólnak, s hirdetik: Isten igazít meg; „kegyelemből tartattatok meg, hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez” (Ef 2,8; Lk). Az Úristen szelíd s szabadító szolgája igazán hirdeti a törvényt és az evangéliumot (lásd Mt 12,20; Lk 4,18). Hatalmával, ígéjével, érintésével négyszemközt gyógyította meg a süketnémát: „*Effata, azaz: nyílj meg!*” „*Mindent helyesen cselekedett: a süketeket is hallóvá teszi, a némákat is beszélővé.*” (Mk 7,34-37; lásd Ézs 35,4-6) *Luther* szerint: „Két testrészt emel ki itt Urunk: az ige megfogja a fület, a szív pedig hiszi; a nyelv viszont aszerint beszél és tesz hitvallást, ahogy a szív hisz. Tehát a keresztyén másként hall és mást beszél, mint a hitetlen.” Az áldott orvos az őt s övét üldöző Saul szívét, szemét, nyelvét, fülét egyaránt meggyógyította a damaszkuszi úton: „*En vagyok Jézus, akit te üldöztél.*” Anániást küldte el: „...*hogy újra láss, és megtelj Szentlélekkel.*” Miután megkeresztelkedett, „*azonnal hirdetni kezdte a zsinagógákban Jézusról, hogy ő az Isten Fia.*” (ApCsel 9,5,17,20) A „pálfordulás” ékes bizonyossága Isten választott eszközeit elhívó és megigazító munkájának (lásd Róm 8,30). „*Mert én, az Úr, vagyok a te gyógyítód.*” (2Móz 15,26) S az Úr Jézus – aki Isten, egylényegű az Atyával – szerte járt, tanított és gyógyított népe között. A megszállott némából kiűzte az ördögöt, és két vaknak a hitük alapján nyitotta meg a szemét: „*Hiszitek-e, hogy meg tudom ezt tenni? (...)* *Legyen a ti hitetek szerint!*” (Mt 9,28-29) A pusztai vándorlás során egyszer Mózes nővére Isten szolgája ellen beszélt. Ezért „*Mirjám egyszerre poklos lett, olyan, mint a hó. (...)* *Ezért így kiáltott Mózes az Úrhoz: Istenem, gyógyítsd meg őt!*” (4Móz 12,10,13) A holdkőros fiút a tanítványok nem tudták meggyógyítani: „*»Kishitűségetek miatt.« (...)* *Ekkor Jézus rákiáltott, és kiment abból az ördög, a gyermek pedig meggyógyult még abban az órában.*” (Mt 17,20,18) Mustármagnyi hittel is kérhetjük: „*En Istenem, ments meg engem a gonosz kezéből! Légy erős kőváram, ahová mindenkor mehetek.*” (GyLK 721,3) A hitből fakadó közbenjáró imádság erejéről tanítja az apostol: „*Valljátok meg azéért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.*” (Jak 5,16) Galilea negyedes fejedelme előtt nem tett csodat, szóra sem méltatta, aki „*hosszasan kérdezte őt, de Jézus semmit sem válaszolt neki. (...)* *Heródes... megvetően bánt vele, kigúrnyolta, és... visszaküldte Pilátushoz.*” (Lk 23,9,11) Isten magasztos, felséges, ám megkönyörül gyermekein: „*Felülditem az alázatosak lelkét, a megtörték szívét. (...)* *Láttam útjait, mégis meggyógyítom és vezetem őt. (...)* *Ezt mondja az Úr: Meggyógyítom őt!*” (Ézs 57,15,18,19) Valld: „*A te gyógyító szent kezéd / Orvosolta fájdalmam, // Nem adtal át a halálnak, / Életben megtartottál. // En Uram, üdvösségem, / Jézus, én reménységem!*” (EÉ 373,3-5)

■ GARAI ANDRÁS

KÖZ-ÉP-PONT RA VISSZAPILLANTÓ

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

▶ Illő, hogy ünnepi lapszámunkban is felidézzük a nyár legjelentősebb, fiatalokat megszólító evangélikus rendezvényét, az augusztus első négy napján Sepsiszentgyörgyön lezajlott *Köz-Ép-Pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozót*, amelyről a 3. oldalon már olvashattuk a szervező Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökének, *Adorjáni Dezső Zoltánnak* a gondolatait. Ismeretes, hogy az „Értékes vagy!” mottóval meghirdetett találkozót két istentisztelet keretezte, ám lelki tartalmakban a két teljes (pénteki és szombati) nap sem szűkölködött... Az alábbiakban ezeket tekintjük át újra.

Péntek reggeli áhítatában *Hankó Szilámér* lelkész az oltszakadati ifjúság közreműködésével saját személyes élményein keresztül világított rá arra, hogy Isten valamennyiünket értékesnek tart, és üzenete van számunkra. Amikor a hivatásunkat keressük, a helyes kérdést, amelyet fel kell tennünk, a következő: Mi az a feladat, amit Isten rám bízott, amit csak én tudok elvégezni? – fogalmazott a lelkész.

A délelőtti *Kalóz János* pszichológus *Ne szúrd el a kari-ered!* című előadásával folytatódott. Az addiktológus szakember őszintén elmondta élete történetét, hogyan vezetett útja az első füves cigitől az opiátfüggőségig, majd a terápián keresztül a gyógyulásig és a segítőkész magáig. A szemléletes, olykor humoros elbeszélés megfogta a hallgatóságot, és felhívta a figyelmet a drogfogyasztás hátterében álló mechanizmusokra, illetve a helyes döntés fontosságára. „A pszichoaktív szer elnyomja a probléma által okozott idegességet, de attól a probléma még megmarad. Ez a kábítószer csapdája” – mondta Kalóz János. A pszichológus hangsúlyozta: nem önmagukkal a szerekkel van a baj, hanem az emberrel, aki visszaél velük – közben pedig nem veszi észre, hogy mindent elveszít, ami értékes az életben.

A hallottak elmélyítésére fórumon, majd kiscsoportos beszélgetések keretében nyílt lehetőség.

A napot lezáró esti áhítatot *Kosztai István* brassói lelkész tartotta. Arra biztatta a hallgatóságot, hogy vegyék észre az Isten ígéje által adott értékeket. „A bizalom Isten részéről jelen van, most rajtunk a sor, hogy válaszoljunk erre” – mondta.

A szombati napon Magyarországról érkezett lelkészek szolgáltak lelki táplálékkal a találkozó résztvevői számára.

A reggeli áhítatot *Réz-Nagy Zoltán* debreceni lelkész és a debreceni ifjúság tagjai arra a kérdésre keresték a vá-

laszt, hogy mi teszi értékesé az embert. „Attól vagy értékes, hogy jó helyen (jó városban, jó gyülekezetben) vagy? Attól vagy értékes, hogy erősebb vagy másoknál? Attól vagy értékes, hogy engedelmeskedsz a felsőbbeknek? Attól vagy értékes, hogy különbnek tartod magad másoknál?” – hangzottak az elgondolkodtató kérdések. Az igehirdetés mondanivalóját rövid jelenetek és a *U2* együttes magyarul elhangzó számai egészítették ki.

Lázárné Skorka Katalin délelőtti előadása a *Kifelé a sötétből!* címet kapta. A mezőberényi lelkész Mt 5,13–16 alapján a tanítványi lét lényegéről beszélt. Arra biztatta a fiatalokat, hogy keressék és találják meg a helyüket a gyülekezetben. „Fontos, hogy az ember ezekben a közösségekben úgy találjon otthonra, hogy magát is értékesnek lássa” – fogalmazott, és kifejtette: a tanítványi közösségben Jézus a fontos, illetve a hűség, az odaadás, a bizalom és a lelkiség.

A kapcsolódó fórumbeszélgetés résztvevői – *Kalit Eszter* kolozsvári lelkész, a találkozó programkoordinátorának moderálásával – először az ifjúsági táborokban, gyülekezetben megélt fiatalkori élményeiket elevezték fel, majd megfogalmazták azokat az értékeket, amelyek szerintük a jelen közösségek jövője szempontjából fontosak lehetnek.

A hallottak gyakorlati elmélyítésére ismét a kiscsoportok adtak lehetőséget, amelyekben a tizenévesek elgondolkodhattak, beszélgethettek a gyülekezetükben betöltött saját szerepükről.

A találkozó utolsó esti áhítatát *Mesterházy Balázs* harkai lelkész, „Szélrózsza-anya” tartotta. Rámutatott, hogy a só egyrészt konzervál, tartósít, másrészt ízesíti az ételeket. A keresztyén fiatalok feladata ehhez hasonlóan az, hogy megőrizzék az értékeket, és jobba tegyék maguk körül a világot. A Szélrózsza-anya a következő biztatást adta útravalóul a népes hallgatóságnak: Kezdjük el az életünket!

■ ADÁMI MÁRIA

MOLNÁR FERENC FELVÉTELEI

Félsz nélkül

Balczó András 75 éves

ta: „Fortélyos félelem igazgat bennünket...” Pedig félelem nélkül kellene élnünk. Teljességgel ráhagyatkozni Istenre. S ha szállást rendez be lelkünkben, akkor kiteljesedhet az életünk.

Balczó András háromszoros olimpiai bajnok (1972-ben az öttusa egyéni győztese, 1960-ban és 1968-ban a győztes csapat tagja). Kilencszeres világbajnok. A róla készült képek bejárták a világsajtót. Itthon többször volt az év sportolója.

Ha van Balczó pályafutásának feledhetetlen pillanata, nekem az 1969-es pesthidegkúti célba érkezése ilyen. Öt-hatezer ember kapaszkodott föl a domboldalra, és az utolsó száz méteren együtt futott vele. Szinte lezúdul a sok férfi és nő, idős és fiatal, volt, aki tolókocsijával tekert mellette...

Kósa Ferenc 1977-es filmje, a *Küldetés* tovább növelte Balczó népszerűségét. Többször megfogalmazta: az ember nem magáért fut, hanem mások, sokak akarása egyesül benne. És győzni csak a bukás kockázatával lehet. *André Malraux*, a jeles francia író mintha rá gondolt volna: „A tehetség természeti csapás, jellempróba, átok, átkelés égő hídon, ajándék és nehéz teher...” Küldetés, amelyet vállalni kell.

És Balczó András, az evangélikus papgyerek vállalta. Egy életre. Úgy, ahogy a legnagyobbak: *Van Gogh*, *Pilinszky*, a két *Szervátiusz*, akik egye-

nesen Istennek dolgoztak. Balczó is a Fennvalónak és sokat szenvedett népeért akar tenni. Életéhez hozzáadja hitét, áldozatát, örömét, szenvedését, a rosszal szembeni ellenállást. Nem véletlen, hogy sportoló létere a nyolcvanas, kilencvenes években és később is járta az országot, előadásokat tartott, hitét megvallva a határon belül és kívül. Fáradhatatlan buzdított: ki kell mondani az igazságot, ki kell mondani, hogy hová tartozunk. Igaz, kiszolgáltatjuk magunkat, de megéri a belső békeességért.

Befejezésül a jókívánság maradt: „Isten éltessen születésnapodon, kedves Bandi!” Adjon sok erőt, tűnődő békeességet. És feleségednek, *Mónikának* is, a müncheni olimpia bronzérmes tornászának, akivel tizenkét gyermeket neveltek a két kezettel épített budakeszi házban.

Végezetül álljon itt Weöres Sándor verséből néhány sor: „Kicsiny vagyok, mint a porszem, / s az Atya megnevez engem, / s az Anya karján visz engem, / mert szomjat fakasztok benned a jóra.”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Az első magyar hírlapíró

► Egyházunk vidéki szakgyűjteményei közül a győri – könyvtári és levéltári anyagot őrző – intézmény 2011-ben vette fel *Ráth Máttyás* nevét. Rovatunkban ezúttal a névadó, a magyar nyelvért sokat tevő, nyelvész-ként és az első magyar nyelvű hírlap, a *Magyar Hírmondó* szerkesztőjeként is működő művelt evangélikus lelkész életútjának rövid összefoglalását olvashatjuk. *Ráth Máttyás* nevét nemcsak a győri intézmény, hanem a Protestáns Újságírók Szövetségének szakmai díja is viseli.

Egyházunk történetének számos olyan alakját ismerjük, akikre büszkék lehetünk. Ilyen személyiség a győri gyűjtemény névadója, Rát (Ráth) Máttyás is. Bár Ráth néven anyakönyvezték, s felmenői is ezt a családnévet használták, maga Rát élete vége felé elhagyta nevéből a „h”-t, mivel nem tartotta elég magyarosnak. Ma a legtöbb könyv, lexikon „h” nélküli alakban használja a nevét.

Néhány héttel az evangélikusok szabad vallásgyakorlatát megtiltó rendelkezés kiadása után, 1749. április 13-án született *Ráth János* mészárosmester és *Raits Szuzsanna* első gyermekeként. A rendelet következtében a keresztség szentségében a római katolikus templomban részesült. Iskoláit Modoron, Sopronban és Pozsonyban végezte. Pozsonyi tanulmányai idején különösen nagy hatással volt rá *Benczur József* iskolaigazgató, aki beléoltotta a magyar nyelv szeretetét.

Miután megszerezte lelkési oklevélét, hosszabb utazást tett Magyarországon, illetve Erdélyben. Barangolásai során elsősorban a nép nyelvét, életkörülményeit, szokásait tanulmányozta. Tudását elmélyítendő 1773-ban Németországba utazott, ahol a híres göttingeni egyetemen bővítette ismereteit.

1779-ben tért vissza hazájába. Pozsonyban telepedett le, ahol felmerült benne a gondolat, hogy ki lehetne adni egy magyar nyelvű újságot. 1779 nyarán felmérte a potenciális előfizetőket, majd novemberben nyilvánosságra hozta az újság programját. A Helytartótanács engedélyének megszerzése után, 1780. január 1-jén látott napvilágot a *Magyar Hírmondó* első száma. A hetente két alkalommal megjelenő lapot három éven át ő maga szerkesztette, megelégedve azonban az újságírói munkával járó küzdelmeket, 1783-ban engedett a győri gyülekezet hívásának, s elvállalta a magyar lelkési állást. Így ő lehetett – akit 1749-ben már nem kereszteltek meg Győrött evangélikus templomban – az újjászerveződő gyülekezet első prédikátora.

Új hivatalára 1783. április 21-én szentelte fel *Perlaky Gábor* szuperintendens Felpécen. Az újrainduló gyülekezet elsőként Ráth prédikációját hallgathatta meg május 4-én az ideiglenesnek szánt fatemplomban.

Háromévi szolgálat múltán azonban lemondott lelkési állásáról. Döntésében szerepet játszott a gyülekezetrel folytatott harca is, hiszen ebben az időszakban az egyházközösség életének fontosabb kérdéseit a világi hívek sorából választott testület döntötte el, amelynek a meghívott lelkész nem volt tagja. Nagy csalódást jelentett emellett számára az is, hogy az 1786-os püspökválasztáson alulmaradt *Hrabovszky Sámuellel* szemben.

Lelkési teendőit átmenetileg letéve teljes erejével a tudományos munkára koncentrált. Tervbe vette egy háromnyelvű (német–magyar–latin) nagyszótár összeállítását, ez azonban végül érdeklődés hiányában nem készült el.

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

Mivel ez az elképzelése is kútba esett, örömmel fogadta 1789-ben a győri gyülekezet megkeresését, amely *Freitag Mihály* megüresült helyére lelkészi szolgálatra hívta. Egy évvel később a pozsonyi gyülekezet őt kérte fel német nyelvű beszéd tartására a *II. Lipót* megkoronázásához kapcsolódó hálaünnepségen. 1796-ban meghívást kapott Pozsonyba az ottani gimnázium igazgatói tiszterére, valamint teológiaoktatásra. Végül azonban e lehetőség is meghiúsult. Győri lelkészi feladatait viszont élete végéig ellátta, igen lelkiismeretesen.

Több mint húszéves szolgálat után, 1810. február 5-én hunyt el. *Kis János* püspök *Kazinczy Ferenchez* írt levelében így méltatta: „Ráth, ez a sok jóval számtalan csudálatosságot párosított, tudós férfiú is elhagyta ezt a holdalatti világot.”

Trianoni időgép

Tűnődés egy Csurka-darab körüli hisztéria ürügyén

■ PÁRKÁNY LÁSZLÓ

Legyünk méltányosak, ha a zsidóságot vagy a kereszténységet sértegeti bármely műalkotás, nincs jogunk felháborodni a visszahatáson. Előljáróban most csak két ismert példa: *Shakespeare A velencei kalmár* című drámájáról írja *Udvaros Béla* színházi rendező: „Talán egyetlen Shakespeare-darab körül sem zajlottak le olyan nagy viharok az évszázadok során, mint *A velencei kalmár* körül.” *Rolf Hochhuth* német drámaíró, amidőn megírta *A helytartó* című dokumentumdrámáját *XII. Pius* pápa és Auschwitz konnexusról, egyház-és vallásellenességgel vádolták meg korabeli katolikus nézői.

A velencei kalmár kapcsán gyakran felvetődött: zsidókérdésről van benne szó, vagy sem? Antiszemita vagy filozemita? Miért választott a drámaíró főhősül egy zsidót? A már említett *Udvaros Béla* tanulmányában kifejti: „Az angol közönségnek általános zsidógyűlöletre nemhogy oka, de alkalma sem lehetett. Olyan egzotikum volt számukra a zsidó, mint például a szerencsen.” Haladván az időben előre, később és mind a mai napig „szélsőséges világnézetek mementóként és öngazolásképpen szólaltatták meg nem a darabot, hanem *Shylockot*.”

Csurka István, akit észérvekkel alig igazolható módon évtizedeken át számúzták a magyar színpadokról, hajlott korában írt egy dokumentumdrámát, amelynek *A hatodik koporsó* címet adta. A szerző a címválasztást ekképpen indokolta: „A színmű címe a *Nagy Imre* újratemetésekor használt, az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése során meggyilkolt magyar fiatalokat jelképező koporsóra utal. *A hatodik koporsó* nem egy alakja valós történelmi szerep, a darab azonban nem egykori események színrevitele, hanem a

Magyarország fölött egykor döntéseket hozók valamiféle szembesítése döntéseik következményeivel egyfajta utólagos irodalmi igazságtétel érdekében. *A hatodik koporsó* üzenete szerint minden, nemzetek között kirobbant viszály, amely az első világháború után történt – így az 1956-os magyar forradalom leverése is –, a Párizs környéki konferenciák döntéseiben gyökerezik, amelyeket nem a világháborúban győztes nemzetek ítélete, hanem felsőbb, pénzügyi körök minden háborúban üzletet látó szándéka határozott meg. Trianonban tetőzött az a fajta történelemhamisítás, amely azóta is meghatározza a közgondolkodást.”

A hatodik koporsó a versailles-i béketanácskozás konferenciatermeibe kalauzolja a nézőt, ahol egy időgép segítségével megtudhatjuk, hogy milyen erők, milyen érdekek mentén darabolták fel Magyarországot. *Wilson* amerikai elnök kimentti magát, másodrangú politikusok és üzletemberek helyettesítik. Jelen van a brit külügyminiszter, a francia elnök, néhány olasz diplomata, egy lengyel származású kémfőnök. Mindegyiknek jellegzetes arcéle van, de abban, hogy Magyarországot fel kell osztani, még mozdulataikban is egységeselek.

Csurka instrukciója alapján a szereplők két részre oszlanak: a jelen szereplői, akik ma is élnek, és a jegyzőkönyvek alapján felidézett történelmi személyek, akik közül csak a Kivégzett Forradalmár látja az élő főszereplőt, a Hatodik koporsó Apródját.

A darab bemutatóját elnapolták, meglehet, hosszú időre. Annak ellenére, hogy az elvukult „drámaelemzők” még arra sem figyeltek fel, hogy Csurka ötletes dramaturgiai lépésváltásokkal miként menetel múlt és jelen, de még a jövő grádicsein is. Különös: eddig senkinek sem tűnt fel, hogy mennyi irónia, humor lapul a veretes és bizony nagy figyelmet

igénylő, szövevényes szövegekben. Úgy tetszik, még az értő elemzőknek sem tűntek fel Csurka – drámatechnikai módszereire oly jellemző – instrukciói, amelyek e műben cselekménykiegészítő szerepet kapnak.

E dokumentumdráma valódi arcát és szövegegyüttesét csak színpadon, előadva mutathatja meg igazán. Ezért teljesen érthetetlen, hogy bírálói „látatlanban”, esetleg gyorsolvasva marasztalják el. Az antiszemitizmus vádjá azáltal keletkezett, hogy Csurka szövegére rávetült a 20. századi holokauszt árnya. Ezért „ordas eszmének, új náciznak” egyesek, főleg azok, akik képtelenek észrevenni Csurka „sztalinozását”, amely ugyancsak holokausztforrás volt; a darabban a Kivégzett Forradalmár mondja: „*Sztalin* bosszúból négy moszkvai magyar zsidó, *Rákosi, Gerő, Farkas, Révai* kezébe adta a hatalmat, és ezek olyan diktatúrát vezettek be, annyit fosztogattak és raboltak, hogy a mai román [az 1919-es román lerohanásról van szó] tatárjárás, amiről az előbb beszéltem [*Clemenceau* a vitapartner], kismiska hozzá képest. De megmondom, még ha meggorrolsz is miatta: abban, hogy *Sztalin* és a szovjet ezt tehette velünk, a ti kezetek is benne van. Ha nem tépitek szét a hazámat, az oroszok soha nem vonulnak be Budapestre. Ez tény, ne is haragudj!”

Nem kétséges, a Csurka-darab körüli hisztéria az Újszínház térnyerésének következménye. Rossz lélektan pillanatban, nem éppen makulátlan színházi miliőben került programba a darab, ám megírását tekintve jogos társadalmi elvárásoknak tett eleget a szerző. Ezért is érdemelne tisztességesebb és objektívebb elbárást és méltó színpadot Csurka István utolsó színműve, *A hatodik koporsó*.

A szerző aranytollas újságíró, nyugalmazott szerkesztő

■ VILÁGI DÁVID levéltáros

Ryn – egynapi járóföld

A régiiek egyik távolságmeghatározása volt ez a szép szó: *járóföld*. Azt a távolságot jelentette, amelyet az ember egy nap alatt meg tudott tenni. A Szentírás ismeri még a szombatnap járóföld fogalmát is, amely a megszentelt napon megtehető távolságot jelentette.

Járóföld – ez a szép szó jutott eszembe akkor, amikor finnországi barátaink és testvérgyülekezetünk meglátogatására készültünk. Így találtunk rá – már tervezés közben – a lengyelországi Mazuriai-tóhátság közepén fekvő kicsiny városra, Ryn-re és evangélikus gyülekezetére.

A lutheránus gyülekezet, amely több településen él, száthatatlan lelkes. A régi parókiát a rendszerváltás után – német segítséggel – úgy alakították át, hogy az emeleten egy apartman, a padlástérben pedig három – fürdőszobával felszerelt – vendégszoba várja az utazókat. A gazdagsági épületből fiataloknak alkalmas szálláshelyet alakítottak ki, huszonöt-harminc fekvőhellyel. A parókia tágas udvara akár táborozásra is alkalmas. A fedett közösségi étkező mellett tűzrakóhely, röp- és kosárlabdapálya, pingpongasztal is található.

A gyülekezet valamikor nagyobb volt, s a keletporosz vidékek német ajkú lakosai lelkes gyülekezeti életet éltek. Az egykori templom azonban a második világháborúban leégett, és – a történelem számunkra is ismert fordulatai miatt – nem tudták újjáépíteni. Jelenleg is egy kicsi, de szépen, ízlésesen kialakított gyülekezeti házban tartják az istentiszteletet. Évente egy-két keresztelő nem biztosítja a közösség növekedését, de vannak olyan újonnan bekapcsolódó

családok, amelyek a „nagy lengyel katolikus tengerben” az evangélikusok családi közösségét keresik.

Ökumenikus kapcsolataik igen elevenek. A kicsiny közösség szeretné, ha a vendéglátás és a szobák kiadása révén is bekapcsolódhatnának a nemzetközi vérkeringésbe.

Egynapi járóföld – immár nem gyalog, hanem autóval – ideális pihenőhelynek tűnik a Via Balticán Finnországba igyekvők számára. De azoknak is, akik a Mazuri-tavaknál akarják eltölteni a szabadságukat.

Ryn kedves kis város, két tó partján fekszik. A nagyobbik a Ryni-tó. Vízi sportokra, vitorlázásra, strandolásra alkalmas. A kisebbiken, az Olowtávon hangulatos szabad strand és horgászási lehetőség várja a pihenni vágyókat. A kastély mellett több apró látnivaló (szélmalom, őrtorony) található még a városban. A városka kulturális élete is viszonylag gazdag.

Jan Neumannban, a németül jól beszélő lelkészben és feleségében – nyitottságuk és evangéliumi gondolkodásuk révén – igaz testvérekre találtunk. Finnországi látogatásunkkor jövet-menet két-két éjszakát töltöttünk a ryni vendégszobákban, igazi felüdülés volt ez a hosszú úton. De úgy látjuk, hogy nemcsak átutazóban, hanem célzottan – a táj szépsége és a környék turisztikai lehetőségei miatt – is érdemes Ryn városát és kicsiny gyülekezetét felkeresni.

Egynapi járóföldet érdemes megtenni Rynért! S fontosnak érzem azt is, hogy a kis evangélikus közösség életét imádságban is hordozzuk minél többen.

■ BENCE IMRE

A ryni kastély díszterme

Az evangélium szabadsága

Ötven évvel ezelőtt – 1963 nagypéntekén – történt a tengerentúli Birminghamben: az amerikai hatóságok őrizetbe vették a neves baptista prédikátort és polgárjogi harcost, *Martin Luther Kinget*. Az ellene felhozott vád: erőszakmentes tüntetés a faji megkülönböztetés ellen.

A letartóztatott tiszteletest teljesen elzárták a külvilágtól. Az akkori amerikai elnöknek, *John F. Kennedynek* azonban sikerült elérnie, hogy King szigorú fogsága fogházi felügyeletre változzon. Ezt követően az egyre híresebbé váló prédikátornak még egy teljes hetet kellett rács mögött töltenie, s akkor még nem sejtette, hogy milyen gyümölcssei lesznek eme kényszerfogságnak.

Nem télenkedett. Egy hosszú levél megírásába kezdett, melynek témájául az evangélium szabadságát választotta. Gondolatait jobb híján újságszéllekre, toalettpapírra és borítékok hátoldalára vetette. Az így született töredékeket sikerült kicsempésznie. Nagy meglepetésére a börtönben fogant kiáltványa szabadulásakor már

nyomatásban terjedt, hirdetve biblikus látását a krisztusi szabadságról.

A *Levél a birminghami börtönből* címmel megjelent írásnak óriási hatása volt, ez váltotta ki az afroamerikaiak végleges felszabadítását...

Kezdvé Krisztussal és az apostolokkal, tovább lehetne sorolni az elmúlt két évezred ehhez hasonló, köztük magyar vonatkozású történeteit. Az ilyen s látszólag teljesen értelmetlen helyzetekre való tekintettel írhatta Pál a korinthusiaknak a következőket: „*Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtlön felül kísérteni; sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is...*” (1Kor 10,13)

Amikor kinek-kinek egyéni harcait kell megvívnia a hétköznapokban, amikor testi-lelki gyengeség vesz erőt rajtunk, amikor emberi ellenszenv keresztjétől szenvedünk, vagy amikor látszólag értelmetlen „falakba” ütközünk, és a miértek? válasz nélkül maradnak, merítsünk erőt eleink példájából! Higgyük el, utólag majd kiderül, hogy semmi, még a szenvedés sem történik hiába, s végül életünk minden mozaikdarabja a helyére kerül.

Sohase feledjük megváltó Urunk bátorítását: „*Nektek pedig még a hatatok számai is mind meg vannak számlálva. Ne féljete...*” (Lk 12,7)

■ DR. BLÁZY ÁRPÁD

In memoriam dr. Makoviczky Gyula

(1939–2013)

„*Nem félek a haláltól. / Megálllok velem szemben. / De amikor lesújt rám, / Isten, ölelj meg engem.*”

(Gyurkovics Tibor: *Istenem*)

Búcsúzunk... A köztiszteletben álló pécsi orvos, az evangélikus egyház pécsi gyülekezetének egykori presbitera, a páneurópai mozgalom pécsi alapító és haláláig aktív tagja, a Mecsek szerelmese 2013. július 1-jén befejezte földi pályafutását.

Családja híres ősökkel büszkélkedhet: a rózsahegy szülését *Dušan Makoviczky* Jasznaja Poljanában *Lev Tolsztoj* orvosa volt, nagyapja egykori cukrászdája Nagykanizsán még ma is fogalom. Apai nagybátyja, *prof. dr. Emil Makoviczky* a csehszlovák szociális medicina megalapítója. Édesapja, *dr. Makoviczky Gyula Teleki Pál* egykori jobbkeze, Göcsej kutatója, Pécssett szerzett pedagógus, nagy természetjáró volt.

Makoviczky Gyula 1939. augusztus

24-én, ikertestvérei, *Erzsébet* és *József* 1942 decemberében születettek. A család boldogságát beárnyékolta a II. világháború és az azt követő évek. Az édesapa először a frontra, majd négy évre orosz hadifogságba került. Hazatérte után béli tárták. Pécssett kapott állást, vele együtt költözött a család is.

Gyula, a legnagyobb gyermek 1957-ben kitűnő eredménnyel érettségizett a helyi Nagy Lajos Gimnáziumban. 1957–1963 között a Pécsi Orvostudományi Egyetem hallgatója – többször évfolyamső is volt. Kezdd orvosként a mohácsi kórház radiológiai osztályán dolgozott, majd *dr. Cséte Béla* főigazgató irányítása alatt a belgyógyászati osztályon. Ez az időszak szakmailag és emberileg döntő volt, meghatározta orvosi hivatása kiteljesülését.

1969-ben megnősült. *Eszter* lánya ma Svájcban él, *Gyula* fia Nagykanizsán lelkész.

Boldog volt, hogy megélhette uno-

kai születését, büszke nagyapaként folyamatosan figyelve sorsukat.

A természet, főleg a hegyek szerelmese volt. Jól ismerte a történelmi Magyarországot, Európa szinte valamennyi országában túrázott élete során. Az utóbbi években a túrák rövidültek, a „nordic walking” botok elengedhetetlen társai lettek.

2012-ben – már nagybetegen – megvalósult élete egyik nagy álma: Gyula fia segítségével végigjárta a Luther-emlék helyeket Lutherstadt Wittenbergben, megismerte a Melancthon-házat és a Leucoreát.

Nyugdíjazása, egyre súlyosbodó betegsége ellenére Pécs város közéletének – különösen az evangélikus gyülekezetnek, a páneurópai mozgalomnak, a Lenau-ház programjainak aktív résztvevője maradt élete utolsó napjáig.

Pécsi otthonában, magára maradvára érte a halál. Búcsúztatása július 16-án volt a pécsi köztemető kápolnájában.

■ LOVASSY KLÁRA

Emlékek nagyszüleimről, a Táboraszky házaspárról

Nagymamám határozott kívánsága szerint szűk családi körben került végső nyughelyére férje, *Táboraszky László* mellé. A bensőséges légkörű temetés nagy kontrasztban állt egész életével, hiszen az férje mellett igencsak mozgalmas volt, mindkettejüket sokan ismerték és szerették.

Ahogy nagypapám kilenc évvel ezelőtt, úgy nagymamám is méltósággal és nyugodtan viselte a halál előtti kiszolgáltatottságot. A közös fényképezgetések alkalmával elbeszélte történeteik alapján legalább egy rövid kis írásban szeretnék megemlékezni róluk.

Nem volt könnyű életük, valóban szolgáltak, s alighanem alázatos hozzáállásuk tette mégis oly széppé – széppé, amint azt nagymamám utolsó hónapjaiban egyre többet mondogatta. Valóban mindent az Isten dicsőségére tettek.

Nagypapám egy nórádi parasztcsalád második gyermekeként látott napvilágot, s a falusi iskolai tanulmányok mellett segített a ház körüli munkákban. Hamar kitűnt, hogy kitartó szívóssága és okossága (amelyből négy

testvérének is jutott) érdemessé teszi a továbbtanulásra, így tízévesen Budapestre került. Egy gyermektelen nagynénje szállásolta el, és taníttatta a maga módján az élet küzdelmeire. Fülemben cseng egyik későbbi időből való kedves története, amikor tizenhét éves korában, a háború alatt Vanyarcra, a családi fészekbe hazatérve visszazserzte/visszacsalta (egy csizmáért elcserélte) az oroszok által éppen elhajtott teheneiket.

Sopronban végezte a teológiát, s itt ismerte meg csendes, de életvidám nagymamám. A jókedv és a sok nevetés a családban mindig megmaradt körülöttük, akkor is, ha munkájukban nehézségekkel küszködtek.

Nagypapámnak tanulmányai elvégzése után két évet segédlelkészként kellett volna eltöltenie. A püspök azonban ismerte nagyszerű közösségformáló képességét, ezért a kommunista városba, Tatabányára küldte hitoktató lelkésznek. Így mindjárt feleségül is vehette nagymamám, *Mór Margitot*, aki a háztartás vezetése és két gyermekük, *Kati* és *Laci* (édesapám) felnevelése mellett mind-

végig nagypapám hű segítőtársa lett a szolgálatban is: bibliaórákat vezetett, és gyönyörű hangjával – amelyre később a kántorképzőn is felfigyeltek – vezette az éneket az istentiszteleteken és gyülekezeti alkalmon, gyakran harmóniumon vagy orgonán is kísérvé.

A tatabányai gyülekezet nagy szomorúságára a házaspár hamarosan életének következő állomáshelyére, Szákra került. Nagypapám leleményessége nem csak fiatalokhoz volt hasznos: itt a kommuniszták ’56 utáni bosszújától óvta me a falut. A lakosság lázadásainak lecsillapítását követően meggyőzte a megtorlókat, hogy ne a faluban keressék az ellenséget.

A püspök a Dunántúl után az Alföldön tartotta szükségesnek nagyszüleim szolgálatát: Kondoroson nagy megosztottság után kellett összekovácsolni a gyülekezetet. Miután ezt megtették, Békéscsabára kerültek, ahol a legtovább, huszonnyolc évig szolgáltak.

Ez az időszak sem volt eseménytelen, kihívások mindig jöttek. A Nagytemplomot, Közép-Európa legnagyobb

evangélikus templomát 1978-ban földrengés rongálta meg, s a műemléket renoválni kellett. Nagypapám volt az, aki kézbe vette a felújítás megszervezését egy egyházi építési brigád felállításával. Gyakran az állványokon való ellenőrzést is maga végezte. Az ezt követő időszakból már személyes emlékeim is vannak. A Nagytemplom felújításához szükséges állványok a megye más egyházi épületeinek felújításai közti szünetekben még hosszú évekig ott álltak az egyházi udvaron. Nagyszüleim sokszor elvittek Telekerendásra is, ahol a gyülekezet ébredésének és a templom felépítésének álltak az élére.

A következő nagy feladatot a romániai menekültáradat jelentette. Nagyszüleim minden szabad idejükben a hivatalban osztották a ruhákat és a tartósélelmiszer-csomagokat. Emlékszem, hogy gyakran szálltak meg a parókian – nyári otlétünk alatt is – a Nyugatról segélyszállítmányt hozók. Otthonuk mindig nyitva állt mindenki előtt: hol hivatali időn kívül a lakásra bezorogtató rászorulóknak segítettek egy kis sebtiben összeszedett „túlélőcsomaggal”, hol magas rangú

személyeket hívtak ebédre, és építettek a gyülekezeti kapcsolatokat.

Nagymamám csirkeparikása mesze földön híres volt, a híre egészen Finnorszáig eljutott. Nagypapám iratai közül előkerült *Habsburg Ottó* neki írott levele is, amelyben nagypapának a békéscsabai Nagytemplom felújításáért tett erőfeszítéseit méltatja nagy elismeréssel, s amelyet nagymamám haláláig is örömmel mutatott meg minden ismerősnek és családtagnak. Nagypapám a Nagytemplom és további műemlékek felújításában végzett munkájáért Kós Károly-díjjal is kitüntették.

A békéscsabai Nagytemplom oromzatán látható felirat első felével szeretnék végső búcsút venni szeretett nagyszüleimtől. Úgy érzem, ez a mondat nemcsak életük egyik fő állomásához kötődik, de egyben hitvallásul is választották: *Gloria sit coeli Domino sit gratia terris* (Dicsőség legyen az ég Urának, legyen hála a földön). Sírjukon is istenszeretetről tesznek tanúságot kedves énekek első szavaival: „Igen, Atyám.” (EÉ 356)

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGYI

Mobilra először

A weboldalfeljesztők között egy ideje újabb mantra kapott szárnyra: „először mobilra”. Ez pedig annyit jelent, hogy ha valaki internetes projektet akar indítani, akkor először az okostelefonra optimalizált változatot kell kitalálnia és megvalósítania.

Lehet persze, hogy a magyar valóság valamennyivel még az amerikai mögött kullog, de a tengertúlon arra készülnek, hogy a felhasználók idén már több tartalmat fognak fogyasztani mobil készüléken keresztül, mint asztali számítógépen, jövőre pedig érezhetően lemaradnak a „személyi számítógépek” az internetezés fő helyét illetően.

Az okostelefonok és táblagépek korszakának beköszöntével a fejlesztők új feladatokat kapnak, mert az ilyen eszközök felhasználói elvárják, hogy a megjelenített tartalom az ő eszközükre legyen optimalizálva. Szerencsére technológiai oldalon vannak gyors megoldások, mint az úgynevezett reszponzív weboldalak, amelyek az éppen alkalmazott képernyőmérethez igazítva jelenítik meg a tartalmat. Például egy újság esetében hordozható számítógépen vagy asztali monitoron nézve háromhasbosnak mutatják a szerkezetet, míg egy telefonon megtekintve mindezt egyhasábsora rendezve.

Manapság már nem engedhető meg az, ami jó pár évvel ezelőtt még igencsak bevett szokás volt: hogy csak egyfajta méretben lehessen

megtekinteni egy oldalt. Másik lehetőségként pedig minden telefontípusra lehet külön alkalmazást is fejleszteni, amely azon az operációs rendszeren fog tökéletesen futni. Ám ennek nyilvánvaló hátránya, hogy az Apple iPhone-jára, az androidos telefonokra vagy éppen a Windowst futtató készülékekre más-képpen kell elkészíteni ezeket, így egy nagy projekt esetén akár külön fejlesztőt is kell alkalmazni mindegyikhez, mert ezek más-más programozási nyelvre épülnek.

Ehhez jön még hozzá, hogy hamarosan megjelennek a Firefox OS környezettel felszerelt, nagyon olcsó készülékek is, amelyek valószínűleg az egyszerű telefonok hanyatlását még jobban felgyorsítják. Az egyszerű projektgazda már így is könnyen úgy érezheti, hogy túl sok különféle rendszerrel kell foglalkoznia, és még a világ egyik legelterjedtebb böngészőjé-

nek gyártója is beszáll a piacba... A FirefoxOS azonban üdítően egyszerű lesz: valójában minden alkalmazás olyan egyszerű oldalakból épül fel, mint a weboldalak, így gyakorlatilag a megjelenésétől kezdve könnyedén lehet bármilyen mobilra optimalizált alkalmazást is használni vele, hiszen a rendszer alapja egy böngésző lesz.

Nem könnyű belegondolni abba, hogy ha valaki sikeres internetes projektet akar indítani, akkor különféle technológiákban kell igencsak otthon lennie, vagy egy olyan csapatot kell találnia, amely képes az ő álmaid megvalósítani – gyakran igen magas költséggel. Egy gyülekezet, sőt még egy egyház is ritkán engedhet meg magának ilyet. Noha valójában az egész csak az információátadásról szól, amelyre léteznek egyszerű eszközök.

„Gondolkodj el azokon a dolgokon, amelyeket a legegyszerűbb weboldalon el tudsz mondani. Ha üzletember vagy, el tudsz adni valamit. Ha tanár vagy, akkor tudsz tanítani valamit. Ha művész vagy, akkor meg tudsz mutatni valamit, amit alkottál. És ha a leírt szavaid jók, akkor az emberek el fogják olvasni” – ez a pár sor olvasható Justin Jacksonnak (képünkön), a Build & Launch (Építsd fel és indítsd el) című könyv szerzőjének egyik írásában (justinjackson.ca/words.html), amelyben a szerző a szavak erejére hívja fel a figyelmet a technológiai lehetőségek hajszolása helyett.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

„Ha webdesigner vagy, először a szavakra gondoldj. Ahelyett, hogy egy photoshopos tervet készítenél, kezd az egészet pár szóval. Hogy mit mondj? Ha nem tudsz mit, akkor felesleges is a sok körítés. Csak kezd el egy egyszerű oldallal, egy dologra koncentrálni. Írd meg és publikáld, és utána fejed tovább. Minden alkalommal, amikor hozzátennél vala-

mit, kérdezd meg magadtól: segít ez abban, hogy jobban kommunikáljak? Ha a válasz nem, akkor ne add hozzá.”

Az egyszerű weboldallal ráadásul még egy célt is elérhetünk: Ha nincs sok formázás, az segít, hogy az oldal mobilon is jól nézzen ki. Mindenesetre ez csak bónusz amellett, hogy végre a lényegre fogunk koncentrálni.

■ N. B.

Meghívó lelkészre

Szeretettel hívjuk és várjuk Önt és kedves családját a kelenföldi evangélikus templomban augusztus 25-én, vasárnap 15 órakor kezdődő istentiszteletre, amelyen Bence Imre, a Budai Evangélikus Egyházmegye esperese Gáncs Tamás megválasztott parókus lelkészt beiktatja hivatalába. Igét hirdeti dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke.

A Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség presbitériuma és elnöksége

Meghívó lelkészre

„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.” (Jn 1,1)

Szeretettel hívjuk Önt és kedves családját a nagykanizsai evangélikus templomba (Csengery út 37.) az augusztus 25-én, vasárnap 15 órakor kezdődő istentiszteletre, melyen Makoviczky Gyula megválasztott lelkészt hivatalába beiktatjuk. Az iktatás szolgálatát Smidéliusz Zoltán, a Somogy-Zalai Egyházmegye esperese végzi. Igét hirdeti Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke.

Az istentiszteletet közgyűlés követi, felszenteljük a felújított parókia épületét, és szeretetvendégséget tartunk.

Nagykanizsa és Környéke Társult Evangélikus Egyházközség

► Miközben a megbeszéltek találkozóhely felé tartottam, arra jutottam, elsőként mindenképp afelől érdeklődöm majd beszélgetőtársamtól, miként élte meg gyermekként, fiatalként, hogy édesapja széles körben ismert ember. Hogyan teltek a hétköznapok és az ünnepek sokak „Bandi bácsija” mellett? Lánya számára mit jelentett, az ő életét mennyiben formálta és befolyásolta ez a háttér? Dr. Gyökössy Endre református lelkész és pszichológus születésének századik évfordulójáról ez év februárjában a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán rendezett konferencián is megemlékeztek. Lányával, Kingával Stuttgartban néhány héttel ezelőtt idéztük föl édesapja alakját.

– Édesapánknak nem sok ideje maradt a családjára, mert a lelkes és lelkiigondozói szolgálat szinte minden idejét lekötötte. Lakásunk ajtaja mindig nyitva állt a rászorulóknak, keresők, segítséget kérők előtt, és ez számunkra, gyermekek számára a világ legtermészetesebb dolga volt. Amíg kisebbek voltunk, addig az iskola és a tanulás vagy például a sport és a zene – én magam búvárkodtam, és zongorárára jártam – sok időnköt lekötötte. Este, amikor lett volna egy kis idő egymásra, édesapám rendszerint bibliorát tartott, látogatott, vagy éppen lelkiigondozás céljából voltak nála. Na meg az egyetemi magántanári dolgozatát is meg kellett írnia valamikor.

A családban az ő szolgálata volt a fontos, az, hogy mindig a rendelkezésükre tudjon állni azoknak, akiknek szükségük van rá. Minden ennek volt alárendelve, így öt gyermekének felnevelése is voltaképp a ma kilencvenkét esztendő édesanyámra, illetve apai nagyanyámra hárult. Ezzel együtt elmondhatom, hogy béke- és szeretetben éltem, és otthon megkaphattam a legfontosabbat,

azt a műveltségi-lelki háttérrel, amelyből voltaképp ma is élek. A szüleim nagy gondot fordítottak a neveletésünkre. Rendszeresen mentünk színházba, moziba és legfőképp operába, illetve rendezésünkre álltál otthon egy hatalmas könyvtár. Én ma is így vagyok ezzel, egy jó könyv, egy film, egy színházlátogatás fontos a számomra, ezekre mindig költök, ruhára például kevésbé. Az embernek amúgy sincs sok dolgra szüksége az élethez.

Szellemi örökségem a családomon kívül újpéteri iskoláimból, az általános iskolából és a Kanizsai Dorottya Gimnáziumból való, mind a két helyen fantasztikus tanáraink voltak. A családom mellett ezeknek az oktatási intézményeknek köszönhetem, hogy ismerem a költőket, írókat, festőket, építészeti stílusokat és az operairodalmat.

– Otthonukban tehát a mások felé fordulás volt a minta. Ön is ezért választotta végül a segítői hivatást?

– Ezen még nem gondolkodtam. Egy bizonyos: a szüleim – és ezért nagyon hálás vagyok nekik – minden szárnypróbálgatásomnak teret engedtek, szabadon kereshettem a helyem és a feladatom a világban; ők soha semmiben nem korlátoztak, mindig mindenben mellettem álltak. Ami a segítő hozzáállást illeti, édesapám mindig azt mondta, a keresztény ember Isten kinyújtott keze kell, hogy legyen a világban.

– Ezért törődött tehát annyit például a bántalmazott nőkkel és gyermekekkel.

– Igazság szerint azért is, mert egyfelől harcos feminista voltam és vagyok is mind a mai napig (nevet), másrészt meg vagyok róla győződve, hogy a hitet és a szociális érzékenységet össze lehet és össze is kell egyeztetni egymással.

Mindamelleltámmal, a férjem mellett alkalmam volt megismerni a

világ különböző részein élő asszonyok sorsát, az mélyen megérintett.

– A férje is magyar? Ő mivel foglalkozik?

– A párom, Karl-Heinrich Ruedersdorf német, Tübingenben ismerkedtünk meg, ahol ő egyetemista volt, én pedig radiológiai asszisztensként dolgoztam. 1964-ben házassodtunk össze. Miatta maradtam Németországban, 1972 óta élek itt.

Ő egyébként evangélikus teológiát végzett, de nem állt gyülekezeti szolgálatba; később szociológiából doktorált. Nyugdíjba vonulásáig a fejlődő országokkal foglalkozott a Zentrum Entwicklungsbezogene Bildung nevű intézetben. Sokat utaztunk együtt, éltünk például néhány évet Afganisztánban, később Jemenben is. 1987-ben jöttünk Stuttgartba, azóta élünk egy város környéki településen.

A bántalmazott nőkkel és gyermekekkel itt, Németországban kezdtem el komolyabban foglalkozni, mert úgy éreztem, nem fordítanak rájuk elegendő figyelmet.

– Így alakult hát meg – alapvetően Önnek köszönhetően – a Frauen helfen Frauen (Nők Segítenek Nőknek) Egyesület, amelynek a munkáját idővel egyre többen megismerték, illetve többször is elismerték.

– A úgynevezett Frauenhaus – szó szerinti fordításban asszonyház, magyar megfelelője az anyaotthon – Németországban olyan intézményt jelent, ahol bántalmazott nőkkel és gyermekekkel foglalkoznak. Az ilyen intézet itt lehet egyházi vagy állami alapítású, továbbá független, autonóm szervezet is. Társaimmal az elsők közt voltunk, akik autonóm Frauenhaust alapítottunk. Idővel szerencsére a magas rangú vezetők közül is egyre többen belátták, hogy erre milyen nagy szükség van.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Az előbb utaltam az elismerésekre is. Ha nem tévedek, fáradozását magas egyházi kitüntetéssel is honorálták.

– 2011-ben vehettem át a Württembergi Evangélikus Egyház Johannes Brenz reformátorról elnevezett emlékérmét.

– Ám Ön nem „csak” ennyit tett, illetve tesz, nem „csupán” bántalmazott nőkkel és gyermekekkel törődik, ezenkívül is rengeteg más elfoglaltság van, úgy tudom.

– Valóban nem unatkozom. Sok minden foglalkoztat. Az említetteken

kívül több egyházi munkacsoportnak vagyok a tagja, részt veszek a stuttgarteri magyar protestáns gyülekezet életében, koordinálok a nők ökömenikus világitmanapjának magyar nyelvű rendezvényét. Természetesen a német gyülekezetben is részt veszek a szervezésben, mert asszonyokkal együtt dolgozni heteken át igen fontos ökömenikus és politikai lehetőség.

Azért is változatlanul küzdök, hogy egy adott beosztásban dolgozó nő ugyanannyit keressen, mint az ugyanilyen posztot betöltő férfi kollegája.

– Nagy fába vágta a fejszéjét...

– Tény, hogy nem egyszerű a dolog, de nem szabad feladni.

Egyébként is a változások mindig apró lépések nyomán születtek. És ma már szerencsére amúgy sem kell annyit „harcolni”, mint korábban, a nők elég sok mindent elértek.

Van még egy számomra fontos ügy, a Kampagne für „Saubere” Kleidung (Kampány a „tisztább” ruhákért) elnevezésű mozgalom.

– Kérem, mondjon erről pár szót olvasóinknak.

– Ez a civil kezdeményezés 1989-ben Hollandiában indult útjára. Ma Clean Clothes Campaignként (CCC) ismeretes, és a világ számos országában működik. Az érdeklődők figyelmébe ajánlom a német honlapot: www.sauberekleidung.de. A CCC-ben való együttműködés célja szerte a világon ugyanaz: síkrazzálni a nemzetközi textil- és ruhaiparban, sportszergyártásban dolgozó munkások, illetve a kereskedelmi alkalmazottak jogaiért, javítani a munkakörülményeiken. Lényegében ez minden...

Nekem napi négy óra alvás elég, úgyhogy sok ráérő időm van, azt pedig hasznosan akarom tölteni, hogy továbbra is úgy éljek, ahogyan apámtól tanultam. Vagyis tegyem a dolgom a magam helyén, ahová Isten helyezte, és az ő kinyújtott keze legyen a világban.

■ GAZDAG ZSUSZANNA

Isten kinyújtott karjának lenni

Stuttgarteri beszélgetés Gyökössy Kingával

Ady és a nagy Cethal

Szilágyolompért nevét *Pap Gábor* művészettörténész egyik magyarságismereti előadásán hallottam először, valamikor a nyolcvanas évek elején. Ő hívta fel figyelmünket a partiumi település gyönyörű kazettás mennyezetű templomára. Irodalmi tanulmányaimból is ismerősen csengett a név – itt éltek *Ady Endre* apai nagyszülei.

Partiumi-erdélyi utazásaim során egyszer sem sikerült felkeresnem – pedig az elmúlt fél évszázadban jártam-keltem ott eleget! –, mert vagy nem találtam meg a hazai térképeken, vagy a román nevére (Lompirt) nem figyeltem fel. Két évvel ezelőtt igazítottam végre útbá Nagykárolyból Zilahra menet a Wesselényi református kollégium fiatal vallásánára, s ezen örvendezve mindjárt le is tértünk a főútról, Sarmaság után rögtön jobbra, hogy néhány perc múlva már a parókia ajtaján kopogtassunk.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A 171 kazettából álló mennyezet alakos képei jobbára ószövetségi ihletésűek (Ádám és Éva, Nőé bárkája, Ábrahám ígérete, Jákób lajtorjája stb.), vagy a népi vallásosság köréből valók (például a szerencse asszonya, a jó és a rossz szerencseke-reke), de megjelenik köztük a református templomok ismert jelképe, a fiókáit önnön vérevel tápláló pelikán vagy az újjáéledő főnix is (gondoljunk csak a tűzvész után újjáépülő Lompértra).

Állat- (páva, daru, strucc, számár, krokodil) és növényábrázolások sokaságában gyönyörködhetünk. Ezek közül több is szkíta típusú, más megfogalmazásban: az íjészítő népek asztrálmítoszi örökségére (a Zodiákusra) utal. Ilyen például a „kétfejű sas”, amely mindig a Kos havának jele, a saját farkába harapó sárkánykígyó (Bak), a Halak, az Oroszlán, a Ló (Európában a Nyilas), s újra idézhető itt is Nőé bárkája vagy a Pelikán mint egy-egy hónap emblematikus megjelenítője.

Teljesen lenyűgözik a szemlélőt a kő szöszék színes sárkányfejes faragványai is. Ezekhez megszólalásig hasonlót láthatunk legutóbb a Budapesten majd Debrecenben bemutatott szkíta aranykincsek között...

S ami számomra az egyik legnagyobb reveláció: a bibliai Jónás-téma többszöri megjelenítése. Jónás majd minden kazettás mennyezetű templomban szerepel, de itt négyszer is! Kettőn – ahogyan másutt már megszoktuk – a cethal szájában látható, két különböző(!) alakban, egy harmadikon még a bárka mélyén alszik, egy negyedik pedig tökindák alatt fekszik.

Figyelmünket azonban egyre inkább maga a cethal köti le, mert az egyik kazettán olyan kép-jel látható, mely a sztyeppövezetben egészen az urál-altaji népekig vezet vissza bennünket: a földgolyóbist (s hogy tévedés ne essék, ez oda is van írva) négy cethal tartja a hátán! A Bibliában ennek nincs nyoma, viszont a szakirodalom szerint az urál-altaji népek hiedelmeiben teljesen közismert. *Lükő Gábor* így ír róla *A magyar lélek formái* című könyvében:

„Az öregek tudomása szerint a föld víz tetején úszik, s cethalak tartják a hátukon. Néhol úgy tudják, hogy csak egy cethal van a föld alatt, másutt három, sőt négy cethalról is tudnak. A föld-rengést a cethalnak tulajdonítják. Ha elfárad a cethal, és másik oldalára fordul, ettől reng a föld. A világnak akkor lesz vége, ha elpusztulnak a cethalak.” (Exodus, Budapest, 1942, 58. oldal.)

Ady ezt az ősi halszimbólumot látta, láthatta oly gyakran a szilágyolompéti templomban, s ha újraolvassuk versét, most már minden világos lesz számunkra: „Óh, Istenünk, borzasztó Cethal, / Sorsunk mi lesz: ezer világnak? / Rop-pant hátadon táncolunk mi, / Óh, ne mozogj, síkos a hátad. // Csúszós a hátad, mellyel tartod / Lelkünket és a mindenséget / S én csak két rossz, táncoló lábat / S reszkető szívet adok néked. // Sok félelmemet vedd el értük, / Melyek velőim-be befűjnek. / Mutasd meg, hogy nem vagy keresztény, / Nem vagy zsidó: rettentő Úr vagy. // Végy engem hátad közepére, / Hogy két gyöngge lábam megálljon, / Hogy a szívem ne verje mellem, / Hogy néha rám szálljon az álom. // Vagy dobj le egyszer s mindörökre, / Ne táncolj, lógj, ne tréfálj mindig. // Nem bírom s holt csillagaid már / Nyúgodd fényük arcomra hintik.” (A nagy Cethalhoz. In: *Az Illés szekerén*, 1908.)

Az idén 235 éves kazettás mennyezet alkotója (*Asztalos Budai Sámuel*), a kő szöszék faragója (*Asztalos Budai András*) és a költő Ady még otthonosan mozogtak e műveltségben, s anyanyelvi szinten beszéltek. Mi már...

■ OZSVÁTH SÁNDOR

István király ünnepi kenyerere

Napok óta készülök, hogy újból megidézzem első, nagy királyunkat. Egy régi, erdélyi emlék jutott eszembe: az egyik legszebb – és legszegényebb – ünnep az életemben. Talán nekem is imádsággal kellene kezdenem, mint a kilencvenéves hajlott asszonynak, aki kenyérsütés előtt kérte Isten segítségét. Szépen megsült, ízes cipóval kínálta meg az arra tévedt messzi vendégeket...

Én gyerekkorom óta az *István* királyi világban élek, mintha járt volna szülővárosomban. A közeli Tisza-parton fogták volna el *Orseolo Pétert*, akit *Imre* fia halála után ő nevezett ki utódjának. Ehhez a legendafoszlánéhoz az is hozzátartozott, hogy otthon a családban már az előző nap elkezdtek az emlékezést.

Ünnepőbe öltözött szívvel olvastam életrajzát valami antológiából: „Szent István király (975–1000–1038) Géza fia, eredeti nevén *Vajk*, tizenhét esztendősen, 997-ben lépett apja örökébe. Ekkor már keresztény, és *Gizella* bajor hercegnő férje. A koronát az ezredfordulón helyezték a fejére... István a pápához fordult, és a római egyház mellett döntött. Független, magyar királyságot hozott létre. Határozott, kemény döntése meghatározta népünk jövőjét, s Európa sorsát is...”

Emlékszem, mindig idéztünk *Kristó Gyula* professzor könyvéből: „Négy évtizedes uralkodása békés építőmunka. Erős várak és vármegyék rendszerét, püspökségek, kőtemplomok és kolostorok hálózatát alapította. Pénzt veretett, külföldi telepeseket hozott. Szigorú törvényei megalapozták a jogrendet.”

Bátyám egy komoly tanulmányt lapozott föl: „István király fegyverrel győzte le verroko-nait: *Koppányt*, *Ajtont* és *Vászolyt*, akik a régi, pogány rend vagy a bizánci függés felé akarták vinni az országot. Fegyverrel verte vissza *II. Konrád* német császár és a besenyők sűrű támadását, és – szövetségben – győzött a bolgárok felett.”

Harcok és békés hétköznapok.

Ez maradt meg bennem a későbbi évtizedekben. István király intelmeinek apám olvasta sorai mintha nekünk is üzentek volna, ahogy egy-egy résznel nyomtatékkal mondta az ezeréves mondatokat: „Ám ha a hitnek pajzsát tartod, rajtad az idvesség sisakja, kedves fiam. Mert e lelki fegyverekben szabályszerűen harcolhatsz láthatatlan és látható ellenségeid ellen... Hígy erősen a mindenható Atyaistenben, minden létrehozójában és az ő egyszülött fiában, a mi Urunkban, Jézus Krisztusban.”

Ez a történelmi élmény kísért egész életemben. Bronzba öntött lovas szobra köszöntött, ha hazalátogattam Vásárhelyre. Mintha a közeli hársfák sűrű lombjából lépett volna elém, messzire tekintő látomásként lobogna. Nézne nagy királyunk előre, derengő évezredekbe. Egyenesen Isten szemébe.

Véssük hát szívünkbe: óriási tett volt a honfoglalás, de még nagyobb a rabló kalandok ab-bahagyása. A megmaradás. És az, amit nyelvünk így fejez ki – újszövetségi szellemben –: „Aki téged megdob kövel, dobd vissza kenyérrel!”

Ekkor született meg az állam és a nemzet. Európa sok-sok áldozatot hozó birodalma. Több mint ötszáz évig élt, sikeres volt. A későbbieket ismerjük, tele vannak kínzó tragédiákkal, ifjú forradalmakkal, leveretésekkkel, véres megcsonkításokkal. Mégis valami titkos, István királyig eredeztethető szellemi sugárzás tör fel újból és újból.

Közös ünnepünkön nehéz feladat, fél évezred feladata vár ránk. Új európai integráció, úgy, hogy a nemzet mai egysége ne sérüljön. Kiteljesedjen, és termékeny legyen minden időben.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Szőnyi Levente nagytiszteletű úr (azóta már esperes) derekasan állta a kérdéscsúport, melyet hirtelen rázúdítottam. Máskor is jártam már ott azóta, megkapva tőle a templom kulcsát, hogy korlátlan ideig kedvemre gyönyörködhessek kultúránk e csodálatos ékszerdobozában.

Mint alább majd kiderül, nem véletlenül kedvelte Bandi úrfi éppen e templomot! Ha meglátogatta a szemközti Ady-portát – az oral history szerint –, gyakran tért be ide is, s órákra bezárkózva hangosan énekelt, vagy perlekedett az Úrral. Ottjártam után több verse került új megvilágításba számomra, leginkább *A nagy Cethalhoz* című, mert azt addig egyáltalán nem értettem.

Lompéret 1321-től említik az írások. Első önálló temploma a 15. század második felében épült (egy ideig Ilosva filiája volt, később önállósult). Az 1777-es nagy tűzvészben leégett, a fél faluval együtt, de már ugyanazon évben újat építettek, részben felhasználva a régi templom maradványait is. Berendezési tárgyai közül a legértékesebb, művelődéstörténeti szempontból a legizgalmasabb faragott kő szöszéke és kazettás mennyezete. Miattuk emelkedik ki még a híresebbnél híresebb erdélyi és partiumi református templomok közül is. E templomban mutatható be talán legkézzelfoghatóbban a magyar népi műveltség két – keresztény és szkíta típusú – ágból eredése (eredeztetése), majd egybeolvadása.

A napfény hatása a szemre

Nyáron bőrünk és szemünk is folyamatosan napfénynek van kitéve. A napsugarak bőrkárosító hatása széles körben ismert. Sokan azonban megelégednek a közvetlen napfény szemkárosító hatásairól.

A napfény a következőképpen befolyásolja szemünk állapotát: a beérkező napfény a sárgafoltra (macula lutea) fókuszálódik, amely az éles látás központja. Ez a folyamat hasonlít arra, mint amikor nagyítóval gyújtjuk össze a nap sugarait valamely tárgy egy pontjában, míg végül az meggyullad. A fényben található sugárzás olyan lebontó folya-

matot indít el, amely káros oxidáló anyagokat, úgynevezett szabad gyököket eredményez, ezek károsíthatják a retinát.

A szemünk is megjegyzi egy életen át az öt erő káros hatásokat, így a későbbiekben jöhetnek elő a problémák, ezért ne hanyagoljuk el szemünk védelmét.

A legfontosabb a látásromlás elkerülése érdekében a megelőzés: a megfelelő étrend, a nem dohányzó életmód, a mérsékelt testmozgás és az erős napfény kerülése. Ha azonban bármilyen látásromlási tünetet észlel, keresen fel egy szemorvost.

HIRDETÉS

GONDOSKODIK ÖN SZEME EGÉSZSÉGÉRŐL?

Éljen Ön is az OcuVite Bónusz-programmal!*

A homályos látás az öregedés egyik velejárója lehet
ÓVJA LÁTÁSÁT AZ OCUVITE® TUDOMÁNYOSAN MEGALAPOZOTT ÖSSZETEVŐIVEL:

lutein/zeaxantin: védőrendszer szerepét betöltő makula pigment alkotóeleme a szemben
antioxidánsok: hozzájárulnak a sejtek oxidatív stresszel szembeni védelméhez
cink: támogatja a látás normál állapotának fenntartását

www.ocuvite.hu

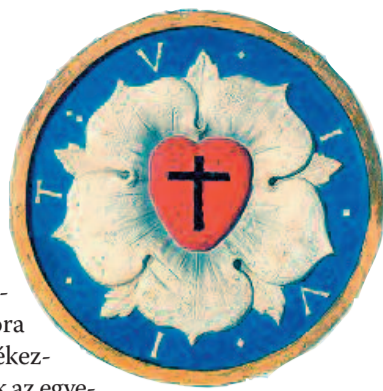

AZ OCUVITE® LUTEIN FORTE ÉTREND-KIEGÉSZÍTŐ KÉSZÍTMÉNY. KAPHATÓ A GYÓGYSZERTÁRAKBAN.

*6 DARAB OCUVITE BÓNUSZMÁTRICA ÖSSZEGYŰJTÉSE UTÁN

EGY TELJES DOBOZ OCUVITE AJÁNDÉK!

RÉSZLETEK A TERMÉK DOBOZÁN.

Látványos módját választotta a reformációra való emlékeztetésnek az egyesült államokbeli Saint Paul városában (Minnesota) működő Concordia evangélikus egyetem teológiai tanszékének két hallgatója: Meghan és Danessa – Luther-rózsával az arcán – „láthatóan evangélikus”...

Vissza a kereszt teológiájához

► „...az evangéliumot tisztán tanítják...” címmel, *Korszerű hitvallásosság, hitvalló korszerűség* alcímmel az idei ökumenikus imahét után jelent meg Tubán József csornai evangélikus lelkész könyve. A szerző kötelességének érezte az írást, mivel egyházunk sokszor és sokféleképpen eltávolodott a lutheri reformáció magáénak vallott tanításától. Ittész János nyugalmazott püspök előszava szerint nagyon is indokolt volt a kötet megjelentetése: „Mert ne áltassuk magunkat, a helyzet válságos, és az irány – amelybe hazai evangélikus egyházunk és sok tekintetben az egyetemes lutheranizmus fő és hivatalosnak látszó fő csapásiránya mutat – legalábbis kérdéses.”

Bevezetésként a szerző a tényekből mint „makacs dolgokból” indul ki, amelyek nem túl biztatók. Célja pedig az, hogy megkeresse a kereszt igét az egyház tanításában. Ehhez el kell válnia egymástól az emberi bölcselkedésnek és az üdvösség igéjének. Előrebocsátja: számol azzal, hogy emiatt könyve „dühös, megkeseredett, indulatos vitákat gerjesztő, sikertelen” lesz.

A három fő fejezetből az első az igaz és a hamis tanítás folyamatos küzdelméről szól. A ma nem túl divatos alapkérdés: létezik-e egyáltalán igaz hit? Arról a tanításról beszél, amelynek *theologia* a neve. A kifejezéssel – istenismeret, istentan – először Platónnál találkozunk. A tiszta tanítás törvényi kötelezettsége a lelkésznek. Hiteles emberi válasz nincs az igaz hit kérdésére. Hiteles isteni azonban – az igaz Isten nyomán – igen. Majd a hit ó- és újszövetségi védelmét tárgyalja a kötet, és az ortodoxia, az eretnység, végül a dogma manapság nem túl népszerű fogalmait teszi helyükre.

A második, jóval hosszabb rész címe: *Mi tesz minket evangélikussá?* Nem az, hogy „nem vagyunk katolikusok”, vagy „protestánsok vagyunk”, sőt az sem, hogy „nyitott és rugalmas közösség”. Nem, hanem a *Luther* heidelbergi disputációs tételeiben elővezetett kereszt teológiája (*theologia crucis*), szemben az embert középpontba állító dicsőség teológiájával (*theologia gloriae*). A kötet ennek tisztázása után a hitvallásosság kérdésén, hitvallási iratainkon és azok főbb tanításain vezet végig, a terjedelem adta lehetőségeken belül.

A könyv felét kitevő harmadik fejezet a hit tisztasága elleni támadásokat veszi sorra. Szó van az első keresztény nemzedékek küzdelmeiről az Újszövetséggel kezdve, majd az egyetemes zsinatok határozatai következik. Külön fejezet foglalkozik a nyugati kereszténység vitáival. Nem szabad abba a tévedésbe esnünk – figyelmeztet –, hogy mindenkit, minden mozgalmat, aki, amely szembe fordult a középkori egyházzal, előreformációinak nevezzünk, hiszen lehet, hogy még nagyobb eretnkségeket hirdettek. Majd tisztázza a reformáció értelmezését. Nem (csak) „katolikusok” és „protestánsok” álltak egymással szemben, hanem a tiszta tanítást képviselők és a

tévtanítók. A Szentírás mércéje nyomán „Luther és követői voltak azok, akik az apostoli hit tisztaságát védelmezték, szemben a pápai udvarral, Zwinglivel és Kálvinnal, a Szentháromság-tagadókkal, az újkeresztelőkkel, a különböző színezetű rajongókkal és minden más hitújítóval”. Más felekezeti olvasók ezzel aligha fognak egyetérteni...

A reformáció korának teológiai vitáiban a megigazulás, a szentségek és az egyház volt a legfontosabb. A megigazulás semmiképpen sem az ember cselekedete, nem „egészítheti ki” Isten művét. Ugyanez vonatkozik a szentségekre, különösen is az úrvacsorára. Krisztus ebben valóságosan van jelen, minden emberi áldozat és

a nagykorúvá lett ember saját belátása szerint értelmezi az egyház tanítását. Szemlélete mindmáig a darwinista gondolkodásmód: az idő előrehaladtával fejlődik az ember és a világ. Leginkább az eredendő bűnről szóló tanítással nem tudott mit kezdeni. Jézus megváltóból valláserkölcsi példaképpé degradálódik. Ez a diakóniai teológiában is tetten érhető. Bár már megszabadultunk az ennek létrejötténél bábáskodó diktatúrától, hatásával még mindig számolnunk kell.

A fejezet utolsó része, a *Torzulások napjaink evangélikus teológiájában* nyilván különös érdeklődésre tart számot. Valószínűleg sokan ezzel kezdik majd a könyv olvasását. A szerző öt csoportba osztja a tévtanításokat. Az elsőbe Krisztus megváltói munkáját támadók tartoznak. Ezek elsősorban abban közösek, hogy a teológia döntően etikai színezetűvé válik, mint a pietizmus és a racionalizmus esetében.

A másodikba kerülnek az identitásválságunkból fakadó tévtanítások, a korszerűsége, korszemlekre való túlzott odafigyeléssel, amelynek folytán (szintén) az ember kerül a középpontba. A harmadik csoport az evangélikál és fundamentalista tévtanításoké. Ezeknél gyakran az a kísértés, hogy „éremesse” akarnak válni Isten kegyelmére, elkülönülve a „képmutatóktól”. Majd „az oltáriszentséggel kapcsolatos torzulások” következnek, ahol az úrvacsora „függelék”, amellyel csak akkor „szabad” élni, ha a gyónás, a bűnvallás és a feloldozás által megtisztultunk és méltóvá lettünk.

Luther azonban mást mond a *Nagy kátéban*: „... ha addig akarsz várni, (...) [hogy] tisztán és méltón járulsz a szentséghez, akkor örökké távol kell maradnod”. Végül pedig a „terepgyakorlat, avagy a hagyományörzők eretnksége” kerül terítékre. A kegyes elődök semmire sem jelentenek garanciát, és például a templomba járás és a bibliaolvasás sokaknál megféri a lélekvandorlásba vetett hittel.

A befejezésben, összefoglalásban *A szigorú tényeken túl* címmel a szerző még egyszer az olvasó lelkére köti, hogy „a lutheri teológia nem más, mint az emberi tényezőktől minden szerepet megvonó *theologia crucis*, amely így egyedül Isten akaratára, cselekvésére és irgalmára épít”. A legnehezebb utat akkor járjuk, ha hűségesek maradunk a lutheri teológiához, vagyis az apostoli hagyományhoz – de mást nem is érdemes végigjárni, mert előbb-utóbb mindegyik zsákutcának bizonyul.

■ SZENTPÉTERY PÉTER

Tubán József: „...az evangéliumot tisztán tanítják...” *Korszerű hitvallásosság, hitvalló korszerűség. Fraternitas Lelkészegyesület, Veszprém, 2013.*

Bibliai konkordancia

► Augusztus második felében megjelenik *A Biblia lelképásztori konkordanciája* című munka a Szent István Társulat kiadásában. A mű a 2007-ben napvilágot látott olasz kiadás alapján készült. A magyar nyelvű szótár dr. Keresztes Szilárd görögkatolikus püspök munkája. A konkordancia a Szent István Társulat kiadásában 2005-ben megjelent bibliafordításra épül, amely az úgynevezett jeruzsálemi Biblia héber és görög szövegén alapul.

„A Konkordancia bibliai szavakra épül, mégsem egyszerű szószerző, hanem a bibliai fogalmak és témák elemző és összehasonlító rendszere. Elemenző szótár, mert adott esetben a címszavak fel vannak bontva alcímekre a szó vagy az idézett fogalom különböző érteleme szerint. Ezenfelül összehasonlító szótár: utal a hasonlóságokra, az elemzett szavak között felidézett összefüggésekre, különösen a szinonim szavak esetében” – olvassuk az előszóban.

A szövegellenőrzésben oroszlan részt vállalt dr. Ivancsó István. Hálás vagyok, amiért – ha kismértékben is – részt vehettem ebben a munkában. Feleséggel együtt sok órát töltötünk azzal, hogy a katolikus, a protestáns és a Károli-fordítást egybevetettük, megnéztük a szinonimákat – erre a konkordancia nagyszerű lehetőséget biztosít. A munka gazdagította bibliaismeretünket, lelki haszonnal is járt, az igei összefüggések felelevenítették, elmélyítették Isten nagyságának, szentségének, szeretetének és üdvakarátának nagyszerűségét.

A kiadvány alkalmas segítség lelkészeknek és hitoktatóknak. Segítség ad az igehirdetésre való felkészülésben, előadások előkészületeiben és sorozatok összeállításában. Hasznos a hittanórákra történő előkészü-

letekben. Segíthet rendszeres Biblia-olvasóknak és érdeklődőknek, de azoknak is segíthet a tudományos vagy művészi szempontú tájékozódásban, akik bibliai témájú kérdésekhez alaposabb ismereteket akarnak szerezni.

„A leghosszabb és legfontosabb címszó a *Jézus Krisztus*, amely részletes felosztás szerint igen bőven ismerteti a Biblia tanítását. Ebben a címszóban nem törekedtem összehasonlításokra, a szinonim szavak különválasztására vagy azoknak az idézeteknek a kihagyására, amelyek csak távoli kapcsolatban vannak az alcímekben megjelölt fogalmakkal, hogy a Bibliának a mi Urunkra vonatkozó tanítása teljes gazdagságában és sokrétűségében álljon az olvasó előtt. Jó szívvel tudom ajánlani az olvasónak, hogy a Konkordancia rendszeres használata előtt olvassa végig ennek a címszónak a teljes anyagát” – írja Keresztes Szilárd az előszóban.

A konkordancia a nagyméretű Bibliával azonos alakban jelenik meg. A Szent István Társulat első vásárlóinak a Bibliát és a konkordanciát együtt kilencezer forintot áron adja. Szeretettel ajánlom gyülekezeteknek, lelkészeknek, hitoktatóknak és minden érdeklődőnek.

■ BOZORÁDY ZOLTÁN

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus Krisztus mondja: „Amikor megtették ezeket akár csak eggyel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tetették meg.” (Mt 25,40)

Szentháromság ünnepe után a 13. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi figyelmeltetnek: a hit cselekedetek nélkül halott. Ám a szeretet hitből fakadó jó cselekedeteit Isten előre elkészítette gyermekei számára, hogy azok szerint éljünk (lásd Ef 2,10). Mert „az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait, az ő parancsolatai pedig nem nehezek!” (1Jn 5,3; LK) „Az Úr törvényében boldog, aki gyönyörködik.” (GyLK 668) S boldogok, kik nemcsak hallgatják, de meg is cselekszik Isten beszédét. A heti igét *Luther* így érti: „Isten oly mélyre alázódik, hogy mindent, amit a szegényekkel cselekszünk, úgy vesz, mintha vele magával tettük volna. Ez a világ tehát telis-tele van Istennel. Jól vigyázz hát, hogy el ne menj az Isten mellett!” Miként ezt a pap és a lévita is tette. Kövessük a samaritánus példáját, mert csak ő „volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek”. Miért? Mert „irgalmas volt hozzá”. A szeretet e kettős, nagy parancsolatát így töltsük be: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint magadat.” (Lk 10,36.37.27) Tudjuk, a szeretet sem embereit teljesítmény, hanem Isten ajándéka, „mert Isten szeretet. (...) ha így szerettél Isten, akkor mi is tartozunk azzal, hogy szeressük egymást.” És ha mi az ő szeretetével szeretjük egymást, amely a szívünkbe áradt a nekünk adott Lelke által (lásd Róm 5,5), akkor „Isten lakik bennünk, és az ő szeretete lett teljessé bennünk.” (1Jn 4,8.11–12) A tóra előírásai gyakorlattá teszik az ember-szeretet törvényét (lásd 3Móz 19,18b): „...parancsolom neked, hogy légy bőkezű az országodban levő nyomorult és szegény testvéredhez.” (5Móz 15,11) A tekói pásztorból lett próféta által üzeni Isten: „Engem keressetek, és éltek! (...) A jóra törekedjétek, ne a rosszra, akkor életben maradtok... Gyűlöljétek a rosszat, szeressétek a jót, szerezzetek érvényt a törvénynek...” (Ám 5,4.14–15) Az emberszeretet különböző törvényei a szolgálk, jövevények, árvák, özvegyek, tehát a legkisebb atyafiak érdekeit védte: „Ezért parancsolom neked, hogy így cselekedj.” (5Móz 24,18.22) Az első gyülekezetben testvéri közösség volt: „A hívők egész gyülekezete pedig szívében és lelkében egy volt... és nagy kegyelem volt mindnyájukon. Nem volt közöttük egyetlen szűkölködő sem...” (ApCsel 4,32–34) Júdás harminc ezüstért árulta el a Mestert: „Majd egyenest Jézushoz menve így szólt: »Üdvöz légy, Mester!« – és megcsókolta őt. Jézus ezt mondta neki: »Barátom, hát ezért jöttél!« Akkor odamentek, rátették a kezüket, és elfogták.” (Mt 26,49–50) A másik „Júdás, Jézus Krisztus szolgája... köszöntését küldi az elhívottaknak”, s kéri: „tartsátok meg magatokat Isten szeretetében”, „...az egyedül üdvözítő Istennek...: dicsőség, fenség, erő és hatalom öröktől fogva, most és mindörökké.” (Júd 1.21.25) „Hogyne dicsérném az Istent, // Ki engem bölcsen vezet, // Isten vég nélkül szeret.” (EÉ 53,1) Amen.

■ GARAI ANDRÁS

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, akihez a Krisztusban nyert bizalommal szólhatunk, segíts, hogy könyörgésünket valóban a beléd vetett bizalom formálja.

[Lektor:] Könyörgünk hozzád, mennyei Atyánk, azért a teremtett-ségért, amely egyre nehezebben szenved el a rajta ütött sebeket. Az időjárás felborult rendje, az egyre fogyó tiszta víz, a fullasztó levegő, a szemétdombbá váló erdők, a kipusztuló állat- és növényfajok gyógyulás után kiáltanak. Te látod, Atyánk, mérhetetlen felelőtlenségünket és cinizmusunkat, amellyel mindannyian szennyezzük világunkat, és szemléljük pusztulását. Kérünk, ébressz felelősségérzetet mindannyiunkban, hogy saját magunk megtegyük világunkért azt, amit nekünk kell megtennünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] A nyári időszak végén hálát adunk neked azért, hogy addát időt és lehetőséget a kikapcsolódásra, a töltéskészésre, a megújulásra. Kérünk, te segíts bennünket, hogy megújult erővel indulhassunk el az új tanévben, munkaévben. Kérünk, add, hogy a nyári élmények a te közelségben megtartó erővé váljanak fiataljaink számára, akik egyházi, gyülekezeti táborainkban lehettek együtt. Könyörgünk azokért is, akiknek nem jutott pihenés ezen a nyáron, és azokért is, akik nem tudnak újra munkához látni, mert nincs munkahelyük. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk egyházáért, gyülekezetünkért. Adj élénk feladatokat, és adj leleményességet, hogy betölthessük azt a hivatást, amelyre elhívtál bennünket. Tölts el a benned való bizalom örömeivel és biztonságérzetével, és segíts, hogy közösségeinkben is ezt élhessék át mindazok, akikben felébresztetted az örök öröm és az örök biztonság utáni vágyat. Kérünk, tégy mindannyiunkat az új szövetség szolgálójává, amelyet kötöttél velünk Jézus Krisztusban. Az ő nevében kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, minden félelmünket és megnyugvásunkat, minden bánatunkat és örömeinket a te kezébe helyezzük. Építsd és erősítsd bennünk mindazt, ami összeköt veled, segíts eldobni azt, ami bizalmatlanságot szül veled szemben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, hálát adunk neked, hogy életünk a te kegyelmedben elrejtett léte lehet, és mindent elkészítettél számunkra, ami az élet teljességéhez szükséges. Ezért áldunk téged, és kérünk, tarts meg mindannyiunkat a benned való bizalom örökségében Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] Ámen.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED?

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 13. VASÁRNAP – MK 12,41–44

Mennyei matematika

A jeruzsálemi templom előudvarában tizenhárom persely volt. Jézus ezekkel szemben ült, amikor tanított. Miközben – a megelőző rész tanúsága szerint – az írástudók képmutatását ostromozta, akaratlanul is látta, hogy ki mennyit tesz a perselybe. Amikor az özvegyasszony az egész vagyonát jelentő két fillért beledobja, Jézus éppen így inti hallgatóit: „Őrizkedjétek az írástudóktól, akik szeretnek hosszú köntösben járni, és szeretik, ha köszöntik őket a tereken, szeretnek a főhelyeken ülni a zsinagógákban és az asztalfőn a lakomákon; felemérik az özvegyek házáat, és színlelésből hosszan imádkoznak: ezekre vár a legsúlyosabb ítélet.”

Az írástudók az Istennel kapcsolatos ismereteikből akarnak megélni, és eközben még az özvegyek szorult anyagi helyzetére sincsenek tekintettel. Az özvegyasszony viszont az egész vagyonát jelentő két fillér odaadásával azt fejezi ki, hogy ő az Istenbe vetett hitéből él. Bátran odaadja mindenét, mert teljes szívvel bízik az isteni gondviselésben. Amikor utolsó két fillérjét is a perselybe veti, rábízta egész hátralevő életét Isten gondoskodó szeretetére. Amikor hitéből él, Isten szeretetéből él.

Amíg az írástudók a vallás haszonélvezőiként szeretnének itt a földön gond nélkül élni, addig az özvegyasszony, aki hitből él, gond nélkül adja oda mindenét a vallási élet finanszírozására, amelyre mások jó esetben is csak a fölöslegükből szánnak egy keveset. Ami számszerűen persze sokszorosa az özvegyasszony adományának.

Jézus is elismeri, hogy a perselybe

„sok gazdag sokat dobott bele”. Jézus értékrendje szerint azonban „ez a szegény özvegyasszony mindenkinél többet dobott a perselybe”. Mert Jézus nem az adományok névértékét, hanem az adozatértékét nézi. Így pedig az özvegyasszony mindene áll szemben a gazdagok fölöslegével.

Azt persze Jézus is pontosan tudja, hogy a templomot és a benne folyó áldozati kultuszt az özvegyek két filléréből nem lehet fenntartani. Mégis azt mondja, hogy a gazdagok pénztárcájából a sok is kevés az özvegyasszony két filléréhez mérve, aki mindenét odaadta, mert rá merte bízni magát az isteni gondviselésre, és ezzel a láthatatlan lelki templomnak vált szilárd építőkövévé.

Az egyházi infrastruktúra ma sem tartható fenn anyagi eszközök nélkül. Az egyház azonban mindenekelőtt lelki épület, és csak másodlagosan intézmény és infrastruktúra. Az egyház lelki épületét pedig a hitből élő eleven építőkövek alkotják. Ha a hitből élő keresztények eltűnnek, az egyház is eltűnik, bár a fennmaradó intézmény és infrastruktúra a világ szemében továbbra is az egyház jelenlétének látszatát kelti.

Az első századok hitből élő kereszténye, ha kellett, nemcsak a vagyonát, de az életét is készséggel odaadta, mert a kétszer kettőnél is biztosabb realitásként számolt azzal, hogy a földi létől megválva Krisztus örök életében részesül. A későbbi korokban azonban, amikor már nem volt szükséges Krisztusért meghalni, de annál inkább hitből élni kellett volna érte, a keresztények is egyre inkább engedtek annak a kísértésnek,

hogy az anyagi javakban lássák földi létük biztosítékát. És ez ma sincs másként.

Mi is a piacról élünk – szokták hangoztatni a „hívó” emberek. Mert ma már nem az számít hívónak, aki hitből, azaz az Isten gondviselő szeretetébe vetett bizalomból él. Ma már mindenki hívónak számít, aki nem ateista. De akik az ateizmus hiányát hitként értékelik, azoknak nem ártana megfontolniuk Jakab apostol figyelmeztetését: „Te hiszed, hogy egy az Isten. Jól teszed. Az ördögök is hiszik, és rettegnek.” (Jak 2,19)

Az apostol csak azokat tekinti hívónak, akik – mint egykor Ábrahám tette – Isten szavára teljes bizalommal ráhagyatkoznak, és engedelmesen követik. Más szóval, akik hitből élnek. Minden földi biztosíték hiányában. Akiknek csak egy biztosítékuk van: Isten szavára teszik, amit tesznek. Miként Ábrahám Isten szavára indult el, hogy fiát, Izsákot feláldozza.

A dán filozófus lelkész, Kierkegaard nem túloz, amikor azt mondja, hogy ha Isten parancsát figyelmen kívül hagyva próbálnánk Ábrahám cselekedetét értékelni, akkor arra az eredményre jutnánk, hogy a pátriárka a gyermekgyilkosság bűnét készült elkövetni. Hogy Ábrahám Isten parancsának engedelmeskedik-e, vagy a legszörnyűbb bűn elkövetésére készül, egyedül Isten hozzá intézett szaván múlik.

Ha Isten szavát nélkülözve igyekeznénk hitből élni, az valóban vétkes könnyelműség, sőt súlyos bűn lenne. Isten azonban szavát adta, hogy gondoskodik rólunk. Kérés

A VASÁRNAP IGÉJE

nélkül is megadja mindennapi kenyerünket, de még sokkal szívesebben adja meg, ha mint gyermekei napon-ta teljes bizalommal kérjük. Ezért csak akkor mondhatjuk joggal, hogy hitből élünk, ha már itt a földön is Isten gondviselő szeretetét tekintjük megélhetésünk biztos fedezetének.

Ha a megélhetésünkkel kapcsolatos minden gondot – más szóval a magunk házának gondját – Isten szeretetére bízva egyszer s mindenkorra megoldottnak tekintjük, akkor a minden vagyonát a templomra áldozó özvegyasszonyhoz hasonlóan hitben felszabadulunk arra az indulatra, amelyet a zsolotáros így fejez ki: „a házad iránti féltő szeretet emészt” (Zsolt 69,10). Mert hitből élni nem többet és nem kevesebbet jelent, mint magunkra venni az Isten lelki házának gondját azzal a bizonyossággal, hogy a mi földi „házunkról”, azaz testünkről, egészségünkről, a megélhetésünkhöz valóban szükséges javakról Isten szeretete gondoskodik.

Az írástudókat és a Jézus korabeli gazdag adakozókat nem az Isten háza iránti féltő szeretet emésztette: ezért a fölöslegükből adtak valamicskét a szervezet és az infrastruktúra fenntartására. A mai egyházfenntartók többségét is inkább a maguk megélhetése miatti aggodalom emésztí, mint az Isten háza iránti féltő szeretet. Ha majd a hitből élők eleven tégláiból épül újjá az egyház lelki épülete, akkor jelennek meg azok az adakozók, akiket az Isten háza iránti féltő szeretet emészt, és ezért nem a fölöslegükből áldoznak.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

„Teljes a diadal a halál fölött!”

► **Műismertetőnk befejezéséhez érkezünk. Cikkünkben Johannes Brahms Német rekviemjének utolsó két – hatodik és hetedik – tételét ismerhetik meg az érdeklődők.**

Mint már említettük, az oratórium keletkezéstörténete több mint egy évtizedet ível át. Brahms – többéves komponálási szünet után – 1866 karácsonyára küldte el az akkor még hatétételes művet Clara Schumann-nak (Robert Schumann özvegyének), akivel intenzív levelezést folytatott. Néhány nappal később Clara így reagált: „Mélyen megindított Német rekviem, valóban hatalmas mű. Olyan módon keríti hatalmába az embert, mint kevesen. A mély komolyság a költészet varázsával egyesülve csodálatosan megrendítően és megnyugtatóan hat.” Azóta is ezt érzi minden zeneszerető ember, akár meg tudja foglalmazni gondolatait, akár csak ösztönösen vonzódik a műhöz.

A hatodik tétel kezdetén a kórus a második tétel elmúlásahangját fűzi tovább: „Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük” (Zsid 13,14 – ez a 2013. év igéje is.) A hangnem c-moll, de a zene mindig e felett lebeg, és soha nem zár le igazán, hanem nyitva marad a domináns harmónián: ez is a földi élet átmenetiségét, lezáratlanságát érzékelteti.

A harmadik tételből már ismert szószóló, a baritonhang csakhamar – meghökkenítő harmóniai fordulatok után – közbevágh, és fisz-mollból indul

va, cisz-mollba érkezve elárulja a feltámadás nagy titkát, az átváltozás újszövetségi tanítását az Első korinthusi levélből. (Ezek azok az igeversék, amelyeket – mint ezzel foglalkozó írásunkban említettük – Händel is megzenésített a Messias oratóriumában.) „Íme, titkot mondok nektek: nem fogunk ugyan mindnyájan elhunyni, de mindnyájan el fogunk változni.” (1Kor 15,51) Az énekkari felelet suttagó hangja, megrendült pianissimója a mise Credo tételének „Et incarnatus est” fordulatára, az ige tetet öltésének csodájára emlékeztet.

„Hirtelen egy szempillantás alatt, az utolsó harsonaszóra” (1Kor 15,52) – a valóban felzendülő harsonák hangja fölött szól újra a bariton, és ismétli szavait a kórus. A változatlan legfelső szólam alatt megint megfordul a világ: c-mollba érkezve a hegedűk viharával a metrum párosból páratlanba vált. A kórus kiáltása megrengeti tudatunkat: „...mert meg fog szóvalni a harsona, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, mi pedig elváltozunk.” (1Kor 15,52)

A bariton első belépésének zenei anyaga lendíti tovább a drámát, majd újra a hegedűk és a kórus viharától: „...akkor teljesül be, ami meg van írva: »Teljes a diadal a halál fölött! Halál, hol a te diadalod? Halál, hol a te fullánkod?»” (1Kor 15,54–55) A tétel csúcspontján háromszor hangzik fel a „wo?” (hol?) kérdés, változatlan szoprán alatt mindannyiszor más harmóniával. A harmadiknál – harmadnapra? – valóban megnyílik a föld: a basszus lelépésével úgy érezzük,

bepillantást nyerhetünk a mennyei Jeruzsálembe (nem a borzalom, nem a „Dies irae” muzsikája ez, hanem a halál fölött aratott diadal).

Az utolsó „wo ist dein Sieg?” (hol a te diadalod?) felkiáltással megérkezünk a monumentális tétel – és a mű második nagy egységét – megkoronázó C-dúr fúgához, melynek szövege János apostol látomásaiból származik. „Mélto vagy, Urunk és Istenünk, hogy tied legyen a dicsőség, a tisztesség és a hatalom, mert te teremtettél mindent, és minden a te akaratodból lett és teremtetett.” (Jel 4,11) Ha az ember egyáltalán merészkedhet odáig, hogy az Isten hatalmasságát próbálja kifejezni: a nagy ívű, négyütemes, oktáv hangterjedelmű fúgató, majd ennek gazdag kibontása témás szakaszokban és köztételkockokban – a végén Schumann hangvételét idéző, fényes szolamtorlasztással – valóban méltó és alkalmas erre.

Ez a fúga – éppúgy, mint a harmadik tétel befejezése – a klasszikus zenei hagyomány ismeretéről és briliáns használatáról tesz tanúbizonyságot. A tételek ütemmutatója (4/2) már J. S. Bach idejében is archaizálónak számított (ő a h-moll mise második Kyrie, Gratias agimus tibi és Credo tételében komponált ezzel a reneszánsz kort idéző technikával).

Az F-dúr hetedik tétel a rekviem lírai szépségeiben gazdag és ugyanakkor emelkedett hangú apoteózis. Töprengő jelleget is ad a zenének, hogy időnként egy adott dúr hangnem helyett annak moll variánsa szól meg (ez a többi tételre is jellemző volt).

A zenekar fölött éteri magasságban

CANTATE

kezdi a szoprán, majd átveszi a basszus, később az egész kórus: „Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg, mostantól fogva.” Az indulás felidézi Heinrich Schütz Musikalische Exequien című művének harmadik tételét, ahol szintén ilyen testetlenül szólal meg ez a szöveg.

Lélegzetelállító moduláció után a tercron A-dúrban folytatódik a gondolat: „Bizony, ezt mondja a Lélek, mert megnyugszanak fáradozósaiktól, mert cselekedeteik követik őket.” (Jel 14,13) Hosszú hangnemi és motívikai vándorlás után érkezünk a visszatéréshez; itt először a tenor énekl: „Boldogok a halottak...”

A mű átfogó nagyformájának lekerítéseként Brahms a zárószakaszban visszaidézi a nyitótétel zenei anyagát (a szintén tercron Desz-dúron keresztül éri el az F-dúr alaphangnemet). Ez egyben eszmei visszautalás is: a „Boldogok a halottak” felel a „Boldogok, akik sírnak” gondolatra, az örök élet vigasza a halál fájdalomára.

Zenehallgatáshoz – a múlt heti cikk elolvasásával együtt – ezúttal is a Philippe Herreweghe vezényelte felvételt ajánljuk. Nyár végén, november első napjaiban vagy bármikor: minden kedves olvasónknak kívánjuk azt a megrendülést és megnyugvást, amelyet a mű első megismerője, Clara Schumann érzett!

■ DR. ECESEDI ZSUZSA

EGY MISSZIÓS HELY A TALÁLKOZÁSRA – TABUK NÉLKÜL

Bázeli „bordélytúra”

Magyar munkaerők a svájci utcákon, tereken és bárókban

► Prostitúció. Örök-aktuális téma világszerte. Hogy az alábbiakban miért a bázeli utcalányokról esik szó, azt pusztán a személyes kötődés magyarázza: mert bizonyos mértékben része voltam a svájci városban prostituáltak között végzett segítő munkának. Erről szólva hadd használjak ezért személyes hangot! Hogy is kezdődött? Az Evangélikus Hittudományi Egyetem végzős hallgatójaként az elmúlt tanév mindkét szemeszterét Bazelben, Svájc német ajkú részének nyugati csücskében töltöttem ösztöndíjasként. Ősszel egy vasárnapi magyar istentisztelet után odajött hozzám egy helyi hölgy. Magyarul nem tud ugyan, de gondolta, végigüli az istentiszteletet, amelyet éppen én tartottam, hogy utána beszélhessen velem. Elmondta, hogy magyar és lehetőleg keresztény emberre lenne szüksége. Akkor a lehető legjobb helyre jött – gondoltam. A hölgy *Katharina Baumberger*, az Üdvhadsereg bázeli szervének munkatársa, ezen belül pedig a város prostituáltjaival foglalkozó *Rahab* projekt irányítója volt. (A *Jószué könyvében* szereplő jerikóbeli parázna nő nevét viseli a program.) Baumberger asszony röviden felvázolta, hogy leginkább a magyar utcalányokkal történő kapcsolatfelvételen, illetve a velük való kommunikációban kéri a segítséget; lényegében azt, hogy tolmácsoljak neki. Ugyanis magyar lányok vannak bőven, nemcsak Zürichben, hanem Bazelben is, de a nyelvtudásuk korlátozott, sőt általában nincs. Katharinával együtt később megismertem a türelmi negyedet, a kis utcát, ahol a magyarok állnak, a háztömböt a „szobákkal”, ahol laknak és dolgoznak, a night clubokat, arcokat, történeteket, sorsokat...

A bázeli prostituáltakkal foglalkozó szervezetek egymás profiljait kiegészítő hálót alkotnak. Egyik központi eleme az *Aliena*, amely politikailag és valójában is független, de keresztény együttműködésben dolgozó szervezet. Egészségügyi, szexuálpedagógiai és pszichológiai tanácsadást kínál a szexiparban dolgozó nők számára. Mellette a háló része az Üdvhadsereg *Rahab* projektje, amely lelkipedagógiát és átmeneti szállásokat nyújt; ezenkívül a női klinika szociális szolgálata, az AIDS-segítség, mely vizsgálatokat és prevenciót is végez, a Szociális Segítség, a GGG Adózási Tanácsadás, az Áldozatsegítő, a Gyermek- és Ifjúsági Munka elnevezésű és még sok más hasonló tanácsadó, segítő szervezet.

Katharinával és az *Aliena* munkásaival együtt próbáltunk kapcsolatba kerülni a bázeli magyar nőkkel az utcán, ételosztások alkalmával, bárókban. Ő és munkatársai rendszeresen látogatják az éjszakai életben dolgozókat: ajándékokat, ismeretterjesztő anyagokat, igei olvasmányokat osztanak nekik, vagy éppen csak beszélgetnek azzal, aki igényli. Tapasztalataik sokkolóak, de nem reménytelenek.

Az *Aliena* női név, „idegen”-t jelent. A szervezet (*aliena.ch*) olyan nőekkel foglalkozik, akik nemcsak az országban,

hanem valamilyen módon a társadalomban is „idegenek”. Munkatársaik sokféle módon igyekeznek megszólítani a különböző nemzetiségű nőket Bazel türelmi negyedeiben, az utcán és a bárókban, amelyekben a helyi „piros lámpás negyed” nem szűkölködik.

A kapcsolatfelvételt megnehezíti, hogy a nők a legkülönbözőbb kultúrákból jönnek, zömében spanyolul, franciául és angolul beszélnek. Így az *Aliena* együttműködői számára is elengedhetetlen, hogy ezeket a nyelveket társalgási szinten ismerjék – ők maguk is külföldi származású, Svájcban élő és dolgozó emberek.

Viky Eberhard, az *Aliena* csapatának vezetője perui, tizenkét éve dolgozik itt. Az anyanyelve spanyol, a foglalkozása pedig interkulturális mediátor, szaktanácsadó, projektvezető. Az egyik éjszakai, missziós „bordélytúránkon” megfigyeltem, hogy Vikynek különleges érzéke van ahhoz, hogy megszólítsa ezeket a nőket.

Kedves és szeretetteljes, ezt az ember rögtön érzi, de nagyon határozott. Nem fut udvariassági köröket. Utánuk megy, és megszólítja őket. És a nők talán érzik, hogy ha beszédbe elegyednek vele, az fontos lehet. Érzik, hogy mondhat nekik olyat, amitől sok függ.

Vikyt először arról kérdeztem, hogy van-e személyes kapcsolata az utcán dolgozó nőkkel.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Ez nem a barátkozásról szól – mondja –, szigorúan és tisztán munkakapcsolat van közöttünk, de attól még személyes. Vannak nők, akikkel idővel mélyül a kapcsolat, mert több bennük a bizalom, mint másokban, a találkozások alkalmával egyre inkább megosztják velem a problémáikat, felbátorodnak, hogy kérjék vagy akár csak elfogadják a segítséget. Sokan rendszeresen jönnek az *Alienához*, nyitottak, több mindent elmondanak.

Van egy nő, aki éveken ezelőtt kiszállt a prostitúcióból, új életet kezdett, de visszajár hozzánk. Vannak olyanok is, akiket már egy éve „kísérünk” szociálisan, lelkiileg, egészségileg. Vannak nagyon segítőkész klienseink is. Például ha nincs szakácsnő a szerdai ebéd megfőzéséhez, előfordul, hogy egy kliens főz. Sokan készek arra, hogy ha szükséges, akkor más módon is segítsenek. Vannak, akik örülnek, ha adhatnak valamit...

Tisztában vagyunk azzal, hogy ez egy természetes dinamika a prostituáltakkal kialakított kapcsolatunkban. Fontos a kölcsönösség, fontos, hogy ők is segítsenek, hogy ők is adhatnak valamit. Részünkről pedig már az is segítség, hogy elfogadjuk tőlük a segítséget...

– *Hogyan látja, mi a legnagyobb veszély, amely ezeket a nőket fenyegeti az utcán?*

– A prostituált nők nagy része bizonytalan. Ez a bizonytalanság, döntésképtelenség és kiszolgáltatottság a legnagyobb veszély, minden más viszonylagos. Ezeknek a nőknek a többsége nincs birtokában a legalapvetőbb információknak. De leginkább a magabiztosság, tudatosság hiányzik belőlük. Nincs céljuk, nincs előttük perspektíva. A prostitúció mindig is létezett, és mindig is lesz, mert mindig voltak, vannak és lesznek is szegény, gyenge, kihasználható emberek.

– *Van esélyük a váltásra, a kilépésre ebből az életformából?*

– A kilépés nem megy egyik pillanatról a másikra, hanem folyamat. Aki ezt választja, azt mi kísérjük ezen az úton. A kilépés egyszersmind az életfelfogás megváltozását is jelenti. Nem reménytelen, de egyedül nagyon nehéz. Támogatással, kíséreléssel lehetséges.

– *Egy szakszerű, színvonalas prevenció program mennyiben csökkentheti a prostitúcióba bekerülők számát?*

– A megelőzésre irányuló törekvések nagyon fontosak, de ez sem olyan

egyszerű, és nem fog, nem tud mindent megoldani a prevenció sem. A prostitúciónak részben a szegénység és a munkanélküliség az okozója, ezeket nem tudjuk megszüntetni. De ha valaki öntudatos, vannak más perspektívái, akkor képes a prostitúcióra nemet mondani. Ha magabiztos, döntésképes a nő, akkor igenis mondhat nemet, ha ki akarják használni, prostitúcióra akarják kényszeríteni.

Hozzá kell tenni ehhez, hogy nem a szegénység az egyedüli motiváció, hiszen tudjuk, nem minden szegény választja ezt az utat. A prostituálódás egy kombináció. Van, aki azért áll ki az utcára, mert segíteni akar a családján. A családi példa, a gyerekkori szexuális bántalmazás és hasonló tényezők is állhatnak a prostitúció hátterében.

Ebben a kontextusban a mi munkánk a tematizálás. Elítélés nélkül, Jézus evangéliumi hozzáállásával: „*Aki büntelen közületek, az vesse rá az első követ.*” Ezeknek a nőknek a helyzete igen komplex, ezt meg kell ismerni, meg kell érteni. Megérteni és tisztázni, hogy ki miért tart ott, ahol, ahhoz, hogy segíthessünk.

■ MOLNÁR LILLA
(Folytatás szeptember 1-jei lapszámunkban)

Božie slovo

Szlovák emlékünnepek Sámsonházán

Isten igéje (Božie slovo) a tizenkilencedik szlovák nemzetiségi letelepedési emlékünnepek alkalmából ismét anyanyelvén szólította meg az ünneplő közösséget augusztus 4-én, vasárnap délután a sámsonházi evangélikus templomban.

A vándorló szlovákság, „hazánk tót népe” az 1690–1725 közötti időszakban több hullámban telepedett le Sámsonházán.

Az emlékünnepek szlovák nyelvű istentisztelettel kezdődött. Megtartására az Országos Szlovák Evangélikus Lelkesi Szolgálat lelkészét, *Gulácsiné Fabulya Hildát* kérte fel a helyi szlovák önkormányzat.

Az emlékezés koszorúját a hagyományokhoz híven helyezték el a *Kukely* család népviseletbe öltözött tagjai. A szlovák nyelvű istentiszteleten felhangzott a magyar és a szlovák himnusz, valamint az evangélikusok „hymnusza” ugyancsak mindkét nyelven. A szlovák énekek mel-

lett – az ősökre emlékezve – bibliai cseh nyelven is elhangzott két ének, a megható könnycseppel csálgó idősebb résztvevők szemébe.

A hagyományok felelevenítésében az egyházi kórus állandó segítőtje a szlovák istentiszteleteknek, a kórusvezető *Demén* házaspár odaadó munkájának köszönhetően. Az istentisztelet ünnepi fényét emelte a népviseletet öltött helyi, illetve szlovákiai résztvevők nagy száma. Az anyaországból több csoport érkezett Chvalová (Felfalu), Lučenec (Losonc), Filakovo (Füle) és Kokava képviselőiben.

Az ünnepség további részében gasztronómiai bemutató-kóstoló, folklórprogramok és népzenei est, valamint múzeumi bemutató és kiállítás szórakoztatta a „jó palócok és tót atyafiak” sokaságát – a templomban többször kért „Božie pozehanie”-vel, azaz Isten áldásával.

■ BAJNOKNÉ KÉPES GYÖNGYI

LEHOCKY ENDRE FELVÉTELEI

APRÓHIRDETÉSEK

Esküvőfotózást vállalkozás professzionális technikával. Zsolczi Balázs 20/824-4779.

Vetőmagok megbízható forrásból. Nevem a garancia. Vitális = életerős. www.vitivet.hu

Egyetemi lánykollégium szálláshetőséget kínál lányoknak Budapesten. 30/319-0559.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Kollégiumi férőhely kiadó szeptembertől a budapesti Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Házban. Előnyei: evangélikus szellemiség, nyugodt tanulókörnyezet, olcsóbb, mint az albérlet, a város szívében van, jó a közlekedés. Felvételi információk: jozsefvaros.lutheran.hu.

Előadások az egészségről és az egészségnevelésről

A Magyarországi Evangélikus Egyház *Gondolatok az egészségről és egészségnevelésről* című háromrészes sorozatának harmadik alkalmára szeptember 3–4-én délután kerül sor. Helyszín: Evangélikus Hittudományi Egyetem (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.), 10-es előadó. Maximális csoportlétszám: 50 fő. Az előadásokat az Eduvital Nonprofit Egészségnevelési Társaság tagjai tartják.

Program

• Szeptember 3. (kedd), 16 óra

Epigenetika és életmód – dr. Falus András egyetemi tanár • Gyerekbetegségek, amelyeket egy gyerekközösség vezetőjének ismernie kell – dr. Madarasi Anna PhD, főorvos • Egészségtudat és kemizáció – dr. Tompa Anna egyetemi tanár • Le lehet-e szokni a dohányzást? – dr. Vajer Péter PhD

• Szeptember 4. (szerda), 16 óra

Hit és lelki egészség – dr. Surányi Zsuzsanna egyetemi tanársegéd • Testneveléssel az egészséget – dr. Vass Zoltán PhD, stratégiai munkacsoportvezető • Éves- és testképzavarok – dr. Babusa Bernadett egyetemi tanársegéd • Internetfüggőség: a technikai forradalom kihívásai – dr. Hoyer Mária főiskolai docens • Öröklött és szerzett egészség – dr. Falus András egyetemi tanár

A képzés célja, hogy komplex, átfogó és a gyakorlati munkában, tanácsadásban jól használható, felelősségteljes információkat adjunk a korszerű örökletesbiológiai alapismeretektől a környezettudatosságra, a táplálkozásra, a mozgáskultúrára és a szenvedélybetegségek kérdéseire át az egészséges öregedésre, a családra és a bioetika legfontosabb kérdéseire.

A jelentkezést a felnottkepzes@lutheran.hu címre kérjük küldeni. Jelentkezési határidő: augusztus 29.

Hittankönyvsorozat a gyülekezeti és szórványhitoktatás számára

Szeretettel ajánljuk a gyülekezetek és a hitoktatók figyelmébe a *Keresztfa titka tündököl* című bibliai olvasókönyvet és a hozzá tartozó munkafüzeteket az 1–5. osztályosok számára, illetve a *Krisztus népe Isten nagy csodája* című egyházismereti tankönyvet és munkafüzetét a 6. osztályosok számára.

A sorozat 7. része az egyetemes és hazai egyháztörténetet dolgozza fel 28 egységben. A könyv a munkafüzetével együtt jól használható a gyülekezeti hitoktatásban, hiszen röviden, lényegre törően mutatja be az egyház küzdelmes történetét, elmélyítve a tananyagot kérdésekkel és feleletekkel, valamint megoldandó feladatokkal.

A taneszközök megrendelhetők a kiadónál, a veszprémi evangélikus lelkészi hivatalban, vagy megvásárolhatók és megrendelhetők a Luther Kiadónál, valamint a Huszár Gál papír- és könyvesboltban.

Mindig ügyelni fogunk arra, hogy a tankönyvsorozat minden egyes része évről évre, folyamatosan kapható és megrendelhető legyen. (Várjuk a szíves megrendelést azokról is, akik eddig még nem tanítottak ezekből a könyvekből.)

A kiadványok árai a kiadónál, Veszprémben:

- Olvasókönyv, 1–5. oszt. (B5, 272 o., fűzött, keménytáblás): 980 Ft
- Egyházismereti könyv, 6. oszt. (B5, 76 o., ragasztott, puhatáblás): 380 Ft
- Egyháztörténetkönyv, 7. oszt. (B5, 78 o., ragasztott, puhatáblás): 380 Ft
- Munkafüzet – 1., 2., 3. oszt. (A4): 380 Ft; 4., 5. oszt. (A4): 480 Ft; 6. oszt. (A4): 380 Ft; 7. oszt. (A4): 380 Ft
- Útmutató az oktató számára (B5): 380 Ft

Tíznel több példány rendelése esetén minden kiadványnál érvényes a 10%-os kedvezmény!

Szeretettel várjuk a megrendeléseket!

Isó Dorottya sorozatszerkesztő és a Fraternitás Lelkészegetyület elnöksége

Szeretettel értesítjük a lelkészeket és hitoktatókat, akik a *Keresztfa titka tündököl* című hittankönyvet és munkafüzetét használják a hitoktatásban, hogy a tankönyvek megvásárlásához a Magyarországi Evangélikus Egyház anyagi támogatást nyújt. A részletekről a későbbiekben adunk tájékoztatást. Addig is várjuk a megrendeléseket.

A kiadó nevében:

Isó Zoltán elnök

Éljünk már ma a holnap egyházában!

► Avilában, Spanyolország ezerkétszáz méter magasra épült városában nemrégiben több mint kétszáz keresztyén/keresztény gyűlt össze Európából: olyanok, akik „élő kövekként” kívánják felépíteni a jövő egyházát, egy-ségben és szeretetben. Kemény egyeztetések árán jutottak arra a belátásra, hogy Krisztusnak egyetlen egyháza van, amelyet egyenrangú egyházak közössége jelenít meg a világban – de a Nemzetközi Ökumenikus Társaság (International Ecumenical Fellowship – IEF) keretei között mindenképpen. A szervezet július 22–29. között tartotta negyvenkettedik konferenciáját Avila katolikus egyetemének szupermodern épületében.

A tanácskozás vezérgondolata az volt, hogy a jó építőkövek élnek, de rossz tervezés esetén sírni is tudnak. A rossz tervezés azonban az épület összerokadásához vezet. A szent épület, a Szentlélek munkája alapján felépülő egyház létrejöttéhez a tagok teljes és önzetlen odaadása szükséges: részt vállalni a Krisztus fizikai, biológiai és lelki teremtő munkájában. Ismét megállapították, hogy mindehhez olyan közösség adja a legjobb keretet, amelyben a jövő egyházát már a jelenben megvalósítják.

Ennek egyik jeleként a szent vacsora ünneplésében a konferencia résztvevőinek több mint nyolcvan százaléka részt vett, akik pedig nem, azok ugyanabban a nagy körben állva ál-

dás vételére jelentkeztek. Ezt az istentiszteletet német lutheránus lelkész vezette, és magyar lelkész is osztotta a szent jegyeket.

Az IEF közgyűlése, majd a konferencia nagygyűlése késznek mutatkozott foglalkozni a szervezet magyar régiója elnökének ajánlásával, amely szerint az IEF vállalja a keresztyén/keresztény értékek képviselőinek támogatását – akár az alkotmányozás, a törvényalkotás területén, akár az iskolai hit- és erkölcsoktatással kapcsolatban.

Hasonló állásfoglalást készítettek elő és osztottak szét a régiók képviselői között a családok vagy a családalapítást vállaló fiatalok érdekében. A résztvevők egyetértettek abban, hogy

kiemelt fontosságúnak tartják a pénzügyi terhek megosztását a társadalom különböző szervei és szervezetei – így például a bankok –, valamint a lakosság terheit vállalni képes, tehetősebb tagjai között.

Beszéltek arról is, hogy az egyház egysége érdekében újabb és újabb ösvényeket nyitnak, és ki-ki a maga egyházában élve már most kész a közös keresztesztelési szertartásra és az eucharisztia ünneplésére, valamint a teremtés gondozására. Így valósulhatott meg, hogy Avila püspöke, a II. vatikáni zsinat ötvenedik évfordulójára emlékezve, a zsinati lelkiségének szellemében személyesen szolgáltatta ki az Úr testét és vérének azoknak a protestáns lelkészeknek is, akik vallják Krisztus valószínűségét az otyában és a borban.

Az IEF magyar régiója és a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend is nyitott arra, hogy egyidejű tagság lehetővé tételével kisközösségként legyen jelen a soron következő, 2015-ben megrendezendő prágai konferencián, várva azok jelentkezését, akik már ma, a ma egyházában „elővételezni” szándékoznak a jövő ökumenéjéért.

■ SZÉCHEY BÉLA

HIRDETÉS

Koncert a zuglói evangélikus templomban

Szeretettel hívunk és várunk mindenkit a Magyar Continental Singers koncertjére augusztus 22-én, csütörtökön 19 órától a zuglói evangélikus templomba (XIV. ker., Lócsei út 32.). Az együttes a mai modern, mindenkire szóló keresztény zene által evangélizál.

A huszonöt főből álló csapat idén is megújult erővel, nagy lelkesedéssel és különleges műsorral indult útnak Magyarország több településére. A helyszínen megvásárolhatók az együttes CD-i. A turné útiköltségére gyűjtést szerveznek a koncert során. További információ a honlapon: continentalsingers.hu

Ízlelő kóstolóval

Az evangélikus lelkészfelelések által összeállított szakácskönyvet, az *Ízlelőt* mutatták be augusztus 10-én Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. A Luther Kiadó gondozásában megjelent, ízletes kiadványt Döbrentey Ildikó meséiről (képiükön) méltatta, Kendeh K. Péter, Fabiny Katalin és Buday-Malik Adrienn pedig a kiadvány létrejöttéről beszélt. A délután zárásaként a megjelentek – a Gróf Degenfeld Kastélyszálló séfjének jóvoltából – a receptekből igazi „ízlelőt” is kaphattak. (A könyvről és a könyvbemutatóról bővebben lapunk következő, szeptember 1-jei dátummal megjelenő számában.)

■ FABINY TAMÁS felvétele

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Az elmúlt években többször hallhatuk a hírekben, hogy drámai helyzet alakult ki Magyarország egyes telepített fenyveseiben. Tavaly a Mátrában, idén a Keszthelyi-hegységben tapasztaltak tömeges mértékű fapusztulást, melynek oka a 2011 óta tapasztalható szárazság és az ennek következményeként legyengült egyedeken fellépő gombafertőzés és szú okozta kár.

Trianon után – az elveszített erdőterületek hiányának pótlására – több helyen fenyveseket telepítettek. A Keszthelyi-hegységben a *Festeticsek* kezdeményezésére a dolomithegység-ből érkező porviharok megfékezésére ültették a fekete- és erdei fenyőket több mint száz évvel ezelőtt. Az 1930-as években aztán az erdőket tarra vágták, és csertölgyekkel ültették be. Az 1950-es években azonban újabb, nem honos fenyőfajokat telepítettek ide, ezek kétharmadát érinti a jelenlegi pusztulás.

Az erdészet vezetője elmondta, hogy sok esetben a – látszólag – egészséges fákat is el kell távolítani a későbbi fertőzés elkerülése végett. Hozzátette, hogy a Balaton partjáról nézve rövid időn belül igencsak megváltozik a tájkép, ha eltűnnek ezek az örökzöldek.

A tájékoztatás azért is fontos, mert a lakosság és a turisták egyelőre csak azt látják, hogy az erdőt tarra vágják. A vágást azonban a tömeges kiszáradás miatt bekövetkező „katasztrófa-erődítések” megelőzése is indokoltá teszi. Az erdészet hosszú távú célja, hogy őshonos lombos fajokkal cseréljék fel a pusztuló faállományt, s ezzel a terület egykori, természetesebb állapotát és változatosságát is szeretnék helyreállítani.

Egy-egy fa olykor végigkíséri egész életünket, szinte ismerjük minden

ágát, kérgének mintázatát, s ilyenkor még nehezebb, ha valami miatt mégis ki kell vágni. Eszembe jut egy régen hallott s most újra a kezembe került történet a fa és az ember viszonyáról, arról, hogy mennyire magától értetődően használjuk (ki) a teremtett világ erőforrásait, s bele sem gondolunk, mennyire függünk tőlük...

Élt valahol egy fiú és egy fa. Barátok voltak, így a fiú mindennap meglátogatta a fát: összegyűjtötte a leveleit, koszorút font belőlük, a fejére tette, és az erdő királyának képzelte magát. Fölmászott a vastag törzsön, és boldogan hintázott az ágakon. Ha megéhezett, csak kinyújtotta a karját, és leszakított egy gyümölcsöt. Amikor elfáradt, leheveredett a hús árnyékban, és mély álomba merült – a madarak pedig altatódalt énekeltek neki.

A fiú szívének minden melegével szerette a fát. A fa is nagyon boldog volt. Az idő azonban megállíthatatlanul haladt, és a kisfiú növekedett. Amikor egészen megnőtt, a fa egyre gyakrabban maradt magára.

Egy szép napon a fiúcska meglátogatta a fát, és az így szólt hozzá:

– Gyere közelebb, mássz fel az ágaimra, egyél a gyümölcsömből, pihenj az árnyékomban, és legyél boldog!

– A fára mászáshoz már nagy vagyok – mondta a fiú. – De szeretnék egy pár holmit venni magamnak, hogy élvezzem az életet. Pénzre van szükségem! Tudnál nekem pénzt adni?

– Nagyon sajnálom – válaszolta a fa –, nekem nincs pénzem. Csak leve-

leim vannak és gyümölcsöm. De abból szedjél magadnak, amennyit akarsz. Menj be a városba, és add el. Így lesz pénzed, és boldog lehetsz.

A fiú leszedte az összes gyümölcsöt, és elvitte. A fa elégedett volt. A fiú sokáig nem jött el látogatába, a fa pedig nagyon szomorú lett.

Egy napon a fiú ismét megjelent, és a fa megremegett örömeiben:

– Gyere közelebb hozzám, mássz fel, játssz az ágaim között, és légy boldog!

– Nagyon elfoglalt vagyok, és egyáltalán nincs időm szórakozásra – válaszolta a fiú. – Szeretnék magamnak egy házat, ahol élhetnék. Meg szeretnék nőszülni, szeretnék gyermekeket nevelni, ház nélkül azonban nem tehetem meg. Tudsz nekem egy házat adni?

– Nekem nincs házam – válaszolta a fa. – Vidd az ágaimat, építsd fel a házatad belőlük, és biztosan boldog leszel majd.

A fiú annyi ágat vágott a fáról, amennyiből házat tudott építeni magának. És a fa boldog volt.

A fiú ismét sokáig elmaradt. Amikor hosszú idő után megjelent, a fa olyan boldog volt, hogy alig tudott szóhoz jutni.

– Gyere a közelemben, és játsszál – szólt félénken a fa.

– Már nagyon öreg vagyok és fáradt a játékhoz. Szeretnék egy csónakot építeni magamnak, hogy elhajózhassak a messze távolba. Tudnál adni nekem egy csónakot?

– Vágd ki a törzsemet, építs magadnak csónakot, és legyél boldog!

A fiú levágta a fa törzsét, elvitte, és csónakot épített belőle, majd elhajó-

zott. A fa boldog lett most is, de nem egészen...

Sok idő telt el, mire a fiú visszatért még egyszer.

– Nagyon sajnálom, fiam, nincsen már gyümölcsöm, hogy szedhess belőle!

– A fogaim nagyon gyengék már, nem tudnám megrágni a gyümölcsöt – mondta a fiú.

– Ágaim sincsenek már – folytatta a fa –, nem tudsz hintázni sem rajtam.

– A hintázáshoz öreg vagyok már – válaszolta a fiú.

– Jól van – mondta a fa, és kihúz-

– A törzsemet is neked adtam, nem tudsz rám felmászni.

– A lábaim nagyon fájnak, nem tudnék már felmászni – mondta szomorúan a fiú.

– Bánatos vagyok – sóhajtott a fa. – Szívesen ajándékoznék neked vala-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

mit, de semmim sincsen. Magamra maradtam, csak egy öreg rönk maradt belőlem. Nagyon sajnálom...

– Nincsenek már nagy igényeim – szólt a fiú. – Csak egy nyugodt helyre vágyom, hogy leülhessek, mert nagyon fáradt vagyok.

– Jól van – mondta a fa, és kihúz-

ta magát. – Egy öreg törzs teljesen elégedő arra, hogy valaki leüljön és kipihenje magát. Gyere közelebb, fiam, ülj le, és pihend ki magad!

A fiú leült.

És a fa boldog volt.

■ JCSCs

Zöldségek

GIOTTO: ASSISI SZENT FERENC PRÉDIKÁL A MADARAKNAK (1290)

Paradicsom

A paradicsomból kivett élet rezervátumi lét. Összezárva, egymásra utalva élünk. Emberek, állatok, növények. Létmódunkat valamiféle folytonosság-folyamatosság jellemzi. Változnak az évszakok, hóval dobálódzunk – a szavak mellett –, vagy épp szöszök után kapdosunk a levegőben. Lemegy a nap, pislog a hold, körénk gyűlnek a csillagok. Aztán mikor a nap újra fölkel, újra összecsokolhatjuk egymást.

De talán nem érdemes a holnapra várni, ha már ma is megtehetjük. A ma lehet paradicsom.

Dinnye

A Dunán tovaúszó dinnyehéj varázsát már megénekeltek. De a háziasszonyok a heti piacozás – speku-

Majdnem-Luther-rózsá dinnyéből

lálás, alkudozás, cipekedés – során vajon megélhetik-e a forma- és színvilág gazdagságának gyönyörködtező valóságát? Megláthatják-e a padlizsán feszes-liláját, megízlelhetik-e igazában a lédús testből takaros kúp formájában kivágott dinnyecikkelyt?

Amíg férjeik nem veszik a fáradságot, hogy terheiken könnyítsenek, bizonyára nem!

A relativitás elmélete

„Egy hangya hogyha kell, egy sziklát elcipel...” – énekelte *Szinétár Dóra* egy régi korongon még kamaszként. Ha a holdbéli csónakos szerelme nem is épp filozófus, annyiban azért mindenképp figyelemre méltó a gyerekhangra ültetett gondolat, hogy rávilágít, feltehetőleg nem a lényegit látjuk ebből a világból. Nem biztos, hogy sztereotípiáink, intencióink helytállóak. Nem biztos, hogy amit mi „erősnek” vagy „nagyak” neve-

zünk, az valóban az. Hogy a jelentéktelen, észre nem vett, megbúvó mikor mutatja meg igazi arcát, arra nem tudjuk a választ. De érdemes számolni vele. Még a végén kiderül, a törpe óriás, az óriás meg törpe...

ISMERETLEN SZERZŐ: RELATIV BARÁTSÁG

Mese

Számtalan irodalmi alkotás mitizál egy olyan ősi létállapotot, amelyben az ember a természettel még egységben, harmóniában élt. A *dzsungel könyve*, különböző indiánregények, de akár *A gyűrűk ura* is jó példa erre. Ezeket a történeteket olvasva az ember mintha újra emlékezne valami mélyen eltemetettre. A „mese” megelevenít. A mese visszavezet oda. Ahol egykor lenni szeretnénk.

Vadregényes tájakon

Nógrád mindig a szívem csücske volt (és lesz). Legjobban azt szeretem benne, hogy tökéletesen szabálytalan. Szeretlennül tekergőzik domborzata, és valahogy árasztja magából a megfjethetlent.

De nem is kell északra utazni ahhoz, hogy ilyesmit találjunk. Nézzük meg a barázdákat a tenyerünkön! Vagy vizsgáljunk meg egy arcot közelről – a mögötte megbúvó életének minden mozzanata tükröződik rajta valamiképp. A legszebb, legkanyargósabb, legelevenebb ösvényekre mégis a tükrök mögött, idebenn találhatunk. A last minute utat igénybe vevőknek kellemes utazást kívánunk!

Napfivér-Holdnővér

A galambszelíd, madaraknak prédikáló *Assisi Szent Ferencet* 1979-ben *II. János Pál* pápa az ökológusok védőszenájának nyilvánította. Az állatok világnapját azóta is halála napján, október 4-én ünneplik. Ferenc felismerte a teremtett világ csodáját, a teremtmények közötti testvériséget és azt, hogy ezek a javak az embernek kegyelemből adtak. Önként és dalolva élt nincstelenül – gazdagon.

Tutajos

Aki diákként a nyári vakációk során *Fekete István* olvasott, az egy életre „megfertőződött” a természet szeretetével. A örökzöld berek meg Matula bácsi pipázó léte olvadása kitörölhetetlenül a lélekbe ivódik. Ezeket a képeket egy életen át hordozzuk, dédelgetjük magunkban. Dédelgethetnénk így magát az anyaföldet is. A szeretet-

tel rá gondolás ugyanis már valamiféle kapcsolódás. Még nem felelősségvállalás, még nem gondoskodó magatartás, de egy lépés e felé. „Kis lépés egy embernek...”

■ KANYIKA

Hétköznapi etikai gyakorlatok

Beszélgetés Béres Tamás egyetemi docenssel

► Ökoteológiai témával foglalkozó vaskos, ám korántsem száraz, *A hála élet művészete* című habilitációs dolgozatát dr. Béres Tamás, az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) docense néhány hónappal ezelőtt Debrecenben védte meg. Ökoteológiai kutatásainak summája ez a munka. Az EHE-n a felsőfokú ökoteológiai képzést – az akkor még doktorandusz Andorka Eszterrel nagyot álmodva – Magyarországon ő indította el, és azóta is sikeresen végzi. A Rózsavölgyi köz „legfőbb zöldjének” nevezhető – általában biciklivel közlekedő – Béres Tamással a világ szépségéről és az öröm éltető erejéről beszélgettünk.

– Tanár úr, hogyan került az ökoteológia közlébe? Melyek voltak az első impulzusok?

– 2002-ben találkoztam az ökoteológiával, amikor a Védegylet – az akkori legjelentősebb civil szervezet – még ereje teljében volt. Nádásdányban szervezték egy kétnapos konferenciát Nádasy Ferenc gróf protektorátusában, melynek fő kérdése az volt, hogy az egyházak mit tesznek a környezetért.

Minden történelmi egyház és a zsidó hitközség képviselői is ott voltak. Erre az egyszerű kérdésre azonban nem tudtunk egyértelműen válaszolni, sokkal nehezebb feladatnak bizonyult, mint kezdetben gondoltuk.

Két dolgot értettem meg a konferenciának köszönhetően. Az egyik az, hogy teológiai munka keretében is lehet, sőt fontos foglalkozni a környezetvédelem kérdéseivel. Mind teológiai-dogmatikai, mind etikai-szociális vonatkozásban. Ez a két alapvető irány a környezeti kérdés teológiai feldolgozásának. Ennek alapján beszélhetünk ökoteológiáról, illetve környezetetikáról.

A másik dolog, amit felismertem, hogy az egyházak önmagukban erősen megoldani ezt a kérdést. Szerencsés, ha összefognak, és civil szervezeteket keresnek, amelyekkel a céljuk azonos – a kiindulópontjuk nem feltétlenül. Az egyházak társadalmi kérdésekben akkor a leghatékonyabbak, ha a közvetlen összefogás, együtt munkálkodás eszközét választják. Ennek az összefogásnak a legfőbb területe szerintem ma is a környezetvédelem, még ha most már bajosan tudunk is tenni valamit annak érdekében, hogy Magyarországon éghajlata ötven év múlva ne Bulgária jelenlegi klímájához legyen hasonló...

– Mit rejt a dogmatikai, és mit az etikai irány? Hogyan kapcsolódnak egymáshoz?

– Nem kell messzire menni a kérdésfeltevésben. Megnézhetjük például, hogy vajon benne van-e a megigazulás tanában az, hogy konkrétan mit jelent az ember életében, ha átéli, hogy Isten szereti, és Jézus megváltotta őt. Ezt az átélést ugyanis – mely mögött teológiai válaszok vannak – az illető úgy is kifejezheti, hogy örömmel tesz valamit Isten világának fenntartásáért. És itt sem kell bonyolult dolgokra gondolni, hisz tudjuk, mi az, hogy megóvás, vigyázás, nem ártás. Ebben a pillanatban kiderül, hogy ismét az etika alapkérdéseinél vagyunk.

Ha teológiailag akarunk hozzányúlni, az első kérdések akkor is etikai kérdések. Átfogó válaszokat kell tudnunk adni – az egész világról, a teremtettségről, történelmi lefolyásáról. A teológia nagy kihívása, hogy tud-e a jelenlegi ökológiai, ökonómiai és szociológiai kérdésekre választ adni. Ha beismerjük, hogy ezek a kérdések igazán fontosak, akkor láthatjuk, hogy a dogmatikát is át lehet úgy szervezni, hogy azon belül a hangsúlyok az adott kérdésnek megfelelőek legyenek. Ez nem jelenti a hagyományos tételek megváltoztatá-

sát, inkább a dogmatikai egységek másféle összekapcsolását.

A kereszténység – a mai napig is – sajnos ki van téve annak a veszélynek, hogy rossz hangsúlyokat talál meg. Ha például ma egy keresztény közösség azt kezdené el hirdetni, hogy a világ úgy, ahogy van, a bűn áldozatául esett, és egyetlen igazi feladatunk van: elmenekülni innen, elvétené a hangsúlyt. Elfelejtene azt, hogy az ember ennek a világnak az őrzésére és művelésére van elhívva, felszólítva. Ehhez kell megtalálnunk a lehetőségeket. A kérdés, hogy Isten gyermekeiként, emberként hogyan tudunk hűek maradni a földhöz, amely a teremtés része. Hogyan tudunk részt venni úgy a kultúra alakításában, hogy az igazságosabb társadalmi formákat hozzon létre? Ha az ilyen kérdésekkel a keresztények nem akarnak foglalkozni, az nagyon veszélyes, és teológiailag nem igazolható.

– Pedig lépten-nyomon hallani: „Az egyház ne politizáljon!”

– Az érdekes kérdés, hogy a teológia milyen viszonyban érzi magát a kultúrával. Kultúrakövető vagy kultúraalkotó? Ha csak kultúrakövető vagyok, akkor a politikai döntéseket minden kritika nélkül elfogadom, és nem akarok részt venni a befolyásolásukban a civil társadalom erejével. Lehet, hogy elmegyek vasárnap templomba, de valójában ugyanúgy beállok a fogyasztók hosszú sorába, és az energiammal, a pénzzel, az elhalasztott vagy meg nem hozott döntéssel hozzájárulok az embertelen és igazságtalan rendszerek tovább éltetéséhez.

Egy másik lehetőség, hogy azt mondom: keresztény emberként nem vagyok hatalmi tényező, viszont a mai társadalmi életet ismerem, és tudom, hogy a politikai döntéseket a helyi közösségekben való aktív részvétellel tudom jobb irányba terelni. Ekkor élhetem meg, hogy mi az: alakítani a világot. És ez a megélés felelős keresztényi léteimből fakad. Én ezt nagy lehetőségnek tartom mind az egyének, mind a gyülekezetek számára. Ha ezt nem tesszük meg, valami fontosat nem teszünk meg.

A fejlettebb – vagy jobb szóval: töretlen – demokráciákban ez meg is valósul. Nálunk nehezen indul be. Néhányan látják, hogy jó, és csinálják is, de nem jellemző. Általában félünk. A mintáink nagyrészt ugyanis abból az időből származnak, amikor tényleg félni kellett, ha kiállt az ember valami fontos ügyért. Ebből a rossz emlékü világból egyszer ki kell gyógyulni. Valójában arról szól a szabadság megélése, hogy részt vesz a világ alakításában.

– Ha valakinek nincs lehetősége az EHE-n ökoteológiát hallgatni, mit tehet?

– Először is érdemes megfelelő, releváns információk alapján tájékozódni ezekről a kérdésekről. Meg kell keresni a tiszta forrásokat. Említeném például a *Worldwatch* Intézet évenként kiadott statisztikáit vagy bizonyos szerzőket, így a *Római Klub* elindítóit, *Donella Meadows* – aki

már nem él – és férjét, *Dennis Meadows*. Vannak tehát olyan orgánok, amelyek nem állnak szolgáltatásban egyetlen gazdasági vagy politikai érdekcsoportnak sem.

Ezeket az információkat feldolgozni közösségben érdemes. Második lépésként tehát kell találni egy olyan közösséget, ahol ez fontos kérdés. Például egy-egy gyülekezeten belül létrejöhetnek olyan csoportok, amelyek egy adott ökológiai területtel foglalkoznak. Magyarországon is vannak már ilyenek, evangélikus gyülekezetek is. Például a teremtésünnepe sok közösség előkészíti és megünnepli. Szeptember első vasárnapja és október 4-e között szokták tartani, illetve augusztus-

ső célja, hogy a dogmatika legfinomabb részleteihez eljutva pontosan meg tudjuk védeni a saját felekezeti igazságát. A kérdés, hogy ezeket alaposan megismerve, jó teológusként képesek vagyunk-e részt venni a világ helyzetének megjavításában úgy, hogy a személyes nyíltságon túl a vallási nyitottságot is megvalósítsuk. A föld sójához hasonló élet ilyesmit jelent.

A közösségekben a tagok egymáshoz tudják mérni az információkat, és meg tudják vitatni, mik a lehetőségek. Ha például egy gyülekezetben szélesebb közönség elé kívánják vinni a problémát, érdemes egy helyi civil szervezettel összefogni. Szervezhetnek például nyílt napot,

– *Hogyan éli mindennapjait a felelős teremtmény?*

– Van egy esztétikai vonatkozása a kérdésnek, amelyet eddig nem említettünk, tudniillik a szépség, amelyre nap mint nap rá lehet csodálkozni. A világ szépsége adottság. Nem mi tettük bele, már benne volt. A teremtés szépségéről a kezdetektől nagyon sok szöveg szól, a zsoltárok, a *Teremtés könyve* vagy akár egy Weöres Sándor-vers. *Weöres* – többek között – sokszor keresi arra a választ, mit jelent úgy élni a természetben, hogy nemcsak észreveszem a szépet, hanem hálás vagyok érte, és gondolkodom azon, hogy ez a szép honnan van, mi a célja, és mi közöm hozzá.

A szépség nem fogyasztás, nem csak arról szól, hogy mondjuk kimegyek a Hármashatár-hegyre, körülnézek, és azt mondom: „Jaj, de szép! Megyek is haza, így most már lesz erőm a következő heti robothoz.” A szépség által tudatosul bennem: megajándékozott vagyok. Ebből következhet az, hogy elkezdek örülni. És ha örülök, akkor nem fognak tudni lebutítani a „kütyük” másodlagos világának szintjére. Megjelenik bennem a bizonyosság, hogy eredeti helyem „az elsődleges világban” van.

Az egyetlen igazán autentikus létforma a *hála* – tulajdonképpen ennek felismerése lett a dolgozatom legfőbb eredménye. Aki hálásan tud élni, az alapvetően építő módon él.

A hála azt jelenti, hogy örömmel lemondok bizonyos dolgokról azért, hogy a világ megismerésének sokkal szélesebb spektrumát kapjam meg cserébe. A tömegkultúra természetesen nehezíti mindezt. Nem lehet kibújni belőle, ha az embernek nincsenek alternatív kulturális mintái. Az egyházaknak ebben nagyon nagy szerepük lehet. Merthogy az egyházak mindig is megőrizték legalább a csíráját annak a gondolatnak, hogy a teremtés közepén alapvetően nem az ember áll.

– *Feltehetőleg nyitottnak kell lenni ennek befogadására ahhoz, hogy megszülethessen a hála. Akár a hübrisz, akár a bűn, akár az egó kifejezést használjuk, az ember sajátja mégiscsak valamiféle ellenállás, lázadás...*

– A tudatos keresztényi élet a nyitottság iskolája. A keresztényi létforma egyik fő felismerése, hogy a saját életem közepén nem én állok. Ez egy mély felismerés. A bezárkózás akkor kezdődik, mikor azt érzem, hogy rajtam állnak a nagy dolgok. Ezt lehet önzően, de nagyon felelősségteljesen is átgondolni. Aki nagyon önzetlenül kezd neki, de azt hiszi, rajta áll vagy bukik minden, az biztos „megbukik” törekvésében.

Alapvető kérdés, hogy tudok-e másokhoz kapcsolódni, illetve ők tudnak-e hozzám. A nyitottság fokmérője például, hogy mi történik akkor, amikor szembejön velem valaki az utcán. Mit érzek, mit csinálok, mit figyelek? Összehúzó magam, szorongok, kritizálom, vagy közel érve hozzá rátalálok azokra a szavakra, amelyekkel megszólíthatom? Van-e annyira színes az én benső világom, hogy egy vadidegen embernek is tudok olyat mondani, ami neki jó? Ez egy hétköznapi etikai gyakorlat. Ha egy mosoly megszűnik, az már egyfajta érdemi emberi kapcsolat.

Ha bármit jó szándékkal, hittel, felelősséggel és nyíltsággal teszünk, annak helye van Isten tervében. Ennél többet nem nagyon lehet tudni erről az egészről. De ez a tudás talán pont elegendő is.

■ KINYIK ANITA

FORRÁS: BÉRES TAMÁS ARCHIVUMA

ban akkor, ha az aratási hálaadó ünneppel kapcsolják össze.

– *Mennyiben tud hozzászólni, hozzáadni egy kis gyülekezet a nagy kérdésekhez?*

– A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és a katolikus Naphimnusz Teremtésvédelmi Közhatalmú Egyesület évek óta megjelentet egy kiadványt, amelyet ezeken az alkalmakon ki lehetne osztani. Az elmúlt években minden egyes evangélikus gyülekezetnek is ingyen elküldte ezt a dokumentumot a MEÖT. Nemcsak liturgiai javaslatok állnak benne, hanem sok természettudományi szempontot is kínál, sőt művészeti alkalmazások, minták is szerepelnek benne arra vonatkozóan, hogyan érdemes egységben végiggondolni ezt az egész problémakört.

Sajnos az a tapasztalat, hogy gyakran nem jut el a kiadvány a gyülekezetek „ingerküszöbéig”, nem jut el odáig, hogy aztán fel is használják. Emögött rendszerint a gyülekezeti élet kialakítói közül valakinek a tudatos döntése áll. Ezen is el lehet gondolkodni...

Ha csak arról szólnak a gyülekezetek együttléte, hogy melyik felekezetnek van igaza, meg arról, hogyan kell értelmeznünk a megváltást elméletileg, akkor valami fontosról megfeledkezünk. A hitbeli életnek, az Istenhez tartozás megélésének nem az a vég-

amelyen az adott település, város tudtára adhatják, hogy melyek az igazán jelentős kérdések ma a világ megőrzésében. A tapasztalat azt mutatja, az egyházak nem mindig látják meg annak a lehetőségét, hogy a civil szervezetekkel együtt lehet fontos és jó dolgokat kezdeni. Ha ezt mégis felismerik, máris létrejöhet olyan aktivitás, mely már kicsit több annál, mint ha én otthon érzem magam felelősnek a világért.

– *Hogyan lesz szóból tett? Felismereni a rosszat talán nem nehéz, de lépni a jobbítás felé... A szemléletváltás mikor és hogyan jelenik meg a gyakorlatban?*

– Ha egyszer komolyan egymás mellé teszem és mérlegetem, hogy mit kaptam, és – ezzel szemben – mit adtam bele a közönsébe, mivel járultam hozzá a világ szövevényes hálózatának fenntartásához, akkor rá kell jönnöm: élősködő vagyok. Ha megszületik ez a felismerés, akkor jó esetben az is megfogalmazódik, hogy nem akarok egyszerűen eltartottja lenni ennek a rendszernek, Isten gyönyörű teremtett világának. Ha pedig nem akarok élősködni, akkor most rögtön elkezdhetem tudatosan másképp csinálni.

Ha mindez nem hat meg, nincs rá hatással, akkor vagy teljességgel felelőtlen és érzéketlen vagyok, vagy olyan mértékben vagyok etikátlan, hogy az már a gúny határát súrolja.

A Luther Kiadó hittankönyvei a 2013/2014-es tanévre

► **Összeállításunkban (lapunk 19–22. oldalán) bemutatjuk a Luther Kiadó hittankönyveit, illetve a hitoktatást segítő egyéb kiadványait, bízva abban, hogy ezzel megkönnyítjük a lelkészek, hitoktatók tanév eleji készülődését. Tudjuk, hogy egy-egy tanév kezdetén az iskoláskorú gyermekeket nevelő családok számára igen nagy teherként jelent az új tankönyvek beszerzése, ezért hittankönyveinket szeptember 30-ig kedvezménytel árúsítjuk.**

A Magyarországi Evangélikus Egyház hittantervéhez illeszkedő tankönyvek

Lacknerné Puskás Sára

Isten ajándékai

Hittankönyv 6–7 évesek (I. évf.) számára

A könyv fejezeteinek többségében Isten azon ajándékait bontogatja, melyekkel a hétköznapi életben mindenki találkozik. Szeretnénk a természetet Isten teremtett világaként, emberi kapcsolatainkat Isten ajándékul nekünk adott jó rendjeként látni. Ez a „vallásos környezetismeret” kibővíti még a gyülekezeti környezet alapfokú ismeretével. A sorra kerülő bibliai történetek egy része is az iménti témák köré csoportosul, elmélyíti és a Jézustól tanult megvilágításba helyezi őket. Emellett hangsúlyt kap az ünnepekre – karácsonyra, húsvétra – való felkészülés, biblikus tartalmuk megismerése.

- A4, 64 oldal + színes melléklet, ragasztókött, ~~590 Ft~~ helyett 531 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 60 oldal, irkafűzött, 1080 Ft

Kretzné Budaker Dóra, Lacknerné Puskás Sára, Tompa Pálné

A hit útján

Hittankönyv 7–8 évesek (II. évf.) számára

Ábrahám, Jákob, József, Mária és József meg a tanítványok. Életükön, útjukon az Isten hívását követő élet szépségeivel, ajándékaival, életet mentő szabadításával és persze nehézségeivel haladnak. A karácsonyi és a húsvéti történet pedig elvezet bennünket annak felismeréséig, hogy a hit útjára Isten Jézus Krisztusban ugyanúgy hív mindannyiunkat, mint a Biblia lapjairól ismert „nagyokat”. A könyv is segíteni szeretne abban, hogy ne csak képzeletben, hanem valóságosan, egy egész életen keresztül járassunk a hit útján.

- A4, 132 oldal + színes melléklet, ragasztókött, ~~980 Ft~~ helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 79 oldal, irkafűzött, 900 Ft

Baranyáyné Rohn Erzsébet, Schaller Bernadett, Tillai Zsófia

Isten cselekszik

Hittankönyv 8–9 évesek (III. évf.) számára

A harmadik osztályosoknak szóló hittankönyv hat témakörben mutatja be a címben megfogalmazott üzenetet: Isten cselekszik.

Az első fejezetben az őstörténeten keresztül megláthatják a gyerekek, hogy Isten elítéli a bűnt. A második fejezet leckéin keresztül megérthetik, hogy Isten a bűnös embert nem veti el magától: szól hozzá, és igéjével keresi őt. A harmadikból megtanulhatják Izráel történetén keresztül, hogy Isten nem feledkezik meg övéiről és ígéreteiről. A Sínai-hegyi szövetségekötés megmutatja, hogy Isten mit kíván népétől, s hogy mit jelentenek Isten parancsolatai a mindennapokban.

Az ószövetségi történetekből már megis-

mert üzenet az újszövetségi történetekben, példázatokban csúcspontot ér el (negyedik fejezet). A gyerekek megláthatják, hogy Isten nem veti el a bűnös embert, hanem Jézusban bocsánatot, irgalmat kínál; s azok, akik ezt a bocsánatot elfogadják, Isten követőivé válhatnak. Így kerül elénk az ötödik fejezetben a tanítvánnyá lett Máté, illetve Pál apostol személye, valamint az ószövetségi Jónás próféta.

Az utolsó fejezet – *Isten közösséget ad* – lehetőséget nyújt arra, hogy azokat a tanulókat, akik szüleikkel együtt lazábban kötődnek az egyházhoz, közelebb segítsük a gyülekezet-hez.

- A4, 140 oldal, ragasztókött, ~~980 Ft~~ helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 80 oldal, irkafűzött, 1300 Ft

Koczorné Heinemann Ildikó, Pintér Zsuzsanna

Isten közöttünk van

Hittankönyv 9–10 évesek (IV. évf.) számára

A könyv szervesen kapcsolódik az első három osztály anyagához. A címe hordozza azt a mondanivalót, amelyet együttes munkánk közben mindig szem előtt tartottunk: Isten közöttünk van. Nem valahol távol, számunkra elérhető helyen tartózkodik, ahova már alig-alig hallatszlik el a hangunk. A könyv fő fejezetei: *Jézus csodái; Jézus példázatokkal tanította az embereket; Jézus eljövételére készülünk; Emberek Isten szolgálatában; Megvalljuk hitünket.*

A tanári kézikönyvben a legtöbb leckénél a tananyag feldolgozásához megadtunk egy alternatív módszert is, amely a szerep-, illetve drámajátékon alapszik, és a gyerekek tevékenységére épít.

- A4, 156 oldal, ragasztókött, ~~980 Ft~~ helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 120 oldal + melléklet, irkafűzött, 1350 Ft

Solymár Mónika, Sólyom Anikó

Örömhír Jézus Krisztusról

Hittankönyv 10–11 évesek (V. évf.) számára

Az ötödik évfolyam tantervéhez készült az *Örömhír Jézus Krisztusról* című tankönyv és tanári kézikönyv, mely Jézus Krisztus személyét, életét, munkásságát mutatja be. Az átadandó tananyag nem csupán az evangéliumokban található Jézus-történetek bemutatása, hanem az adott történet hangsúlyainak és

jelentőségének megismertetése, illetve a Jézus Krisztussal kapcsolatos többi történettel való összekapcsolása.

Az egyes leckék feldolgozása hasonló. Az adott témát, történetet írásbeli feladatokon és beszélgetéseken keresztül mélyíti el a csoport. Minden leckében megjelöltük, hogy a Biblia mely szakaszát olvassuk el. Fontosnak tartjuk, hogy ebben az életkorban már ne csupán egy képes vagy gyermekbiblia legyen a tanulók előtt, hanem magát az *Újszövetséget* olvassák. A leckéket általában két olyan feladat zárja, amely játékos, kreatív formában ismétli a tanult anyagot. A tananyag elmélyítéséhez hozzájárulnak a tankönyv színes képei is.

- A4, 178 oldal, ragasztókött, ~~980 Ft~~ helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: letölthető PDF formátumban a www.lutherkiado.hu/tanariki-zsuzsanna oldalon.

Sólyom Anikó

Veled szövetségre lépek

Hittankönyv 11–12 évesek (VI. évf.) számára

Veled szövetségre lépek! – Mózes első könyvének ez a mondata (1Móz 6,18) szólít meg egészen személyesen a hittankönyv címlapján.

Nem egyszerűen csak Nőének, nemcsak Ábrahámnak vagy Izráel népének mondja Isten ezeket a szavakat, hanem az *Ószövetség* lapjain, a hittanórákon, bibliaórákon nekünk is. Veled szövetségre lépek! Mit tesz Isten veled? Azt mondja, hogy veled lesz, segít, támogat, véd, veled megbeszélheted az ügyeidet, tőle nem kell tartanod.

Ebben a hittankönyvben és a hozzá tartozó *Ószövetségi olvasókönyvben* megismerkedhetünk azzal, hogyan kötött Isten szövetséget az emberekkel a világ kezdetétől fogva többször is. Hogyan hívta el őket, hogyan gondoskodott róluk; de arról is szól, hogy hogyan büntette meg népét, amikor az elfordult tőle. Minden történetben megláthatjuk Isten féltő szeretetének jelét, és megtapasztalhatjuk, hogy aki hozzá hűséges, azt megsegíti az Úr.

Hálásak lehetünk Istennek, hogy mindezeket az eseményeket úgy ismerhetjük meg, hogy tudjuk: Jézus Krisztusban Isten új szövetséget kötött az emberiséggel. Veled szövetségre lépek! – ezt nekünk már Jézus mondja, akiben Isten egészen közel jött hozzánk.

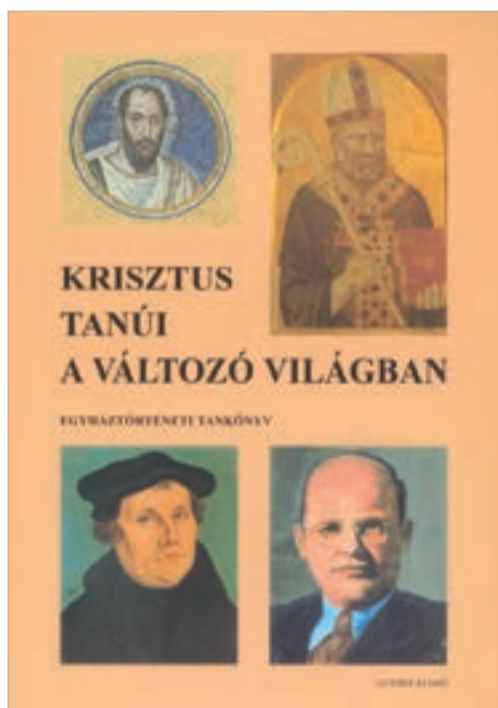
(A *Veled szövetségre lépek* című hittankönyv a korábban használt *Ószövetségi hittankönyvet* helyettesítő tankönyv.)

- **Hittankönyv:** A4, 96 oldal, ragasztókötött, ~~780 Ft~~ helyett 702 Ft
- Olvasókönyv:** A4, 128 oldal, ragasztókötött, ~~620 Ft~~ helyett 558 Ft
- Tanári kézikönyv:** letölthető PDF formátumban a www.lutherkiado.hu/tanariki-zsikonv oldalról.

Sárkányné Horváth Erzsébet,
Trajtlerné Koppányi Ágnes

Krisztus tanúi a változó világban

Hittankönyv 12–14 évesek (VII–VIII. évf.) számára

A tankönyv kiemelkedő egyháztörténelmi személyiségek életén és munkásságán keresztül a keresztény egyház kétezer éves küzdelmeibe ad betekintést. Az olvasmányok középpontjában – bár emberekről szólnak – Jézus Krisztus alakja áll. E személyek bemutatásánál a fő szempont az, hogy miként munkálkodott rajtuk keresztül Krisztus, és miként teljesítették koruk kihívásai között a tőle kapott megbízást, az evangélium hirdetését.

A bemutatott személyek különböző történelmi korokban éltek. A tankönyv egységét az az alapgondolat adja, amelyet a címlapon ábrázolt személyek – Pál apostol, Augustinus, Luther és Bonhoeffer – vallottak. Ez a teológiai gondolat pedig a következő: hit által, kegyelemből váltattunk meg Krisztus által.

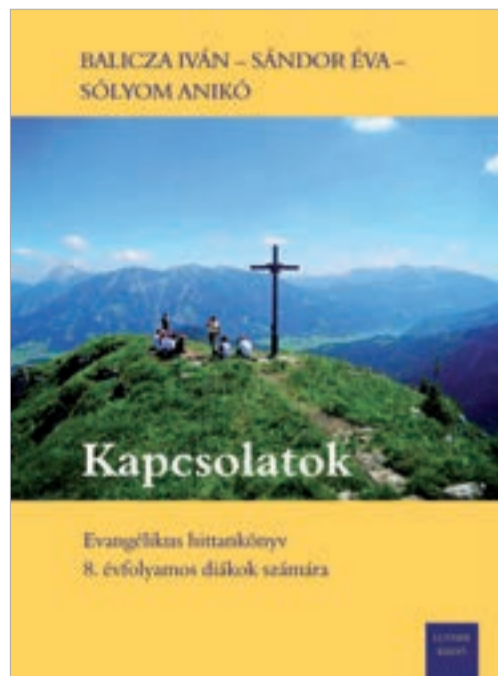
A kötet anyaga válogatásra ad lehetőséget. Az egyháztörténelmi személyiségeket bemutató fejezetek mellett bevezető, összefoglaló, kitekintő egységeket is tartalmaz, amelyek segíthetik a tanulóknak az egyháztörténet egészében való tájékozódását. A tankönyv nemcsak az iskolai oktatásban, hanem a gyülekezeti hittan- és bibliórakon, valamint a szeretetvendégségeken is használható. Sokoldalú alkalmazásához a hozzá tartozó tanári kézikönyv gazdag forrásanyaga, önálló és csoportos munkára, számonkérésre alkalmas feladatgyűjteménye is nagy segítséget nyújt.

- A4, 188 oldal, ragasztókötött, ~~900 Ft~~ helyett 810 Ft
- Tanári kézikönyv:** A4, 268 oldal, ragasztókötött, 2400 Ft

Balicza Iván, Sándor Éva, Sólyom Anikó

Kapcsolatok

Hittankönyv 13–14 évesek (VIII. évf.) számára

A *Kapcsolatok* cím arra utal, hogy életünket nem elvonultan, egy lakatlan szigeten rendezzük be, hanem minden rezdülésünket kapcsolatokban éljük meg. Kapcsolatban élünk önmagunkkal, egymással és a világgal. Mindezeket pedig áthatja az Istennel való kapcsolat, hiszen hitünk nem életidegen, nem elméleti kereszténység, hanem út, amin járhatunk, erőforrás, amire támaszkodhatunk, és mindent átfogó szeretet, amely értelmet ad az életünknek.

A könyv témái:

Az ember – Az ember Isten teremtménye; Az emberi méltóság és az ember feladata; Bűn a világban

Kapcsolatban önmagunkkal – Helyes önismeret; Értékeink; A személyiség kibontakozása; Önmagunk és mások megítélése; Kísértések; A lelkiismeret; Bűn, büntetés, megbocsátás

Kapcsolatban embertársainkkal – Családi közösség; Barátság, baráti közösség; Az ellenség és a megbocsátás ereje; Férfi és nő kapcsolata; Házasság; Válás; Magány és kirekesztettség

Kapcsolatban a természettel és a társadalommal – Az ember és a természet; Az emberi társadalom; Hazánk és nemzetünk; Munka és hivatás; Gazdagság és szegénység; A társadalom kiközösítettjei; Ünnepeink; Vallás és világnézet

Kapcsolatban Istennel – Imádság; Gyónás; Szentségek – a keresztség és az úrvacsora; Istentisztelet; Egyház és gyülekezet; Keresztény felekezetek; Szenvedés, halál; A feltámadás reménysége

A Szentháromság egy igaz Istenről – Az Istenről szóló tanítás; A Jézus Krisztusról szóló tanítás; A Szentlélekről szóló tanítás

- B5, 105 oldal, ragasztókötött, ~~490 Ft~~ helyett 441 Ft
- Tanári kézikönyv:** B5, 96 oldal, ragasztókötött, képmelléklettel, 980 Ft

„Közelebb...” sorozat

A „Közelebb...” olyan, öt tagból álló füzet-sorozat, amely a 15–17 éves korosztályt szólítja meg elsősorban, hiszen alapvetően gimnáziumaink 9–10. évfolyamos tananyagához készült.

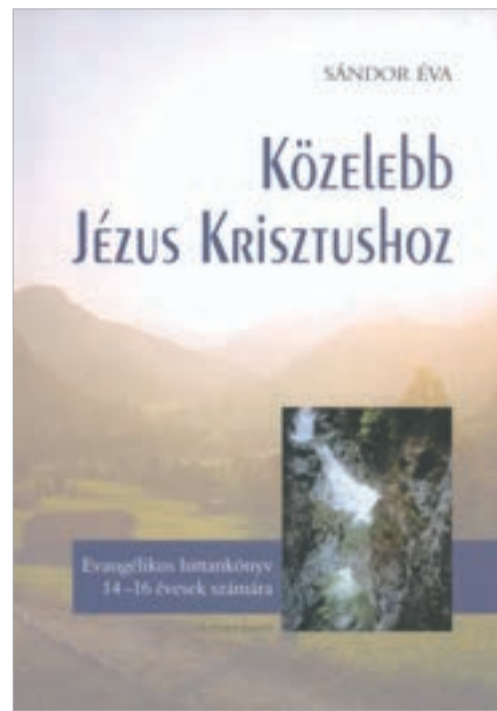
Az öt füzet öt olyan tantervi témát dolgoz fel, amely a négy- és nyolcosztályos gimnáziumban eltérő felépítéssel, de tematikájában nagyrészt egymást átfedve fordul elő. A „Közelebb...” sorozat füzetei arra vállalkoznak, hogy egyrészt kielégítsék mindkét iskolatípus tankönyvigényét, másrészt segítsék az egyházi iskolán kívüli oktatást is. Ajánljuk füzetünket gyülekezeti ifjúsági és bibliórakhoz, illetve a konfirmációs vagy a felnőttoktatáshoz is.

Sándor Éva

Közelebb Jézus Krisztushoz

Hittankönyv 14–16 évesek (IX–X. évf.) számára

A nyolcosztályos gimnáziumok 10. osztályos és a négyosztályos gimnáziumok 9. osztályos

tananyaga részben fedi egymást. Mindkettő tartalmazza a *Jézus, akit Krisztusnak vallunk* fejezetet. A *Közelebb Jézus Krisztushoz* című tankönyv a kétféle tananyagot két színnel jelöli: a négyosztályos gimnáziumokra vonatkozó alaptananyag fekete színnel, a nyolcosztályos tagozatra vonatkozó további tananyag pedig bordó színnel található mind a tankönyvben, mind pedig a tanári kézikönyvben.

A tankönyv zöld keretben elhelyezett szövegei gondolatindító imádságokat vagy meditációkat tartalmaznak. Használhatjuk őket órakezdetkor meditációként vagy egyszerűen illusztrációként. A kötet másik fontos jellemzője, hogy minden fejezet végén egy-egy vers, imádság vagy meditáció olvasható. Ezek elhangozhatnak a tanórán, de a tanulók elolvashatják házi feladatként is.

A tanári kézikönyvben nagyon sok a szép-irodalmi utalás. (Ezek az idézetek megtalálhatók a tanári kézikönyv végén lévő *Szemelvényekben*.) Minden hittanórárt arra bátorítunk, hogy éljen a tankönyv és a tanári kézikönyv által felkínált képzőművészeti és szép-irodalmi lehetőségekkel, s használja őket akár az óra kezdeténél, akár a befejezésénél.

A négyosztályos tagozaton fontos a tanulók gyülekezeti háttérének felmérése. Erre a tanterv két tanórát ír elő. E bevezető rész érdekességé tételehez nyújt segítséget az 1. fejezetben található játékgűjtemény.

A tanári kézikönyv bizonyos leckékkel kapcsolatban részletesen kidolgozott játékokat, ötleteket tartalmaz. Mindenkit arra biztatunk, hogy próbálja ki és fejlessze tovább a tanári kézikönyvben található drámapedagógiai ötleteket és szituációkat. S ne felejtjük el: a legnagyobb öröm, ha megengedjük, hogy diákjaink megtapasztalják az evangélium valóságát.

- A4, 80 oldal, ragasztókötött, 620 Ft helyett 558 Ft
- Tanári kézikönyv:** A4, 96 oldal, ragasztókötött, 1390 Ft

Sándor Éva, Sólyom Anikó

Közelebb az úton

Hittankönyv 14–16 évesek (IX–X. évf.) számára

Sorozatunk igen sokoldalúan felhasználható tagja a *Közelebb az úton* című füzet. Tematikus megközelítése miatt jól alkalmazható az iskolai oktatáson kívül is.

A tantervben szereplő *Útravaló* témakörök feladata mind a négy-, mind a nyolcosztályos gimnáziumban az új, eddig nem tárgyalt evangéliumi történetek feldolgozása, illetve az újszövetségi levelek témáival való ismerkedés. A beszélgetések kiindulópontját az újszövetségi levelek témái, nem pedig általános etikai vagy dogmatikai kérdések határozzák meg. (Ez utóbbiak tárgyalása a 8. és 12. évfolyam anyaga.)

A nyolcosztályos gimnáziumokban ebből az anyagból csak néhány téma fér bele a rendelkezésre álló körülbelül nyolcórás keretbe. Itt az *Újszövetség* könyveinek alapos megismerésekor van mód a páli levelek tematikus feldolgozására. Ekkor a válogatás szempontja elsősorban az legyen, hogy a téma segítse a páli levelek megismerését. (A választást megkönnyíti a tanterv is.)

Ebben a füzetben is használjuk a négy- és nyolcosztályos gimnázium anyagát megkülönböztető színváltást: az evangéliumi történetek legnagyobb részének feldolgozása a nyolcosztályosok számára nagyrészt már ismerős, így csak a négyosztályosok esetében tanítandó új anyagként. (Ezeket a részeket zöld színnel jelöltük.) Természetesen a nyolcosztályos csoportokban egy-egy téma sokkal gyorsabban feldolgozható, hiszen az ismert történetre már csak utalnunk kell.

Sok téma fordul elő valamilyen formában a nyolcadikos tantervben, vagy tér vissza majd a 12. évfolyamon, ezért az egyes kérdéseket nem szükséges minden szempontból végig-elemezni.

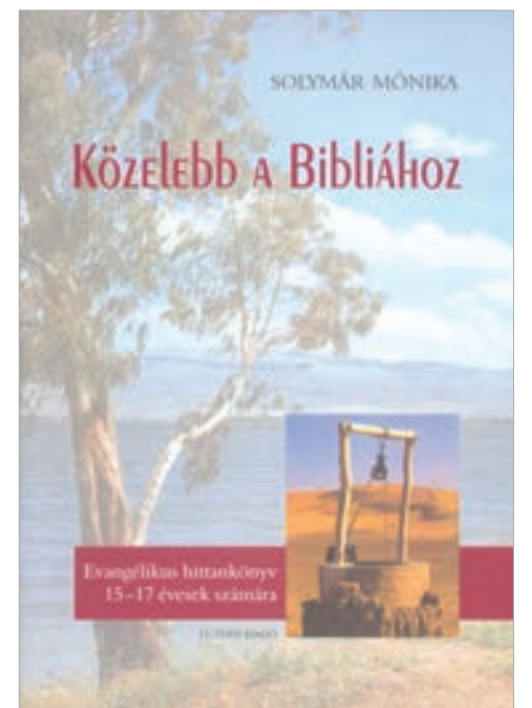
A könyvben gyakran használt módszer a beszélgetés. A tanulóknak meg kell ismerniük, szokniuk ezt az egészen egyszerű formát, hiszen az oktatásban sajnos egyre kevesebbszer van lehetőségük arra, hogy szabadon véleményt mondjanak bizonyos kérdésekről. Meg kell tanulniuk a beszélgetés kulturált formáját is. Alapelvünk lehet, hogy nincs rossz vélemény, legfeljebb nem értünk egyet vele, és vitatkozunk a kérdéssről. Főleg az anyag elején figyeljünk tudatosan ezekre a dolgokra, és segítsük a tanulókat. Tapasztalatunk szerint a diákok nagyon szeretnek beszélgetni, és hálásak, hogy őszintén elmondhatják azt, amit gondolnak.

- A4, 44 oldal, irkafűzött, 390 Ft helyett 351 Ft
- Tanári kézikönyv:** A4, 52 oldal, irkafűzött, 690 Ft

Solymár Mónika

Közelebb a Bibliához

Hittankönyv 15–17 évesek (X–XI. évf.) számára

Miért fontos könyv a Biblia? Milyen kapcsolata van Istennel? Honnan van a Bibliának erősítő, bátorító, vigasztaló, reményt adó hatása? Ki az, aki helyesen magyarázza az Írásokat? Mivel szólít meg a Biblián keresztül bennünket Isten? Hogyan szólítanak meg, és mit akarnak mondani egy több ezer éves könyv betűi nekünk, mai embereknek? Miből állapítható meg, hogy nem értjük félre az üzenetét? Hogyan keletkezett a Szentírás? Isten mennyiben és milyen formában „szerzője” e könyvnek? Kik és hogyan írták le először a szövegeit, és

hogyan maradtak fenn ezek? Hatással vannak-e a fordítások az eredeti tartalomra?

E kérdésekről való együtt gondolkodásra, a Szentírással kapcsolatos ismeretek bővítésére hív a *Közelebb a Bibliához* hittankönyv és a hozzá kapcsolódó tanári kézikönyv. A tankönyv elsődleges célja, hogy formálja a fiatalok Biblia-szemléletét, Szentíráshoz való hozzáállását. Bibliái és irodalmi szemelvények, képzőművészeti alkotások, felismert hitvallások, emberek élettapasztalatai, a Bibliával kapcsolatos ismereteink és ezek együttes mondanivalója gondolkodtathatja el a tanulókat arról, hogy mit jelent a keresztény emberek, az egyház és saját maguk számára a Szentírás és az abban megfogalmazott üzenet. A tananyagot kiegészíti, illusztrálja, és sokszor tovább gondolkodásra hív a tankönyvben szereplő színes képanyag. Az anyagrészek feldolgozását az előzetes tapasztalatokra, ismeretekre rákérdező, az anyagot a kérdező kifejtés módszerével kísérő és továbbvivő, elgondolkodtató vagy az átadott ismereteket visszakerdező feladatok segítik.

A hittankönyv anyaga mind a négy-, mind a nyolcosztályos gimnáziumi tantervben szerepel (a 9., illetve a 10. évfolyamon). A témák azonban nemcsak iskolai, hittanórai keretek között dolgozhatók fel: előkerülhetnek ifjúsági alkalmakon, bibliaórákon vagy a felnőttoktatásban is a Bibliával foglalkozó sorozatok részeként. Természetesen a módszereket ezekben az esetekben az alkalmaknak megfelelően kell megválasztani.

■ A4, 48 oldal, irkafűzött, ~~420 Ft~~ helyett 378 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 52 oldal, irkafűzött, 960 Ft

Sólyom Anikó

Közelebb az Újszövetséghez

Hittankönyv 16–17 évesek (XI. évf.) számára

Az *Újszövetség* könyveit tárgyaló anyag rész a nyolcosztályos gimnáziumok tanterve szerint követi a *Jézus, akit Krisztusnak vallunk* című témát. Ekkor már az evangéliumi történetek alaposabb ismeretére számíthatunk tanulóinknál: hallottak a Biblia keletkezéséről, egyháztörténetből a 7. évfolyamon az apostoli korral is foglalkoztak, de még nem tanultak a levelekről. Ezeket az előzményeket figyelembe véve készült az újszövetségi könyveket tárgyaló anyag rész.

Tanítványaink többsége nagyon nehezen vehető rá arra, hogy örömmel végigolvassa az evangéliumokat vagy az újszövetségi iratokat. Ha pedig kényszerből futják végig a szöveget, akkor nehezen veszik észre a szépségét, nehezen szólítja meg őket egy-egy gondolat. Ezért a figyelmüket megragadva és irányítva egy-egy kijelölt szakaszt érdemes elolvasatni velük. (Ebben segít a könyvek feldolgozásához készült sok feladat is.) A cél az, hogy a diákok végigjárják, bebarangolják az iratok jellegzetes részeit. Természetesen mindemellett ösztönözzük őket arra, hogy a könyveket teljes egészében is olvassák el, de ne tegyék kötelezővé.

A füzetben található feladatok szerves részei az elsajátítandó anyagoknak: nemcsak elméltetik, hanem a tankönyvi szöveghez képest gyakran többletinformációt hordoznak. Tu-

datóitsuk diákjainkban is, hogy így készüljenek a számonkérésekre.

■ A4, 40 oldal, irkafűzött, ~~390 Ft~~ helyett 351 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 36 oldal, irkafűzött, 550 Ft

Varga Gyöngyi, Zsugyel Adél

Közelebb az Ószövetséghez

Hittankönyv 16–17 évesek (XI. évf.) számára

A tankönyvsorozat *Közelebb az Ószövetséghez* című része elsősorban olyan tanulócsoporthoz készült, amelyek még nem sok előzetes ismerettel rendelkeznek az *Ótestamentum* könyveiről és koráról. A kötet ugyanakkor nem csupán a történetek pusztá ismertetésére vállalkozik.

A 16–17 éves korosztályra jellemző, hogy a diákok már nem – vagy nem szívesen – sajátítanak el olyan ismereteket, amelyekkel nem tudnak belülről azonosulni, vagy amelyeket nem tudnak közelről megvizsgálni. Ám tanulásra motiválja őket az, ha megérzik, hogy az ismeretek a hétköznapjaikkal, a bennük élő kérdésekkel, a jelen és a rájuk váró jövővel kapcsolatba hozhatók. A múlt értékeinek pusztán önmagukért való megbecsülése életkoruknál fogva már nem és még nem várható el tőlük. Ugyanakkor ebben az életkorban van utoljára lehetőségük arra, hogy szervezett feltételek között, kortárs csoportban és tanári segítséggel megismerkedjenek a régi korokból származó kincsekkel, így az *Ószövetséggel* is.

Ezt a látszólagos feszültséget két szerkesztési elvvel kísérli meg feloldani a könyv. Egyrészt a főszövegben megtalálhatók mindazok az ismeretek, amelyek elősegítik az otthoni tanulást, az összefüggések megértését. Ugyanakkor az az idő, amelyet korábban a tankönyv hiánya miatt jegyzetelésre, diktálásra fordítottunk az órákon, most felszabadulhat más jellegű, de éppúgy a tananyaghoz kötött elfoglaltságokra. Ezek nem másodrendűek, hanem arra valók, hogy a tanulás személyesebb legyen, a tanulók világával látható kapcsolatba kerüljön. Ezt szolgálja a tankönyvi feladatok és képek jelentős része. A feladatok a lecke témájával kapcsolatban gyakran rákérdeznak a tanulók véleményére. Az osztályban jelen lévő különböző vélemények lehetővé teszik az egymástól való tanulást, továbbá differenciáltabbá válhat a csoport vitakultúrája és igazságfelfogása is.

A bibliai történeteknek az olvasók életével való összekapcsolása egyébként sem idegen a szövegek szándékától, ebben a korosztályban viszont megkerülhetetlen. Ezen az úton válhatnak élővé a szövegek és szereplőik, s a múlt és a jelen találkozása nemcsak a diákokat, hanem a tanárokat is új felismerésekhez vezetheti.

A kötetben vannak olyan feladatok is, amelyek a verbális tanulás határain túlra merészkednek. Talán szokatlan, hogy képalkotásra és -elemzésre is lehetőséget kínálnak a tankönyv feladatai. S bár nem minden csoport végez szívesen ilyen jellegű feladatokat, biztosan elnyeri majd az evangélikus gimnáziumaink rajz- és művészeti tagozatos osztályaiban tanulókat tetszését.

A könyv használatát segítik az egyértelmű tipográfiai megoldások: a lap szélén található piktogramok, a feladatok bordó kurzív betűk-

kel történő szedése, illetve a kiegészítő anyag szélső hasábján való elhelyezése. A tanárok ezenkívül segítséget, gondolatindító impulzusokat, módszertani útmutatást és feladatmegoldásokat is találnak a tanári kézikönyvben. Mind a diákok, mind a tanárt magas követelmények elé állítja a *Közelebb az Ószövetséghez* című tankönyv, de a ráfordított idő és energia remélhetőleg megtérül, amikor a régi történetek elevenné válnak a jelenben, és útitársainká szegődnek a jövő felé vezető úton.

■ A4, 148 oldal, ragasztókötött, ~~980 Ft~~ helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 124 oldal, ragasztókötött, 1350 Ft

Mesterházy Balázs

A világvallások közelebről

Hittankönyv 15–17 évesek (XII. évf.) számára

„Sokkal együtt valom azt, hogy a világban azért hallunk olyan sok vallási ellentétet, mert hatalmas deficitünk van a világ különböző vallásairól való ismereteink terén, és megragadunk a hamis »abszolút igénynél«, és nem vagyunk hajlandóak meglátni mindenki-ben Isten gyermekét. Az a reményem tehát, hogy ez a tankönyv is segíthet abban, hogy az ismereteink által teljesebb képünk legyen a világról, azokról a vallásokról, amelyek oly sokat jelentenek emberek millióinak, függetlenül attól, hogy melyik földrészen születtek. Így nehezen mondanám egy napi öt imát fejelmezten elmondó muzulmánra, hogy pogány, de ugyanezt a szót nehezen használnám egy áldozatot rendszeresen bemutató hindura is, pedig Jézust egyikük sem vallja (legalábbis szájja!) Urának.

Korunk – vallási szempontból – talán egyik legnagyobb veszélye az elvilágiasodás mellett a szinkretizmus térhódítása. Diákjaink által ismert sztárok, médiaszereplők felvesznek egy-egy vallást – vagy annak egy-egy gondolatát –, mellyel a rájuk bízott fiatalok is szimpatizálnak vagy azonosulni tudnak; fontos megtanítanunk őket reflektálni ezekre is. Méghozzá úgy, hogy közben tudatosuljon bennük, hogy ezek a kiemelt gondolatok, elvek, tanok egy-egy vallás gondolkodásmódjába, kultúrkörébe, keletkezésének történeti körébe hogyan illeszkednek bele.

Ennek a tankönyvnek a célja elsősorban az, hogy a különféle ismert, nagy vallásokról, vallási koncepciókról szóló ismereteket nyújtson a diákok számára. Így remélem, hogy a gondolkodás, az ismeret segíti a hívő fiatalokat azon az úton, amelyen reflektálniuk kell az őket érő hatásokra. Ha ebben segítséget nyújt nekik, és közben még a saját keresztény hitük-höz is közelebb viszi őket, akkor hiszem, hogy nem volt haszontalan ezzel foglalkozni. Velem ugyanis ez történt Indiában. Még sokkal közelebb kerültem Jézushoz, még természetesebben tudom megélni kereszténységemet és istenhitemet.” (Részlet a tanári kézikönyv előszavából)

■ A4, 100 oldal, ragasztókötött, ~~880 Ft~~ helyett 792 Ft
Tanári kézikönyv: letölthető PDF formátumban a www.lutherkiado.hu/tanarkezi-konyv-oldalrol.

Jánosi Valéria

Egyháztörténet

Hittankönyv 16–17 évesek (XI. évf.) számára

Az egyház Isten szándéka szerint jött létre, Jézus az, aki Szentlelke és igéje által hívja egybe és gyűjti össze nemzedékről nemzedékre azokat az embereket, akik benne bíznak. Egyszerre szent és profán ez a történelem, hiszen maga az élő Isten munkálkodik egyházában és egyháza által, ám bűnös emberek végzik jólrosszul a rájuk bízott munkát. Jézus ezt mondja főpapi imájában: „*Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól!*” (Jn 17,15) Az egyház története szorosan összefonódik a világ történetével, annak eseményei nélkül nehezen értelmezhető. Tény, hogy az egyház sokszor és sokféleképpen vétkezett Ura akarata ellen, múltja nem mindig fényes, ám az mégis Isten népének története. Ahhoz, hogy a magunk szerepét, feladatát, egyházunk jelenlegi helyzetét megértsük, jó, ha ismerjük a múltat. Ennek ismeretében alkalomadtán talán védeni is tudjuk egyházunkat az egyre gyakoribb vádakkal szemben.

A tankönyv természetesen időrendben halad, fejezetekre, órákra lebontva a megtanulandókat. A főszöveg közben színes keretbe foglalva érdekességeket, kiegészítő anyagokat olvashatnak a diákok. A lap szélén képek találhatóak, érdemes megnézni alaposan egy-egy arcot, mert az sok mindent elárul az emberi jellemről. A főszöveg mellett idézetek olvashatók az adott korban élt szerzőktől. Néha nehéz megbirkózni a korabeli nyelvezettel, ám megéri a fáradságot, hiszen mégiscsak ők az elsődleges szemtanúk, mi csak értelmezzük a történeteket.

■ A4, 260 oldal, ragasztókötött, ~~1550 Ft~~ helyett 1395 Ft

Béres Tamás, Kodácsy-Simon Eszter, Réz-Nagy Zoltán

Közelebb az Élethez

Hittankönyv 17–18 évesek (XII. évf.) számára

A 12. évfolyamnak szóló hittankönyvvel olyan lelki és szellemi sétára hívjuk az Olvasót,

amelyen nemcsak újabb ismereteket szerezhethet, hanem tanítványi élete is formálódhat. Sétánk során a poros, zajos utcáról betérünk egy jólesően hűvös templom falai közé, ahol a berendezési tárgyak és szimbólumok vezetnek el a legfontosabb kérdésekhez: Honnan jövünk, és hová tartunk? Milyen felszereléssel vághatunk neki a világ alaposabb felfedezésének? Van-e értelme az istenkeresésnek; hogyan fogadjuk Isten emberkeresésének hírért? Szabadok vagyunk-e erkölcsi döntéseinkben? Milyen kapcsolatban áll a hit az értelemmel, a jelen a jövővel, a bűn a megbocsátással, Isten az emberrel? Mit tehetünk egyénileg és közösségekben a világért és a holnapért? Kérdéseink megválaszolásában a kereszténység kimeríthetetlenül gazdag tanítása és hagyománya lesz segítségünkre, és ezekre saját belátásunkkal, felelősségünkkel, osztálytársaink, tanárunk társaságában keresünk majd válaszokat.

■ B5, 260 oldal, ragasztóköttött, 880 Ft helyett 792 Ft

Tanári kézikönyv: letölthető PDF formátumban a www.lutherkiado.hu/tanariki-zsebkonyv-oldalrol.

Hittankönyvek óvodásoknak

Révészné Tóth Erzsébet

Mindennap Jézussal...

Segédlet az óvodai hittanfoglalkozások, gyermekbiblikörök vezetéséhez

„Ez a kiadvány a Magyarországi Evangélikus Egyház óvodáiban dolgozó és világi óvodákban hitoktatást végző pedagógusoknak, lelkészeknek, gyülekezeti munkatársaknak kíván szakmai segítséget adni. A mintegy két évtizedes egyházi óvodavezetői, illetve hitoktatási gyakorlatom és az evangélikus egyházban végzett óvodai szakértői munkám tapasztalata segített abban, hogy ezeket a segédanyagokat szeretettel és segítő szándékkal mindenki számára közreadjam. A könyv megírását a közel két évtizedes munka során összegyűlt egyházi óvodai anyag és a mindennapi tapasztalatok összessége alapozta meg. Ajánlom ezt a kiadványt mindenkinek, aki az óvodáskorú gyermekek között végez szolgálatot, aki nekik a Szentírás történeteinek segítségével a kicsik életkori szintjének megfelelően szeretné Isten üzenetét elmondani, akinek fontos, hogy a gyermekek megismerjék az Úr Jézus Krisztus személyét. Természetesen az ajánlott lehetőségek mellett mindenki a saját elképzelése szerint, a felkínált segédanyagot kiegészítve szervezheti a hittanfoglalkozásokat. Ugyanakkor az egyes óvodák egyházi, illetve teológiai meghatározottsága, felszereltsége, az adott körülmények, az adott helyzet, esetleges időbeli korlátok (például egy-egy világi óvodában) befolyásolják a hittanfoglalkozások levezetését. A történetek feldolgozása során számíthatunk a hitoktatók kreativitására is. Két kötetet adunk ki. Az egyik a foglalkozások vázlatait és az ajánlásokat tartalmazza, melyben megfogalmazzuk a tanítási, nevelési célokat, egy mintafoglalkozást is mellékelve. A bibliai történetekhez kapcsolódó megjegyzések a gyermekek lelki nevelését, lelkigondozását segíthetik. A másik kötetben a zenei, irodalmi, vizuális ajánlásokat és egyéb segédanyagokat, bibliai történetek dramatizált vál-

tozatát, illetve a gyermekmunkában már kipróbált és jól használható kiadványok gyűjteményét adjuk közre. Természetesen mindenki számára adott a lehetőség, hogy az általa eddig használt, bevált segédanyagot alkalmazva vegyen újabb ötleteket ezekből a könyvekből.”

■ A4, 220 oldal, ragasztóköttött, 1990 Ft helyett 1791 Ft

Révészné Tóth Erzsébet

Az óvodai hitoktatáshoz ajánlott segédanyagok gyűjteménye

„Kiadványunkban a *Mindennap Jézussal...* – *Segédlet az óvodai hittanfoglalkozások, gyermekbiblikörök vezetéséhez* című kötethez tartozó kiegészítő anyagokat adjuk közre. Ez a gyűrés mappa nemcsak a keresztyén nevelést segítő óvodai kézikönyvek felsorolását tartalmazza, hanem tematikus csoportosításban megtalálhatjuk azokat az evangélikus óvodáktól beérkezett feldolgozási javaslatokat, anyagokat is, melyek egyedi megközelítésben mutatják be a gyermekek között végzett hitoktatói tevékenységeket. A bibliköri foglalkozások mintavázlatai mellett szerepelnek az egyházi ünnepekhez kapcsolható óvodai foglalkozások, gyermek-istentiszteleti alkalmak rövid vázlatai is.

Ez a kiadvány korántsem teljes, hanem az eddig beérkezett anyagokból összeállított, kiinduló gyűjtemény. Szándékaink szerint a jövőben *Az óvodai hitoktatáshoz ajánlott segédanyagok gyűjteménye* tovább gazdagodhat, és évente újabb értékes ötletek, vázlatok, énekek stb. tárháza lehet mindannyiunk örömére.

Nagyon sok áldott gyülekezeti, óvodai alkalomról, foglalkozásról tudunk, amelyeken értékes elképzelések, ötletek váltak valóra az elmúlt időkből. Reméljük, hogy a szerkesztőhöz folyamatosan eljuttatott anyagok a továbbiakban is közkinccsé válhatnak, és segíthetik majd a *Mindennap Jézussal...* kötet használatát az óvodai hitoktatásban.”

■ 260 x 320 mm, gyűrűs mappában, 1720 Ft helyett 1548 Ft

Révészné Tóth Erzsébet (szerk.)

Bibliai kifestő

Ószövetségi történetek: Teremtéstörténet – Az özönvíz története – A bábéli torony – Dávid és Góliát – Dániel története – Sámuel története – Jónás története – Mózes története

Újszövetségi történetek: Krisztus születése – Jézus imádkozni tanít – Jézus és a gyerekek – A kenyérszösz – Zákeus története – A jó pásztor története – A vak Bartimeus története

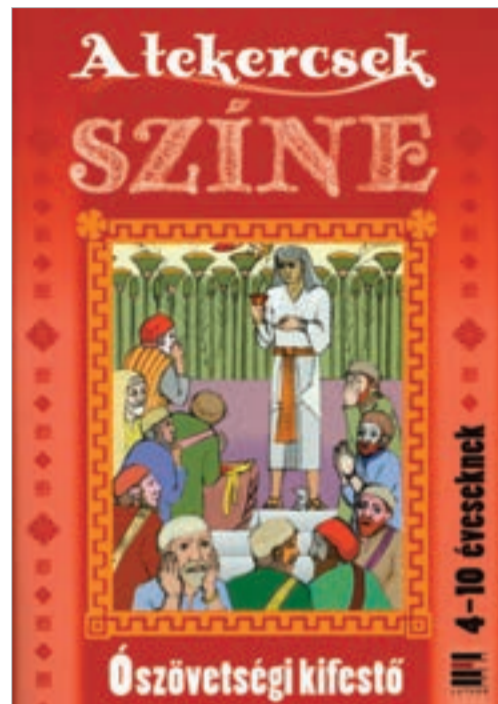
– Jairus lánya – A feltámadás – A magvető példázata

József története: József, a kedvenc – József álmai – Józsefet eladják testvérei – József Egyiptomban börtönbe kerül – József álmodat fejt meg a börtönben – József megfejt a fáraó álmát – József testvérei Egyiptomban – Újra Egyiptomban: Benjámin, kibékülés

■ 295 x 210 mm, 35 oldal, irkafűzött, 750 Ft helyett 675 Ft

A tekercsek színe

Ószövetségi kifestő 4–10 éveseknek

Tartalom: A világ teremtése – Az első emberpár – Nőé és az özönvíz – Babel tornya – Ábrahám új hazája – Az örömhírhez vezető utak – Ábrahám és Izsák – Izsák fiainak születése – Egy tál lencse – Az atyai áldás megszerzése – József álma – Az álmofejtő – József és testvérei – Mózes születése – A Tízparancsolat köztáblái – Sámuel megszólítja az Ur – Dávid és Góliát – Dániel az oroszlánok vermében – Jónás találkozása a cethallal

■ A4, 40 oldal, irkafűzött, 670 Ft helyett 603 Ft

Konfirmáció

Tanuló közösségben

A konfirmációs oktatás kézikönyve

A konfirmációs oktatáshoz kapunk kézbe gazdag módszertani segítséget a *Tanuló közösségben* című „tanári kézikönyvben”. A könyv bővítését a konfirmációs oktatás kézikönyve mellett a legújabb pedagógiai és gyülekezeti helyzetekben is megtaláljuk a megfelelő segédanyagot.

A nyolc témaegység sokrétű feldolgozását összeállító munkacsoport tagjai tapasztalt gyülekezeti lelkészek, katekéták, akik az úgynevezett „nehéz kérdéseket” sem kerülik meg. Céljuk nem kevesebb, mint kétségeiket, kérdéseiket őszintén megfogalmazó, hitükért bátran megharcoló, tudatos, elkötelezett és felelős, nagykorú keresztyén fiatalok oktatása és nevelése. Mindehhez igen gazdag és korszerű illusztrációs anyagot is kínál a könyv: irodalmi szemelvényektől kezdve a fiatalokhoz közel álló zenei és videoanyagokig, amelyek részben az interneten is

elérhető.

A 21. század új pedagógiai felismeréseit és lehetőségeit bölcsen alkalmazó, korunk kihívásaira őszinte választ kereső kötet hosszú évek kemény csapatmunkájának gyümölcse. Ajándékozza az egyház Ura a tanítás és a tanulás Lelkét mindazoknak, akik e könyv segítségével készülnek a konfirmációs tanításra és tanulásra! Reménységünk, hogy minél többen vallják majd felszabadult örömmel az apostollal együtt: Tudom, kinek hiszek!

■ A4, 231 oldal, kemény fedele, 3300 Ft

Luther Márton

Kis káté

■ A6, 68 oldal, kartonált, 250 Ft helyett 225 Ft

Egyéb

Biblia (új fordítású)

■ közepes, kék, zöld, bordó színű táblával, 2500 Ft helyett 2250 Ft

■ nagy, 3500 Ft helyett 3150 Ft

■ magyarázó jegyzetekkel, 5100 Ft helyett 4590 Ft

Evangelikus énekeskönyv

■ kicsi, 1150 Ft helyett 1035 Ft

■ nagy, 1950 Ft helyett 1755 Ft

Zarandokének

■ spirálköttött, 1490 Ft helyett 1341 Ft

Hitoktatási napló

■ 270 Ft

Hitoktatási bizonyítvány

■ 55 Ft

Kiadványaink megrendelhetők a Luther Kiadótól:

1085 Budapest, Üllői út 24.

Fax: 1/486-1229

E-mail: kiado@lutheran.hu

Megvásárolható a kiadó könyvesboltjában:

Budapest VIII. ker., Üllői út 24.

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között

Kaphatók internetes könyvesboltunkban is:

www.lutherkiado.hu

Istentisztelet és minőség

Ifj. Hafenscher Károly arról az „egy-ügyről”, amely meghatározza életét

► **Dr. Hafenscher Károly** a révfülöpi Ordass Lajos Oktatási Központ igazgatója, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkes elnöke. „Szabad idejében” liturgikát oktat a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Az elmúlt tanévben a habilitációjára is időt szakított a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen. Dolgozatát *Istentisztelet és minőség* címmel írta. Az eljárás részeként az alábbi előadások is elhangzottak: *Felkészülés az istentiszteletre – Liturgiadiaktikai, liturgiapedagógiai célok, lehetőségek, feladatok (magyarul); Agendákban él-e az istentisztelet? – Agendaelmélet vagy rövid agendatörténet a Magyarországi Evangélikus Egyházban (németül)*. Most, a nyár közepén végre elérkezett az ideje a beszélgetésnek is: habilitációs dolgozatának témájáról kérdezhettük.

– *Mi az istentisztelet, és miért fontos számunkra? Azoknak, akik – még – nem olvasták ezt a munkát, hogyan indokolná meg: miért van szükség arra, hogy az istentisztelet minőségével foglalkozzunk?*

– Az istentisztelet az én értelmezésemben elsősorban Isten cselekedete. Egyszerűen nem igaz az, amit így szoktak mondani: a liturgia emberi találmány, emberi tradíció. Nem! Az istentisztelet az inkarnáció – az Ige testet ölt – csodája alkalomról alkalomra. Isten maga alázkodik bele az emberi lét formáiba, ő maga vállalta, hogy emberek szavában megszólal, és a kenyéren és borban önmagát adja. *Ő hív meg, ő beszél velünk, ő táplál minket. Minden, amit mi teszünk, csupán válasz arra, amit Isten tesz velünk.*

Az istentisztelet több szempontból fontos számunkra: találkozás Istennel, minőségi találkozás az ember-tárral. Tanuljuk az életet attól, aki alkotta; hallgatjuk az útmutatásait annak, aki maga az út; el- és befogadjuk azt az áldást, amely nélkül áldatlan állapotban szenvedjük végig ezt a világot; megkapjuk az élet kenyerét attól, aki nem halálra, hanem az életre etet.

Ha így cselekszik velünk az Isten, akkor az ő szeretetáradásának nem lehet akármilyen medret adni. A szent tartalomhoz igényes, minőségi forma kell. Nem válaszolhatunk akárhogyan Isten megkeresésére. Ilyen értelemben kezdtem el foglalkozni a minőség kérdéseivel. Természetesen a titok nyitja is érdekelt: mi az oka annak, hogy néhol vonzza az embereket az istentisztelet, néhol pedig alacsony színvonal miatt taszítja, elidegeníti.

Az istentisztelet minőségi kérdéseit két csoportra oszthatjuk: az istentisztelet alapvető minősége az isteni minőség. Ő – lényéből, szeretetéből, tökéletes voltából következően – csak a legtökéletesebbet adja. Selejtet, másodrangút, értéktelent tőle nem kapunk. A minőségbiztosítás isteni oldalról tehát adott. Annál izgalmasabb kérdés, hogy a formával, a dramaturgiával, a nyelvvel, a körülményekkel mi, emberek megfelelően igényes medret adunk-e az isteni minőségnek.

– *Hogyan lehet megközelíteni, megfoghatóvá tenni ezt a témát? Ha részt vesznek valamilyen alkalmon, kialakul bennem valamilyen érzés, személyes vélemény fogalmazódik meg ezzel kapcsolatban. De vannak-e objektív szempontok, amelyek alapján meg lehet ítélni, hogy egy istentisztelet jó-e vagy rossz? Egyáltalán: ezeket a jelzőket kell-e szembeállítanunk egymással?*

– Természetesen első élményünk az a benyomás, amelyet érzelmi úton szerzünk. Valami tetszik vagy nem. Nem is biztos, hogy ezt észérvekkel meg tudjuk indokolni. Egyszerűen jó érzés tölt el, vagy kellemetlen hiány-

érzetünk van, esetleg bosszankodunk. Mivel az istentisztelet hatása, netán eredményes volta felett nem mi rendelkezünk – hiszen Isten ott és akkor teremt hitet, ébreszt bűnbánatot, épít egyházat, ahol és amikor ő akar –, nem mondhatunk sommás ítéletet, hogy ez rossz vagy jó volt. Evangéliumi értelemben óvok is mindenkit az ilyen kategorizálástól.

Ugyanakkor a tudatos keresztény élet, az igényes igehallgatás – nem elégszem meg emberi szavakkal, hanem evangéliumot, ígét várok! –, az Istennel való személyes találkozás komolyan vétele segít megfogalmazni olyan objektív kritériumokat, amelyek leírhatják az istentisztelet minőségét. Az istentisztelet minősége függ attól, hogy elér-e az Isten ajándéka a gyülekezethez. S ha elér, akkor hogyan találják ezt nekünk mindazok, akiknek ez a feladatuk, mi több: a küldetésük.

Az alapvető kérdés tehát az, hogy az istentisztelet valóban istentisztelet-e – vagy csak „annak látszó tárgy”, netán pótszer. A Teremtő és a teremtmény személyes és közösségi találkozás, ahol az ember minél nagyobb mértékben részesedhet Isten ajándékában, az Istennel való közösségben, Istenben magában – ő nem valamit ad, hanem önmagát adja. Csak ezzel az igénnyel, ilyen minőség utáni vágygal szabad az istentisztelet megtartani, formálni, szolgálattévőként vagy résztvevőként átélni.

Az istentisztelet lényege szerint akkor válik minőségivé, ha Isten szava, akarata, cselekedete, embert mentő szeretete megnyilvánul benne. Isten biztosítja az istentisztelet stabil minőségét. Az emberi minőséget meghatározzák a személyi tényezők, a külső körülmények és az egyházi, társadalmi és világi kontextus egymásra hatása. Az emberi minőség javítható, fejleszthető és állandóan felülvizsgálható.

– *Tudjuk, hogy doktori disszertációjában a liturgiával foglalkozott: Agendatradíció és a jelen kihívásai. Mennyire volt törvényszerű, hogy az istentisztelettel, liturgiával töltött évtizedek ehhez a mostani témához vezettek? Hogyan alakult ki a személyes érdeklődése?*

– Tudományos munkám hosszú éveinek első összegzése az volt, hogy megkíséreltem egy bizonyos szemszögből feldolgozni a múltat. Ennek eredménye mellé állítottam azokat a mai meghatározó tényezőket, amelyek kihívást jelentenek az egyház számára: hogyan lehet a múltat értékelve, a gyökereinkből élve mai módon istentiszteleti életet élni, válaszolva korunk nagy kérdéseire, a mai embert foglalkoztató aktuális témákra. Ebben a doktori munkában ott rejtőzködött a *Liturgikus könyv* alkotómunkájának majd két évtizede.

Közben – két egyetemen való párhuzamos oktatói munka gyümölcseként – meg született a *Liturgika* cí-

mű tankönyv (Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2010), amely egyben kézikönyvként is szolgál mindazok számára, akik az istentisztelettel foglalkoznak. A könyv – vaskos volta ellenére – sok olyan kérdést hagyott nyitva, amellyel szerettem volna tovább foglalkozni. E kérdések és a rájuk adott válaszkísérletek összefoglalása habilitációs munkám az istentisztelet minőségéről. Természetes, hogy az elméleti munka után ez már – tudományos feldolgozásában is – elsősorban gyakorlatorientált.

– *Mennyire általános, hogy a keresztény egyházak az istentisztelet minőségére figyeljenek? Milyen szakirodalom áll rendelkezésre ehhez?*

DR. ECSI ZSUZSA FELVÉTELE

– Nem általános, de azért egyre inkább foglalkoznak vele. Nem divatból – hiszen a minőségbiztosítás ügye lassan az élet minden területén megjelenik –, hanem az élet hozta kihívások alapján: az elmúlt század végén megtapasztalt istentisztelet-kriszisz nyomán, annak nyomán, hogy világlátszócsökként csökken az istentisztelet-látogatás, ugyanakkor nem csökken a vallásos éhség, a misztika utáni vágy.

Közben megjelentek a saját kultúránkhoz kötött istentiszteleti formák mellett más – elsősorban amerikai, de nemegyszer afrikai – istentiszteleti formák, s ezek divatja új kérdéseket vetett fel. A szakirodalom csekélynek mondható, Magyarországon tudomásom szerint – istentiszteleti vonatkozásban – én írtam az első ilyen munkát. Azt azonban hozzá kell tenni, hogy a terület tudományközi vonatkozásai miatt sok izgalmas anyagot kínál – magyar nyelven is.

– *Hogyan kerülhetjük el, hogy a minőségre törekvés emberi erőlködés legyen? Hogyan lehet megtalálni az egyensúlyt az isteni és az emberi között?*

– Elsősorban úgy, ha arra figyelünk, hogy az isteni minőséget képviselő összetevők megvannak-e: az evangélium – a keresztől, a bűnbocsánatról, Jézus megváltói munkájáról szóló jó hír –, a tiszta tanítás, a szentségek, az Istennel való párbeszéd – imádság –, a megfelelő hitvallás többféle formában; s ha a medret biztosító külsőségek nem öncélúak, hanem minden – a hely, a tárgyak, a mozdulatok, a gesztusok – Krisztust prédikálja. Ehhez már igényesen hozzárendelhető mindaz, amire emberi oldalról szükség van.

– *Az istentisztelet hasonlítható egy műalkotáshoz. Mindkettő szemé-*

lyes megítélését, megélését igen erősen befolyásolja az, hogy a szemlélő, a részt vevő személy mennyire tájékozott, milyen ismeretei vannak a témáról, mennyire érti az összefüggéseket. Milyen módon lehet tanítani az ismereteket, a viszonyulást, a hozzáállást, az érzékenységet?

– Az istentisztelet valóban műalkotás! De nem a miénk. A mi szó-, zene-, megjelenítő és dramatizáló művészetünk csak szerény válasz a legnagyobb alkotásra: Isten dramaturgiájára, szépségére, tetteire. Isten az, aki maradandót alkot, Isten az, akinek szava az idő múltával is érvényes, Isten az, aki csodákat tesz, hogy megújuljon a világ.

Évszázadok, sőt évezredek óta ad-

– *Mit mondana annak, aki szerint az istentiszteleten csak az igehirdetés fontos, a többi elemre nem szükséges figyelmet fordítani?*

– A válasz egyszerű: az egész istentisztelet igehirdetés. Másként fogalmazva: az istentisztelet egésze koncentrált ige. A zoltárban, az imádságban, az énekekben, a hitvallásban mindenhol az ige szólal meg és működik. Az ige egyházában ezt elvetni több mint aránytévesztés. Akkor is, ha ennek a rossz szokásnak – részben református hatásra, de elsősorban a racionalizmus korából származóan – „hagyomány” van.

– *Hogyan lehet elkerülni az istentisztelet liturgiájának kiüresedését?*

– *A Miatyánkot kétezer éve mond-*

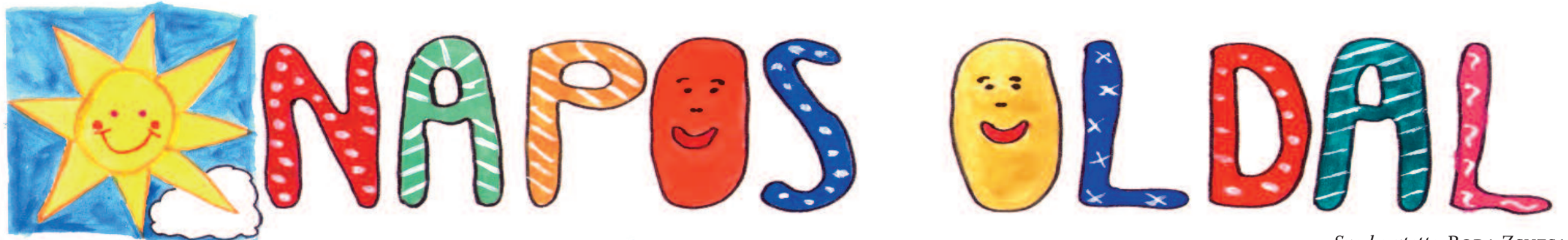
ja tovább az ember az Isten nagy tetteiről szóló jó hírt. És ugyanennyi idő óta épül egymásra az istendicséret csodálatos épülete. Tartalma megismerhető – de a Jézus-tanítványoknak ezt is tanulniuk kell. A templomba lépve ugyanis nem az a kérdés, hogy én hogyan valósíthatom meg magam, s hogyan szolgálják ki az én lelki igényeimet.

Az a kérdés, hajlandó vagyok-e bekapcsolódni a biznyságtévők fellegének folyamatába: befogadni és aztán továbbadni az Istennel való párbeszédet, a Krisztus evangéliumának múltban gyökerező, de jelenben megelevenedő kincseit. Az istentisztelet akkor szól nekem, ha a hit alázatával lemondok arról, hogy rólam szóljon.

– *Létezhet-e olyan istentisztelet, amely nagyon különböző kegyességű, kultúrájú embereknek egyformán élményt jelent?*

– Az istentisztelet közösségi esemény: Isten együtt van népével. Nem a kívánságműsor kategóriába tartozik. A vasárnapi istentisztelet nem rétegalkalom, hanem az egész gyülekezet találkozóhelye: a gyülekezeti tagok találkoznak egymással, és Isten népe találkozik Urával. Bizonyára szükség van a közös nyelv használatára, de elsősorban az alázat befogadókészségére.

Isten ma valamit letett az asztalra! Azt akarom elfogadni, vagy valami mást, nekem megfelelőt akarok kiküldeni? Az, hogy az Ige testté lett, azt is jelenti, hogy más kultúrkörben másként szólal meg az evangélium. Nem problémamentes az egyik kultúrkörből a másikba átlépni, formákat, szövegeket, zenéket átvenni. Mi az, ami elsajátítható, mi az, ami idegen? – ezek fontos szempontok, de az alapvető kérdés: mi az, ami biblikus, mi az, ami valóban krisztusi.

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Partifecske

A hazánkban fészkelő három fecske-faj közül a partifecske a legkisebb. A másik két fajjal ellentétben nem költözött a településekre, hanem a folyók meredek partoldalaiban, sóder- és homokbányákban fészkel.

A partifecskek nagy munkával méternyi hosszúságú üreget ásnak, és a végében, egy kis mélyedésben készítenek el a fészket. Telepesen költötenek, néha csak tucatnyian – ami tizenkettőt jelent –, máskor viszont több száz pár van együtt.

Korábban évente jártam a Felső-Tisza mentén, Tiszatelek térségében. Ott volt nemcsak Magyarország, de Európa legnagyobb partifecskeletelepe, ahol évente úgy két-, két és fél ezer pár költött. A meredek partoldal felső részén voltak az üregek szorosan egymás mellett. Úgy nézett ki a part, mintha egy hosszúkas rostát élére állítottak volna. A „fecsketársasházban” a lakók soha nem tévesztették el az ajtót, mindig a saját lakásukhoz érkeztek.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Egy alkalommal szomorú látványban volt részem. A partoldal jó darabon leszakadt, és tojásokkal, fiókákkal együtt a vízbe zuhant. Nagyon sajnáltam őket, de amikor másnap reggel a partra értem, azt láttam, hogy már dolgoznak a friss felületen. Új üregeket készítettek. A folyó évmilliók óta mossa a partot, a fecskék

Szállásom a szőke folyó bal partján, közvetlenül a védőgát tövében volt, a fecsketelep pedig pontosan szemben, a túlsó oldalon. Ha leültem a sárga homokba, a távcső közel hozta őket. Úgy nyüzsögtek a lyukak előtt, mint a méhek a kaptár közelében.

Többször is átúsztam hozzájuk. Egyáltalán nem féltek, méternyire röpködtek előttem, a víz felett vadásztak szúnyogokra. Furcsa zsiszsegő hangjuk betöltötte a levegőt. Miközben úsztam, csak a fejemet látták, és miután jó néhányszor tanúja voltam annak, amint ózek, sőt egyszer még vaddisznó is átúszott a folyón, a kis fecskék megszokták ezt, és engem is közéjük soroltak.

pedig megszokták ezeket a katasztrófákat.

A partifecskek május és augusztus között kétszer nevelnek fiókákat. Szúnyogokkal, legyekkel etetik őket.

A párok száma az utóbbi időben sajnos országszerte megfogyott.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Vajon hány pár él ma Magyarországon?
2. Hány tojás van a fészkekben?
3. Milyen súlyú lehet egy partifecske?

Válaszok: 1. körülbelül 14 gyanm. 2. többnyire öt, 3. körülbelül 140 ezer.

Albert és Pongrác lovag kalandjai

▶ Mostani négyrészes sorozatunk végéhez értünk. Szakáll király két vitézének, Albert és Pongrác lovagnak egy különleges tekercs bibliai rejtvényeit kellett megoldaniuk. Ezek megfejtései olyan édesanyák nevei, akiknek két fiuk volt. A helyes megoldásokat összegyűjtve a sorozat végén küldjétek be szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

GYERMEKVÁR

4.

A két lovag ezen a napsütéses délutánon utoljára vette kezébe a Szakáll király dédapja, Bajusz király készíttette tekercsét.

– Elérkeztünk az utolsó megoldandó rejtvényhez – mondta Pongrác lovag, miközben gondosan meghegyezte lúdtollát.

– Bizony, bizony – bólogatott lovag-társa. – Ha ezt a feladványt is megfejtettük, máris mehetünk a trónterembe, hogy átadjuk urunknak a tekercsen elrejtett négy bibliai nevet. Olvasom is

a feladatot: „Tintát elő, tollat hegyezz, hogy azt a papírra helyezd! Dávid az Úr kiválasztotta, mégis küzdelmes volt az útja. Ismerned kell életét, hogy megfejtsd a személy nevét. A piros oszlop titka – az utolsó rejtvény nyitja. Mindehhez jó munkát kíván a kiöltő: Bajusz király!”

Melyik a keresett név?

1. Dávid fut, menekül, e helyre becsücsül.

2. E ruhadarab Saulé, a sarka pedig Dávidé.

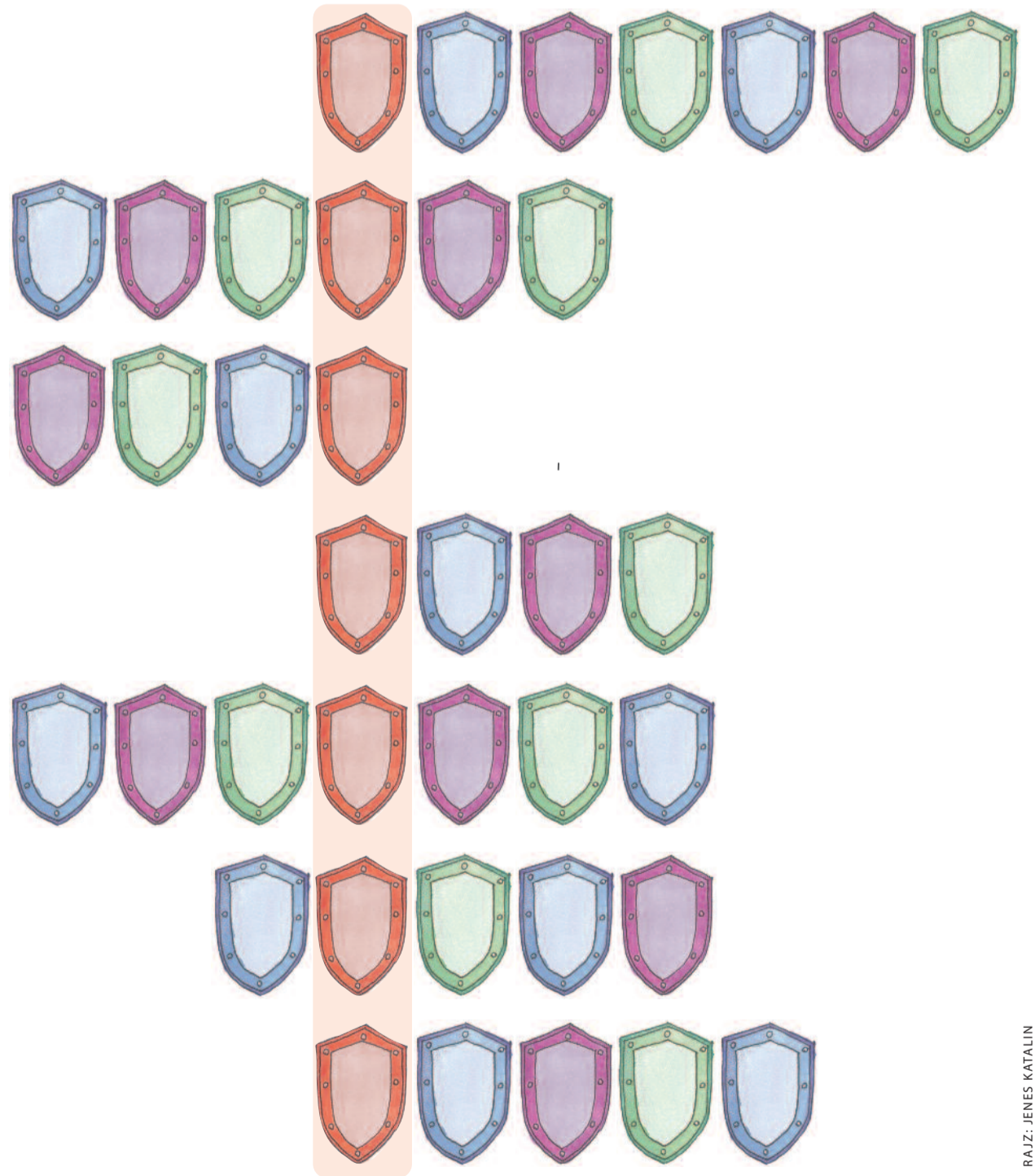
3. E hangszert Dávid nyagatja, vele Sault nyugtatja.

4. E király Dávid elődje, vétett, így nincs a trónon nagy jövője.

5. Dávid király utódja, bölcsességének nagy a visszhangja.

6. Dávidot üldözik, ő a házból ezen keresztül távozik.

7. E napszakban Dávidnak volt bosszúra esélye, ő Saul életét mégis megkímélte.

Pannika és Katika bátyjuk hittankönyvét nézegetik.

– Nézd csak, ezen a képen a kis Jézus látható az édesanyjával, Máriával – mondja Pannika.

– De hol van Jézus apukája? – kérdezi a testvére.

A kislány elgondolkodik:

– Biztos ő csinálta a képet.

– Az orvos tengeri levegőt rendelt. Mit gondolsz, hova menjünk?

– Egy másik orvoshoz!

Pisti megkérdezi a nagymamáját:

– Mama, Róza néni hány éves?

– Nem tudom, de majd megnézem a családi Bibliában.

– Húha! – csodálkozik Pisti. – Ró-

HUMORZSÁK

za néni olyan idős, hogy már a Bibliában is benne van?!

FÜLLER TÍMEA

Nyári virágok és imák

Rejtett csodák

Amikor az új házukba költöttünk, az első idők persze a rendezkedésről, a törmelék eltakarításáról, no meg a pihegésről szóltak. Csak tavasszal ötlött fel bennem, hogy lassan valami kertfélélt is jó lenne telepíteni az udvar egyik végében – gyönyörködőközpontnak. Elkerítettem a kis totyogó *Misu* elöl egy darab udvart, és hosszas megfontolás után vásároltam néhány tő árvácskát. (Az kibírja az ilyen rendetlen kertészeket is, amilyen én vagyok.)

Az árvácskák elég árvácskán csücsültek a helyükön, de hamarosan felfedeztem, hogy nincsenek egyedül. Az udvar másik sarkában már hamarabb előbújt néhány tő hóvirág, aztán a védett területeken, ahol nem tapaszták össze az aprócska lábak,

lé. Csak hagynunk kell kikelni őket. Március óta figyelem, és még nincs vége a meglepetéseknek.

Örülök ezeknek a kincseknek. És kicsit zavarban vagyok. Hozzá nem értő, tétova ujjakkal én is el-elszörök mostanában egy-egy csomag virágmagot, el-elások egy-egy igénytelennek ígérkező virágtövet, bokrocskát a földbe. Szándékosan jó dolgokat felejték itt-ott. Hátha egyszer azokat is megtalálja és észreveszi valaki, és éppen így áldást mond majd értük, mint ahogyan most én tehetem.

Hála neked, Uram, a sok elrejtett jóért, amelyet kaptunk!

kisfiam. Nem egészen hároméves fejcskájában egyszerűen csoportosította a növényeket. Ilyeténképpen: elérem: ehető; nem érem el: hasznavehetetlen.

De hát a világ ennél sokkal színebb. Van, amit megeszünk, és van, amiben gyönyörködünk, egy másik növény gyógyít bennünket, vagy az illatával szerez örömet. Ráadásul nemcsak a növények, hanem az emberek is sokfélék. Idő kell hozzá, hogy megértsük őket.

Adj figyelmes szívet, Istenem, hogy bölcs szeretettel tudjuk megismerni a környezetünkben élőket!

Phalaenopsiskaland

– Na, kell egy phalaenopsis?

Nem tudom, a kedves olvasók közül ki mit válaszolna erre a kérdésre. Én a magam részéről először elbizonytalanodtam. Olyan ez a név, mintha egy dinoszaurusz lenne, nem? Pedig kertész öcsém egyik kedves virága, az orchidea mellett állva tette ezt az ajánlatot. (Ő különben gyakran hoz zavarba. Amikor például megállapítja, hogy az udvarunkon nem kell füvet nyírni, mert az nincs egy szál sem, csak gaz van. Holott én megesküdtem volna, hogy füvet nyírok. Komolyan.)

Szóval a kérdés elhangzásakor is volt bennem némi tétovaság. Most miről is van szó? Merthogy az orchideák közül biztosan nem akar adni nekem, ha egy csöpp esze van. Hiszen ismer! Nem vagyok az a kertész-talentum.

– Na, válassz egyet, amelyik tetszik, aztán rendesen bánj vele, mert hátrakötöm a sarkadat! – lökött közelebb a pompás virágokhoz.

Ijedtemben nem is néztem körül. Gyorsan felkaptam az elsőt, nehogy meggondolja magát. Ez most virágzik, aztán majd ha kipusztul – ami valószínűleg hamar bekövetkezik nálam –, kapok egy kis szidást, addig meg de jó lesz nekem.

Így lettem egy phalaenopsis boldog tulajdonosa.

Hát éltünk, mint Marci Hevesen. Az orchidea virágzott vagy fél évig, aztán csendesen elhullatta díszeit. Bennem meg feltámadt a mentő ösztön. Jaj, szegény, biztosan kevés a földje. Na, most nem virágzik, hamar átültetem egy nagyobb cserépbe. Még virágföldet is vettem, nem a sa-

ját gazos kertünkéből kaptam neki földnek tűnő anyagot. Az ültetés közben letört róla egy-két zöld nyúl-

dólt a cserép, de nem mertem hozzányúlani, csak kitámogattam kaviccsokkal, nehogy a porba hulljon az egész, és hónapokig gyönyörködtem a pompás virágokban.

Mikor elvirágzott, gondoltam, pihen, nem bolygattam. De az egyik rendszerető csemetémnek szúrta a

Titkok titka

Tudta, hogy gyönyörű. Az ilyesmit megérzi az ember. Hamvas, bájos arcát aranyló selymes fürtök keretezték, szinte ragyogott. S ha ezt elfeledte volna, csak körül kellett pillantania, úgy zsongták-bongták körül, ahogy csak a legszebbeket szokás.

– Nagyszerű vagyok – állapította meg.

A lelke bizsergett ettől. Fejét határozottan a magasba tartotta.

– Talán túl büszke vagyok – futott át rajta a gondolat, de hamar elhessegette. – Ugyan, ez csak tartás, egészséges önértékelés.

És karcsú alakját még egyenesebben tartva mosolygott a ragyogó napba.

Csak a madarakra haragudott. Mintha észre sem vennék, rá sem hederítettek. Csak röpködtek összevissza, csicseregtek értelmetlenül. Pedig itt van ő, a világ szépe, róla kellene szólnia a dalnak, vele kellene foglalkozni, de semmi. Megsíválta szép fejét, és sértetten fordult el a haszontalanoktól.

Sok idő telt el így, fényben, ragyogásban fűrdöve. Aztán egyszer furcsa dolog történt. Hervadni kezdett. A rajongók is el-elmaradoztak.

– Mintha sápadnék – villant át rajta egy pillanatra a riasztó gondolat. – Talán csak az idő romlott meg, azért olyan mozdulatlan minden.

De jött az új nap, és arcának hamvas ragyogása nem tért vissza. Csendes lett. Magányos.

– Csúfulok – gondolta szomorúan. – Mi lesz velem? Elhagynak, elfelednek...

Kókadni kezdett, fonnyadni, hervadozni.

– Jaj, hiszen öregszem! – állapította meg rémülten.

S már nem emelte olyan magasra az arcát. Szerényen, lehajtott fővel állt, a világ pedig rá sem hederített.

Egy nap aztán jött a szél. Csapzott hajába kapott, és jócskán megtépázta.

– Jaj, ne, csak ezt ne! – tiltakozott. – Hagyj, menj innen! Nem akarok megkopaszodni. Csöndes leszek, szerény leszek, csak ne bánts!

A szél azonban rázta, rázta kíméletlenül. Megszaggatta, kopott szépségének utolsó foszlányait is letépte róla.

– Milyen rút lettem! Ki hitte volna... – gondolta keserűen. – Elhagyott leszek, senki rám se néz már. Észre sem vesznek.

Próbált visszagondolni csodálatos ifjúságára, egykori szépségére, de már nem talált benne semmi vigasztalót. Csöndesen potyogtak vén könnyei. A hideg földre hulltak. Tompán koppantak azok is. Visszhangtalanul.

– Nem, nem szabad tovább élni – gondolta bánatosan. A semmibe meredt reménytelenül.

Aztán valahogy mégiscsak lenézett. Lenn, a földön előtte egy kismadár ugrándozott. Tollait fázósan fölfújta. Olykor-olykor megfontoltan fölcsippentett egy-egy magocskát a földről, és nagy élvezettel bontogatta-eszgette. Némán néztek egymásra.

– Énekelj nekem. Kérlek! – suttogta mélán az egykori szépség.

A kismadár pedig a magasba röppent, és messze zengőn dalolta bele a megőszült világba:

– Áldott vagy, napraforgó!

vány, de az mindegy is, úgysem tett szert nekem.

Kész volt a nagy mű, vártam, hogy növénykém az elégedettség jeleit mutassa. Ekkor toppant be az öcsém.

– Mit csináltál ezzel a nyomorulttal? Az orchideák a légyökereiken át is fotoszintetizálnak (figyelik a szakember szavait?), te meg cserépbe ültetted, levágtad a hajtásait. Mikor műveltetted ezt a borzalmat? Remélem, nem olyan régen. Talán meg tudjuk menteni.

Nem is hagyott szóhoz jutni. Jól bespriccelte a növénykét vízzel, kikapta a cserépből, lerázta róla a földet – igen, a konyha közepére, mert sietett –, megkerestette velem a régi átlátszó cserepet, lökött a növény alá egy marék fenyőforgácsot meg valami korhadékot (ugye Önök is úgy gondolják, hogy képtelenség bárhová is elindulni némi fenyőforgács meg korhadék nélkül?), rábiggyesztette az orchideát, és felsóhajtott:

– Na, talán túléli. Mondom: talán!

Még visszanezett rám megvetően a válla fölött.

– Tegyéll mellé egy lapos tálba vizet. Te inkább ne öntözd, jó?

Csak álltam leforrázva a romok tején. Hú, nagyon szégyelltem magam. Az orchideám azonban talán megérezte, hogy nem gonoszszágból követtem el ezt a sok rosszat ellene, mert megmaradt. Mi több, abszolút virágba borult. Egyre inkább jobbra

szemét a kopasz kóro, úgyhogy visszavágta. Csak amikor már a kezében volt, akkor fedeztük fel rajta az apró bimbókezdeményeket. Amelyeket levágtunk ugye. Na, jó.

Az orchideám türelmesnek bizonyult ütődött gazdájához. Növesztett egy új virágszárat. Éppen tavaszodott, végre lehetett nagyokat szellőztetni. Ennek következtében egy ablaknyitáskor úgy repült le a bimbós hajtás a lábam elé, hogy csak úgy nyekkent. Juj, ez már tényleg nagyon nagy ügyetlenség. Röstelkedtem, komolyan.

A bátor phalaenopsis viszont – komoly nevéhez méltóan – nem adta fel. Újat kezdett velem. Új hajtás, új levelek, új légyökerek, vidám fotoszintézis és sok virág. Az ismerőseim, ha megpillantják az ablakban, mind csodálkozva csapják össze a tenyerüket.

– Megőrülök, hogy neked állandóan virágzik az orchideád! Mit csinálsz vele?

Nem mondom el nekik. És öcsém előtt is mélyen hallgatok. Csak most Önöknek árultam el, hogy ez a jelenleg kegyelem.

Istenem, segíts ellesni a kis orchideám kitartását, hűségét, türelmét és tovább virágozni még akkor is, ha ügyetlen kezek nyirbálnak, vagy akaratlanul ártnak. És köszönöm kegyelmed új meg új jelét: a rengeteg fehér-rózsaszín csíkos virágot.

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

újabb és újabb növénykékké dugták ki zöld fejüket. Lett tulipánunk, nárciszunk, jácintunk, nefelejcsünk, gyöngyvirágunk, és már látszott a bazsarózsák, liliumok levele is.

Egyre kíváncsibban figyelem, mi mindent hagytak itt nekünk a föld alatt az előző lakók, ezek az áldott idős emberek. Évről évre csodákat nyíló föld ez, amelybe gondos kezek titkos jót készítettek el, és ajándékoztak ráadásuképpen nekünk a ház mel-

Tulipánfalu

Az idén nem volt a kertemben tulipán. Valaki úgy intézte, hogy ne legyen. Annak a valakinek amúgy – hozzám hasonlóan – kedvencei a virágok. Együttal a rajongás és a szakértelem ordító hiánya jellemzi a növényekkel való kapcsolatát. Ez az illető egyszer sóskát kapott az egyik testvérétől, és – mivel ízlett neki – azóta mindent megeszik, ami zöld. A tulipánlevelet is.

A szóban forgó személy Misu, a

TÉMA: KRITIKUS ÉS KRITIKÁTLAN SZOLIDARITÁSA MAGYAR MÉDIÁBAN

MEGHÍVÓ MÉDIAMŰHELYRE

Protestáns médiaműhely – Mátraháza, szeptember 20–22.

Aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső, szakmai kérdései iránt érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 20–22. között tartandó médiaműhely alapkérdése az, hogy az egyre felszínesebb és igénytelenebb tömegmédia korában miként lehet komoly, hiteles, minőségi munkát végezni akár az írott, akár az elektronikus sajtóban. Ezen a területen egyáltalán lehetséges-e ma Magyarországon politikai vagy/és gazdasági érdekektől, elvárásoktól függetlenül tevékenykedni, saját szakmai, erkölcsi, világnézeti elveket érvényesíteni? Másfelől: hogyan lehet kölcsönösen előnyös, gyümölcsöző partneri viszonyt kialakítani és fenntartani a média és a politika, illetve az üzleti élet szereplői között? A mátraházi konferencián ezeket a kérdéseket készülünk több aspektusból megvilágítani tapasztalt kollégák és közéleti szereplők közreműködésével. Vendégeinkre tehát – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is számít közösségünk.

Akik már elfogadták meghívásunkat:

Balázs Géza nyelvész, tanszékvezető egyetemi tanár • Prőhle Gergely külügyi helyettes államtitkár, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője • Szabó István református lelkész, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke • Szőnyi Szilárd újságíró, a *Heti Válasz* főszerkesztő-helyettese • Zsolt Péter médiaszociológus, a Méltányosság Politikaelemző Központ kutatási igazgatója.

A részletes program – szeptember 1-jétől – a Prúsz honlapján lesz olvasható.

» A protestáns médiaműhely helyszíne: Ráday Konferencia-központ (Mátraháza, Üdülőtelep 1.).

Időpontja: 2013. szeptember 20–22.

Részvételi díj (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 9500 Ft, Prúsz-tagoknak: 7500 Ft.

Elhelyezés háromágyas szobákban, a jelentkezés sorrendjében. Jelentkezni szeptember 15-ig a prusz@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet.

Kis kórházi történet – két oldalról

► Igazi „négykezes” cikk következik, hiszen egy történetről van ugyan szó, mégis ketten írtuk meg...

Önkéntes munka az Országos Korányi Tbc- és Pulmonológiai Intézetben

Mikor kezdődött? Évtizedekkel ezelőtt. Már gimnazista koromban érdekelt, hogyan lehet mások felé fordulni, érdekel az emberek sorsa és az, hogy én hogyan tudnék változtatni az életminőségükön. Hogyan tudnám szebbé, jobbá, élhetőbbé tenni az életüket.

Középiszkolás koromban a salgótarjáni megyei kórházba jártam be beszélgetni beteg emberekhez hetente egyszer. Négy éve a Vakok Állami Intéze-

ra, mert itt huzamosabb ideig, több héten, hónapon át vannak bent a betegek, tovább lehet figyelemmel kísérni a lelki életüket.

Mi kell ehhez a szolgálathoz? Türelmes és szeretetteljes lelkület. Olyan, amellyel kész vagyok a másik terhére hordozni szeretettel. Ehhez rátermettség, adottság kell, Istentől kapott alkalmasság. Nem elég hozzá csak a teológiai végzettség...

■ SOLTÉSZNÉ
GYURA ÁGNES KRISZTINA

Ehhez a történethez már nem sokat tennék hozzá, csak néhány gondolatot arról, amit mi, keresztények Gondviselésnek hívunk. Kívülről úgy tűnik, mint egy tökéletesen megírt forgatókönyv. Abban a pillan-

Panyik Benedekné, Sáríka, Balogh Éva és Soltészné Gyura Ágnes Krisztina

tében foglalkozom látássérült emberekkel. Testi szemeik használhatatlanok, lelki szemeikkel viszont annál többet látnak.

Ez év áprilisának közepén Piliscsabán részt vettem a gyülekezetimunkatárs-képző továbbképzőjén, ahová előadóként jött közénk Balogh Éva kórházlelkész. Elmondtam neki, hogy szívesen végeznék ilyen szolgálatot az egyházban. E-mail- és telefonszámcsere. Na persze még egy kérdés ezek mellé: mi a módja annak, hogy valaki bekerüljön valamelyik kórházba önkéntesként? Hogyan is történik ez?

Vasárnap hazajöttem Piliscsabáról, hétfőn pedig megkerestem három budapesti kórházat ebben az ügyben. Kettő azonnal elutasított: köszönik szépen, de nem gondolkodnak ilyenekben. A harmadik kórház hetekig hitegetett. Ekkor hívjam, akkor hívjam, majd ők is hívnak... Nagyjából hat hét után beláttam, hogy ez talán csak az én akaratom.

De igaz az a mondás, hogy „ember tervez, Isten végez”? Hogy mennyire így van, azt az is mutatja, hogy egy olyan időszakban ismerkedtem meg Évával, amikor a Korányiban megürült egy önkéntes helye. Azóta is ott végzem heti egy alkalommal a szolgálatot. Hat osztályon minden kórterembe bemegyek.

Több hajléktalan fordult hozzám, hogy segítsék nekik otthont, albérletet keresni.

Legelső alkalommal azt kérte tőlem az egyikük, hogy arról beszélgessek vele, miért hagyják el a lányok. Mondtam neki, hogy én ezt nem tudom megmondani, de ha „lányokról” van szó, akkor az ugye nem egy lány, hanem több. Ott már nem csak a lányokban van a hiba. Gondolkozzon el ezen, aztán visszatérünk rá.

A Korányi egyébként azért jó terep, azért megfelelő a lelkiigazgató-

natban, hogy komoly hiányt szenvednénk valami igazán szükségesben, megjelenik egy új lehetőség.

Fogalmam sem volt róla, hogy a korábbi önkéntes, Mária már egy ideje azon gondolkodik, hogyan adja le a szolgálatot, mert új munkabeosztása miatt nem tudja tovább vállalni. Hiszen nem kérdés, hogy kell valaki, aki az evangélikus egyházat képviseli, hívogat az istentiszteletre, számon tartja a lelkesítő látogatást igénylőket, és elbeszélget az arra várókkal.

Általában sok egyeztetésre, magyarázatra és némi gyakorlatra is van szükség, míg egy új önkéntes megismerkedik a tennivalóival, nem megy egyik pillanatról a másikra.

Ági épp azon a ponton lépett be a történetbe – példázva az isteni forgatókönyvet –, hogy még el sem kellett kezdenem tépelődni, hogy kit is bízhatnék meg ezzel a feladattal. Mire a probléma jelentkezett volna, már olajozottan működött tovább a gépezet: Mária is köszönhetően Ági precíz ismerete a helyeket és az időpontokat, önállóan oldotta meg az általa vállalt feladatokat.

Azóta is kitaróan, megingathatatlan derével végzi hétről hétre a szolgálatát, személyében igazi munkatársra találtam. A Péterfy Sándor utcai kórház önkéntesi gárdájához kapcsolódva részt vesz az ottani bibliaóráinkon is, ahol fotónk is készült. A két szerzőn kívül a kép harmadik szereplője Panyik Benedekné, Sáríka, aki már negyvennégy éve dolgozik a Péterfyben, és nem csak a betegek testi állapotával törődik.

Nincs más hátra, mint hogy megköszönjem a Mennyei Szerzőnek ezt a szép történetet, kíváncsian és lelkesen várva a folytatást.

■ BALOGH ÉVA
evangélikus kórházlelkész

Kollégium és gyülekezet kéz a kézben a főváros szívében

► A felvételizők néhány hete megtudták, hogy melyik felsőoktatási intézményben folytathatják tanulmányaikat. Talán az is ki derült már, hogy kit vettek fel állami kollégiumba. Akit nem vettek fel, és nincs sok pénze, az törheti a fejét azon, hogy most mihez is kezdjen. Nekik kínál lehetőséget a Mandák-ház, hiszen megfizethetőbb, mint egy fővárosi albérlet.

2013 jubileumi év a Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség életében: 60 éves a gyülekezet, 50 éves a Mandák-ház, és a 15. tanév indul a Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Ház Diákotthonában.

Mandák Mária egy fuvarosházat hagyott a Pesti Evangélikus Egyházra, hogy az államosítást elkerülje. 1963 óta evangélikus szeretotthon működik e házban. Húsz kicsi lakás fogja körbe a mesebeli parkszerű udvart. Kezdetben idős házaspárok és diakonisszák laktak itt, lelki programokat tartottak, és gondozták a kertet. Lakott itt Selmeci János bácsi és Túrmezei Erzsébet testvér is.

Tizenöt éve – Kertész Géza lelkes vezetésével – megkezdődött a tetőtér beépítése. Kis diáklakószobákat alakítottak ki kollégiumszerűen. Di-

ákok elszállásolására addig is volt példa, hiszen a teológus lányok egy időben itt kaptak lakóhelyet.

Az elmúlt tanévben harmincnégy diák tanult együtt a Mandák-házban: gyógyszerész- és mérnökhallgatók, színészek és zenészek, leendő pedagógusok és megannyi más leendő keresztény értelmiségi.

Minden szerda este van lelki program, s egy hónapban egyszer úrvacsorás istentiszteletet ünnepelek, majd együtt vacsorázunk. Az istentiszteleten a múlt évben a Szélróza Band és az Agape zenekar szolgált. A diákok aktívan részt vesznek a liturgiában, olykor hívunk vendég igehirdetőket is. Novemberben vendégünk volt Gáncs Péter püspök úr is, aki el-

ROMÁN PÉTER FELVÉTELE

fogódottan nézett végig a diákokon, s megjegyezte, hogy utoljára akkor látott itt ennyi fiatalot, amikor még ez volt a teológusképzés színhelye.

A gyülekezet vezetősége néhány éve úgy határozott, hogy a szeretetotthont lassan teljes egészében diák-

szállásá alakítja, így azóta már nem vesznek fel új idős házaspárt, hanem a megürült lakásokba is diákok költöznek. A két generáció szépen él egymás mellett. Józsefváros idősügyi stratégiájában mint a generációk közti integráció nemes példáját említik a házat.

Mivel az idén hat kis lakásból végleg kiköltöztek idős lakóink, ezért a diáklakóhelyek jelentősen bővültek. Nagy öröm ez, hiszen eddig évről évre sok diákok kellett elküldenünk, mert a szálláson nem maradt számukra hely.

Egyházunk kis kincse ez a gyülekezeti ház a főváros szívében, s talán egyedülálló a maga nemében, hiszen a nálunk lakó fiatalok egy gyülekezettel is kapcsolatba kerülhetnek, így remélhetőleg felnőttéletüknek is szerves része marad az egyházi keretek között megélhető hit. Diákjainknak lehetőségük van bekapcsolódni a missziós szolgálatba is. Tavaly önkénteseink segítettek gyülekezeti szeretetvendégségeken, missziós játszóházakban és családi délutánokon is.

Augusztus 24-én 15 óráig tartjuk a felvételi elbeszélgetést a jelentkezőkkel, és akkor megtekinthetők a szabad szobák. A jelentkezéssel kapcsolatban minden információ megtalálható a gyülekezet honlapján (jozsefvaros.lutheran.hu).

■ ROMÁNNÉ BOLBA MÁRTA

Hálaadó örömmünnep és püspöki találkozó Rádon

A Váci Evangélikus Egyházközség július 7-én hálaadó ünnepet tartott a rádió leányegyház templomában. 15. Sám 7,12 verse állt a meghívón: „Mindedig megsegített minket az Úr!” A közösség a megemlékezéssel szeretetét és megbecsülését fejezte ki lelkésze, ifj. Detre János iránt, aki Isten kegyelméből húsz éve végzi szolgálatát Vácott, Rádon és a Dunakanyar településein.

A rádió filia nagy-nagy lelkesedéssel készült az évfordulóra, s ebben maga mellett tudhatta Rád Község Önkormányzatát és Képviselő-testületét. A lelkész két évtizedes egyházi és faluépítő szolgálatát az önkormányzat a Rád község díszpolgárára cím adományozásával ismerte el.

Az ünnepi istentisztelet igehirdetési szolgálatát Fabiny Tamás püspök végezte. Hálások vagyunk egyházkerületünk vezetőjének, hogy egy nemzetközi egyházi konferencia délelőtti és esti programja közötti „szusszanásnyi időben” a nyári hőségben autóba ült, és vállalta a szolgálatot. Püspökünk a vasárnap igéjéről – Ézs 43,1–7 – prédikált. Elmondta, hogy ezzel az igével állt már keresztelős család és temetési gyülekezet előtt is, most pedig elérkezett az alkalom, hogy kerek évfordulót ünnepel lelkészhez és gyülekezethez szóljon.

Az istentiszteletet követő díszközgyűlést Bartos Béla rádió felügyelő vezette. Örömmel és hálás szeretettel köszönte meg Detre János húszéves szolgálatát. Külön kiemelte, hogy „a mi papunkért” hangzik Isten dicsőrete, ugyanis a faluban nemcsak az evangélikusok, hanem a római katolikusok is így emlegetik.

Közégtörténelmi esemény részesei lehettek az egybegyűltek. Az ünnepi alkalmat megtisztelte jelenlétével Beer Miklós váci római katolikus megyés püspök – aki néhány napos kezelést követően aznap reggel hagyta el a váci kórházat –, illetve Harrach Péter országgyűlési képviselő és frakcióvezető is. Ily módon Rádon első alkalommal találkozott a településen jelen lévő két történelmi egyház püspöke a környék országgyűlési képviselőjének jelenlétében.

Eljött és köszöntést mondott Rólik Róbert deákvári–rádió plébános. A díszpolgári címet Lieszkovszki Gábor, a település polgármestere adta át. Detre János nyugalmazott esperes, az ünnepelt lelkész édesapja a 96. zsol-tár 8. versével köszöntött. Mekis Ádám esperes az évfordulót ünneplő lelkész rendszeretét, alaposágát és pontosságát emelte ki. Az egyházkerület nevében Fabiny Tamás püspök köszöntötte a jubilánst.

E sorok írója az anyagyülekezet képviselőjében mondta el köszöntését. Ajándékkal lepték meg Detre Jánost a váci evangélikus óvoda dolgozói és Rád község önkormányzati képviselő-testületének tagjai.

Detre János köszönetnyilvánításában két ige köré építette fel hol derültséget, hol meghatódottságot kiváltó, hol pedig emelkedett hálaadásra indító gondolatait: „Mindenne van erőm a Krisztusban, aki meg erősít engem.” (Fil 4,13) „Ha valaki prédikál, úgy mondja szavait, mint Isten igéit, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt az Istenől kapott erővel végzi, hogy mindenkor az Isten

dicsőíttessék, Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom örökké-örökké.” (1Pt 4,11)

Az ünnepi alkalom szeretetvendégséggel és baráti beszélgetéssel zárult.

Ifj. Detre Jánost 1993. július 3-án iktatták be a váci gyülekezet lelkészi tisztebe. (Elődje, Bachát István huszonkilenc évig szolgált itt.) Az elmúlt húsz év alatt a lelkész folyamatosan építkezett mind lelkiekben, mind pedig valóságosan, állványokat emelve és emeltetve.

Szolgálatának eredményeként sikerült látható gyülekezetet maga köré gyűjtenie Vác városában, a Dunakanyar településein és Rád községben is. A „látható” gyülekezet tagjai pedig mindkét helyen segítették pásztoruk munkáját mind a gyülekezet építésében, mind pedig az épített környezet megújításában.

E két évtized alatt megindult és megújult a váci evangélikus óvoda, a rádió templom és a gyülekezeti ház, a váci templom, a parókia, a gyülekezeti ház, de továbbra is sok a tennivaló.

Gyarapodott a gyülekezet nemcsak lelkiekben, hanem létszámában is. S nemcsak gyarapodott, hanem fiatalodott is. Méltán lehetünk büszkéek arra, hogy mindkét településen szeretet és tisztelet övezi a maroknyi evangélikus gyülekezetet és lelkészt.

Mindkét gyülekezettrész kifejezte kívánságát, hogy még sokáig szeretne épülni ifj. Detre János lelkész igehirdetéseit hallgatva.

■ SINKÓ VILMOSNÉ váci felügyelő

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR TELEVÍZIÓBAN

Bemutatkozik a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség

A Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség és maga Kiskőrös városa is a felvidéki szlovákok letelepedésével jött létre 1720-ban. Ekkor már állt a gyülekezet első temploma, és ez év őszétől van anyakönyvezés a gyülekezetben. A kiskőrösiek evangélikus iskolája is ez évtől működik. A gyülekezet első lelkésze *Bartolomáides Ádám*, az első tanítója pedig *Szabka György* volt.

A vallási türelmetlenség az első templomot 1730-ban felgyújtatta és leromboltatta. A gyülekezet jelenlegi temploma 1783-ban épült, így ebben az évben lesz kétszázharminc éves.

A templomot az elmúlt időszakban jelentős anyagi ráfordítással, részben európai uniós, részben országos egyházi támogatásból, valamint jelentős összegű gyülekezeti adományokból kívülről-külső korszertűsítették és felújították. Többek közt elvégezték a falak nedvesség elleni szigetelését, kijavították a falak, a csatornázás hibáit. Belülről is szigeteltek, az új aljzatra új padok készül-

tek, és fűtést is kapott a templom. A mai igényeket szolgálja a megújult hangosítás, valamint a beépített vizuáltechnika.

Az elvégzett munkáért és a templomért ez év október 20-án ad hálát a gyülekezet templomszentelési istentiszteleten.

A gyülekezetben négy lelkész mellett számos munkatárs szolgál. A gyülekezet önerőből létrehozott, saját fenntartású intézménye a Jó Pásztor Evangélikus Szeretothon. Az intézményben harminckilenc idős emberről gondoskodnak, működik az idősek napközi otthona, valamint végeznek házi gondozást és ebédszállítást is.

A kis harangjáról „csöngős” iskolának nevezett és évszázadokon át gyerekek ezreit oktató és nevelő evangélikus iskolát az államosítás után elbontották. Ezért sem volt egyszerű Kiskőrösön újraindítani az evangélikus oktatást. Két éve azonban már működik a Harangvirág Evangélikus Óvoda, egy éve pedig – három intézmény egyesítésé-

vel – létrejött az evangélikus iskola, teljes nevén a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépiskola.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Televízióban
Szeptember 1-jén, Szentháromság

ünnepe után tizennegyedik vasárnap 11 órától tanévnyitó istentiszteletet közvetít a Magyar Televízió 1-es csatornája Kiskőrösről. Igét hirdet: *Lipták György* esperes.

Az új intézményben mintegy 1250 diák tanul, a diákoknak több mint a fele evangélikus. Két iskolalelkész végzi a diákok és a dolgozók lelkipogozását. A megújult templom a helyszíne hétről hétre a gimnáziumi áhítatoknak és a különböző iskolai istentiszteleteknek, ünnepségeknek.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 18-ától augusztus 25-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Vasárnapi orgonamuzsika</p> <p>8.30 / Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora</p> <p>9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)</p> <p>10.15 / M1 <i>Kérdések a Bibliában</i></p> <p>11.30 / M1 <i>Apáca – Evangélikus gyülekezet Erdélyben</i></p> <p>19.35 / Duna World <i>Másfél millió lépés Magyarországon – 32 év múlva</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p>	<p>13.06 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Márai Sándor: Napló 1975</p> <p>13.29 / Bartók rádió <i>A Concerto Budapest hangversenye</i> Bach: IV. brandenburgi verseny BWV 1049</p> <p>19.48 / Kossuth rádió <i>Esti mese</i> Magyar népmese</p> <p>Illyés Gyula feldolgozásában</p> <p>21.50 / M1 <i>Üvegtigris 1.</i> (magyar filmvígjáték, 2001) (104')</p> <p>22.00 / Bartók rádió <i>Zsidó nyári fesztivál 2012</i> Az Omer Klein Trió estje</p> <p>23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)</p>	<p>8.00 / Duna Tv <i>Debreceni virágkarnevál – élő közvetítés</i></p> <p>12.20 / Duna World <i>Szent István emlékezete a XX. században</i> (magyar dokumentumfilm)</p> <p>12.40 / Duna World <i>Magyar történelmi arcképcsarnok</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Szent István</p> <p>14.05 / Duna Tv <i>Ida regénye</i> (magyar játékfilm, 1934) (75')</p> <p>20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)</p> <p>20.15 / M1 <i>Fölszállott a páva</i> (ünnepi gálaműsor)</p>	<p>7.20 / M1 <i>Angi jelenti</i> Balatoni munkák</p> <p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Franck: Prelúdium, fúga és változatok</p> <p>13.20 / Duna Tv <i>Az emlékezet helyszínei</i> (európai dokumentumfilmsorozat)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebbened bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása</p> <p>13.33 / Bartók rádió <i>Francesco Finotti játszik a budapesti Szent Anna-plébánia-templom orgonáján</i></p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Fazekas István levéltári delegátus</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.55 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>7.35 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)</p> <p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Mozart: Requiem</p> <p>19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> Balázs Géza műsora</p> <p>20.15 / M1 <i>Éjjelkor Párizsban</i> (spanyol–amerikai filmvígjáték, 2011) (90')</p> <p>21.15 / Duna Tv <i>Magasiskola</i> (magyar játékfilm, 1970) (81')</p> <p>22.40 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Debussy-est</p> <p>23.35 / M1 <i>Nemzeti Nagyvizit</i> Hunyadi Mátyás</p>	<p>8.00 / Duna World <i>Magyar történelmi arcképcsarnok</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Irányi Dániel</p> <p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Boëllmann: Gótikus szvit</p> <p>11.25 / Agnus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)</p> <p>13.06 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Márai Sándor: Napló 1975–1979</p> <p>20.15 / M1 <i>Csinom Palkó</i> (magyar zenés kalandfilm, 1973) (88')</p> <p>21.00 / Duna Tv <i>Monte Cristo grófja</i> (francia tévéfilmsorozat)</p>	<p>7.45 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu, ismétlés: 23.00)</p> <p>10.00 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból</i> (nemzetközi riportmagazin)</p> <p>11.00 / Bartók rádió <i>Celluloidák – A legjobb filmzenék</i></p> <p>12.05 / M1 <i>Másfél millió lépés Magyarországon – 32 év múlva</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Vértess – A néma barátok</p> <p>20.15 / M1 <i>Romantikus lelkek</i> (amerikai filmvígjáték, 2010) (92')</p>	<p>7.15 / Duna Tv <i>Elfeledett magyar irodalom</i> Károli Gáspár</p> <p>8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00)</p> <p>8.30 / Régió Rádió 1485 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora</p> <p>9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)</p> <p>9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>10.55 / M1 <i>Evangélikus magazin</i></p> <p>11.20 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p>

Istentiszteleti rend • 2013. augusztus 18.

Szentháromság ünnepe után 12. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 2Kor 3,4–9; Ézs 29,17–24. Textus: Lk 16,13–17. Énekek: 45., 431.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Vég helyi Antal; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Komáromi Benedek iv. éves teológus; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. Schulek Mátyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Rezsény Miklós; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) dr. Szentpétery Péter; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. dr. Szentpétery Péter; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Erdélyi Csaba; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vilmos Andrea; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vilmos Andrea; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Zászkaliczky Pál; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Zászkaliczky Pál; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Horváth-Csitári Boglárka; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXIII., Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Brebovskyné Pintér Márta.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Badacsonytomaj, Római út 3.** de. 9; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonszárszó, Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon, Jókai u. 41.; Fonyód, József A. u. 21.** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kisdörgicse, Diófa u. du. 2.; Kötöcs, Templom u. 7.** de. 10.; **Kövágóórs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nemesleányfalu, Nemesleányfalui u. du. 2.; Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Sümeg, Széchenyi tér 1.** du. fél 3.; **Szentantalfa, Fő u.** de háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

2013. augusztus 25.

Szentháromság ünnepe után 13. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Gal 3,15–22; 1Móz 4,1–16a. Textus: Mk 12,41–44. Énekek: 455., 473.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Balintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Bernd Grosser; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű) Pelikan András; de. 11. (úrv.) Pelikan András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Darvas Anikó; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Kossuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Fabiny Tibor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Thurnay Béla; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Balatonakali, Templom tér** du. 2.; **Balatonaliga, Club Ali-ga üdülőközpont, Balatonvilágos, Aligai út 1.** du. 6.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, református imaház, Bem u. 9.** du. 6.; **Balatonföldvár, Bajor Gizi Közösségi Ház, Köröshegyi út 1.** du. 2.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonszárszó, Széchenyi u.** de. fél 9.; **Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon, Jókai u. 41.; Balatonszemes, Fő u. 1.** de. fél 10.; **Balaton-szepezd, Árpád u. 2.** de. 9.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötöcs, Templom u. 7.** de. 10.; **Kövágóórs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nagyvázsony, Temető u.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Szentantalfa, Fő u.** de háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Tapolca, Darányi u. 1.** de. fél 9.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9. *Összeállította: BALLA MÁRIA*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 18.)

Ki tudná elmondani, milyen hatalmas az Úr, ki beszélhetné el minden dicső tétét? Zsolt 106,2 (2Pt 1,3; Mk 7,31–37; ApCsel 9,1–9/10–20; Zsolt 104) Van úgy, hogy az örömtől, meghatottságtól (vagy sajnos a bánattól) nem találjuk a szavakat. Kisebb, hétköznapi dolgok, események is kiválthatnak ilyen földrengészerű érzelmhullámot. Hogy is ne érezhetne ilyet a halandó ember, ha Isten nagyságának, jóságának, kegyelmének, szeretete gazdagságának fényébe tekint? Hogy is találja rá szavakat? Mint a zsolttáros, csak ámulatát fejezi ki.

Hétfő (augusztus 19.)

Taníts engem utaidra, Uram, hogy igazságod szerint járjak. Zsolt 86,11a (1Thess 2,13; Mt 9,27–34; 2Kir 22,14–23,3) „Mióta GPS-em van, nem szoktam eltévedni – mondja ismerősöm. – Csak beírom az úti célt, és »ő« odavezet. Igaz, ráférne már egy szoftverfrissítés, mert néha a tavalyi útlezárások miatt jókora kerülő útra visz.” A zsolttáró az emberi életút GPS-ére mutat rá: mennyei Atyánktól kell eligazítást, vezetést kérnünk. Vele beszélni, igéjét olvasni. Az út nem könnyű. Bukdácsolós, kanyargós, és mi oly sokszor kerülő útra megyünk, felesleges köröket futunk, zsákutcákba navigáljuk önmagunkat. De ha teljes szívünkkel, lelkünkkel rábizuk magunkat, akkor célba érünk. Ha igazsága szerint járunk, utain nemcsak hogy eljutunk a célba, de mindvégig biztonságban is leszünk, és nem magányos utasokként haladunk, mert Isten velünk van.

Kedd (augusztus 20.)

Éjfél tájban Pál és Szilász imádkozott, és énekel magasztalta az Istent. A foglyok pedig hallgatták őket. ApCsel 16,25 (Zsolt 71,8; 4Móz 12,1–15; 2Kir 23,4–25) A nemrég hazatért börtönlelkéssel, *Bízok Lászlóval* készült utolsó interjúmon sokadszorra ragadt meg, hogy milyen mély szeretettel beszélt a „csibészekről”. Bizonyágtévő, hiteles szolgálata a rácsok, falak között foglyok sokaságát vezette hitre, új életre, és bontotta le körülöttük az *igazi foglyoság, a lelki rabság rácsait* – a bűnt letéve megkaphatták a kegyelmet és a bűnbocsánatot. Pál, Szilász és minden mai tanúja Jézus Krisztusnak: te, én, hívek, lelkészek, fiatalok, öregek falakon kívül és belül: igen nagy feladatunk van. Mi, akik megtapasztaltuk a szabadságot öbenn, hirdetni tartozunk azt. Ne mulasszuk el dicsőíteni a minket megszabadító Istent! Olyan sokan élnek még rácsok között, talán pont a mi imánkra várva...

Szerda (augusztus 21.)

És a Krisztus békessége uralkodik a szívetekben, hiszen erre vagytok elhíva az egy testben. És legyetek háládatosak. Kol 3,15 (Zak 9,10c; Mt 17,14–20/21; 2Kir 23,26–37) Egy rossz hír kora reggel e-mailben, egy bántó szó a házastársunktól, dugóba kerülünk, elkésünk, leszid a főnök, még egy csekk, amelyet be kell ma fizetni, a gyerek is rossz jegyet hozott... Már is oda a nagy nehezen megszerzett békességünk. Nem tudjuk megtartani, ehhez önmagunkban kevesek vagyunk, be kell látni. Pillanatok alatt elvész. Mert ez nem az a békesség, amelyről Pál beszélt. Akiben Krisztus uralkodik, abban az ő békéje vesz szállást. Ez nem pillanatok alatt semmivé váló, nem hangulatfüggő. Bízunk benne, bízunk rá magunkat mindenestül!

Csütörtök (augusztus 22.)

Az Úr pedig meghallotta szavunkat, és meglátta nyomorúságunkat, gyötrelmünket és sanyarú sorsunkat. 5Móz 26,7b–c (Zsid 5,7; Jak 5,13–16; 2Kir 24,1–10) Isten kihozta Izráel fiait Egyiptomból. Nemcsak hallgatta, de meghallgatta kiáltásukat. Nemcsak látta, de meglátta szenvedésüket, fájdalmaikat, sebeiket. Bátran forduljunk hozzá, hiszen Jézus Krisztusban Atyánkká lett! Ahogy egy apa sem nézi tétlenül gyermeke szenvedését, sírását, úgy Isten sem hagyja válasz nélkül jalkiáltásunkat.

Péntek (augusztus 23.)

Adjatok, és adatik nektek. Lk 6,38a (1Sám 2,7; Lk 23,6–12; 2Kir 25,1–21) A hívő ember nem azért ad, mert kapni akar, hanem épp fordítva: azért ad, mert felsorolhatatlanul sokat kapott. Anyagi terén azt tanuljuk: takarékoskodj, vonj meg még magadtól is, másnak ne adj, őrizd a vagyonod, és tegyél félre, akkor kapsz rá kamatot. Félő, hogy testi, földhözragadt, anyagi látásunk rátelepszik minden másra is: azokkal vagyunk jók és megértők, akikről ugyanezt elvárhatjuk, megkapjuk. Akkor vagyunk kedvesek és szívélyesek, ha kamatokat is remélhetünk. Ez ördögi körbe visz, nem Isten útja! Hiszen Isten áldott körforgásba akar bekapcsolni: „Az Úr tesz szegénné és gazdaggá, megaláz és felmagasztal.” (1Sám 2,7) Ő ad, gazdagít, s akkor én is adhatok örömmel.

Szombat (augusztus 24.)

Aki ragaszkodik az igazsághoz, az az életre jut, de aki a rosszat hajhássza, az a halálra. Péld 11,19 (ApCsel 24,15; Ézs 57,15–19; 2Kir 25,22–30) Az igazság áldást ad, a bűn átkot... Ne gondoljuk, hogy önzőn, gonoszul, ügyeskedve, Isten törvényét tiporva boldog és harmonikus lehet az élet! A látszat tűnhet akár milyennek, lehet gazdag, irigyelt, sikeres valaki – napi kis halálokat, börtönöket készít magamagának az ilyen ember. Az igazsághoz, azaz Istenhez, a szeretethez, az élethez, az Úrhoz ragaszkodó ember pedig napi áldást és életet talál emberi kapcsolataiban, meghozott-megküzdött döntéseiben, hivatásában. Nem tökéletes, nem bűntelen, de éppen ezért nem is felfuvalkodott, hanem alázatos, mert a mindenható Isten kezében tudja életét. Minden este úgy alhat el, hogy jó úton jár, Isten vezeti, és jó cél felé halad.

■ K. D.

SEMPER REFORMANDA

„Isten különös rendelkezéséből történt, hogy azoknak az egyszerű keresztényeknek, akik nem tudják a Szentírást olvasni, elrendelte a *Tízparancsolat*, a *Hiszekegy* és a *Miatyánk* megtanítását és ismeretét, mert ez a három szöveg igazán alaposan és bőségesen tartalmazza mindazt, ami a Szentírásban áll, amit mindig prédikálnunk kell, és amit minden egyes kereszténynek tudni szükséges. Ráadásul olyan rövid és egyszerű megfogalmazásban, hogy senki sem panaszkodhat arra, vagy mentegetőzhet azzal, hogy túlon túl sok vagy nehezen megjegyezhető volna az, ami az üdvösséghez szükséges.

Mert három dolgot kell az embernek ismernie ahhoz, hogy üdvözüljön. Tudnia kell először is, hogy mit tegyen, és mit ne tegyen. Másodszor, ha már látja, hogy ezt saját erejéből nem képes tenni és nem tenni, akkor ismerje fel, honnan kaphat, kereshet és találhat erőt arra, hogy ezt tegye és ne tegye. Harmadszor pedig, ismerje meg a módját, hogyan keresse meg és nyerje el ezt az erőt. Amint egy betegnek is először azt kell felismernie, milyen betegségben szenved, mire képes, és mire nem képes. Utána meg kell tudnia, hol van az az orvosság, amely segít neki, hogy ugyanazt tegye és ne tegye, mint egy egészséges ember. Harmadszor, kérnie kell ezt az orvosságot, keresnie, beszereznie vagy megrendelnie.

A *Tízparancsolat* tehát arra vezeti rá az embert, hogy ismerje fel betegségét, hogy lássa és érezze, mit kellene tennie és nem tennie, mit képes megtenni és nem megtenni, hogy döbbenjen rá tulajdon bűnös és gonosz voltára. A *Hiszekegy* ezután azt tárja elé, és arra tanítja, hol találja meg az orvosságot, azaz a kegyelmet, amely segít neki, hogy igaz lehessen, hogy megtarthassa a parancsolatokat. Megmutatja neki továbbá Istent és az ő Krisztusban kinyilvánított és felkínált irgalmasságát. Harmadszor, a *Miatyánk* megtanítja, hogyan kérje, szerezze meg és nyerje el ezt az irgalmasságot, mégpedig rendszeres, alázatos, bizakodó imádsággal, akkor ugyanis megadatik ez neki, és Isten parancsolatainak betöltése révén üdvözül.

Ez a három dolog az egész Szentírás lényege. Ezért először a *Tízparancsolaton* kezdjük el megtanulni és felismerni bűnünket és gonoszágunkat, azaz lelki betegségünket, amelynek folytán nem azt tesszük és nem tesszük, amit kötelesek vagyunk.”

▶ Luther Márton:

A Tízparancsolat, a Hiszekegy és a Miatyánk rövid magyarázata (Csepregi Zoltán fordítása)

Lapunk következő, 35. száma szeptember 1-jei dátummal jelenik meg 275 Ft-os példányonkénti áron. Tájékoztatójuk továbbá kedves olvasóinkat, hogy szerkesztőségünk augusztus 15–21. között zárva tart.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 25.)

Az Úr... eljön, hogy ítélkezzék a földön. Igazságosan ítéli a világot, pártatlanul a népeket. Zsolt 98,9 (Jn 4,34; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 28) Az előző igevers is fontos: *ujjongjon* a teremtett világ, mert jön az Úr ítélkezni. Hogyan? Hát nem félni, rettegni kell az elkerülhetlentől? Örülni és hálat adni? Igen, mert nem e világi, emberi bíró elé kerül ügyünk. Az igazságos Isten jön ítélni, ez pedig alázatra, magunkba nézésre, hitre, belé vetett bizalomra indítson; ne félelemre, hanem örömmre. Kegyelemben bízva éljük napjainkat, mint akik már most Krisztusban megkapták Isten legnagyobb ajándékát: bűneik bocsánatát.

Hétfő (augusztus 26.)

Jóságodról elmélkedünk templomodban, ó, Isten. Zsolt 48,10 (Zsid 10,24–25a; 5Móz 15,1–11; Ezsd 1,1–11) Szeretem a templomok meghittségét. Egy zűrös hétfőn is találom nyitott templomot. Vágyom erre a találkozásra. Egy forró nyári napon a vastag falak között a hűvös fémhomályra. A zajos, lüktető, zaklatott fővárosban a csend és béke szent helyére. De nem a külsőségek miatt vagyok itt! Megszületik bennem a csend, és szól hozzám Valaki. Imádságban válaszolok az engem szólító hangra. Értelmet nyerne zavaros, összefüggéstelen történések, testi-lelki sebeim gyógyulnak, lenyugszom, derű és reménység tölt el. Isten templomában jóságáról elmélkedem. A külső és a belső csend áldott pillanatai ezek. Megtisztulva indulok tovább...

Kedd (augusztus 27.)

Jézus nevére minden térd meghajoljon, menyeeiké, földieké és föld alattiaké. Fil 2,10 (Zsolt 124,8; Ám 5,4–15; Ezsd 3,1–13) Látható bálványaink előtt napon-ta „térde hajtunk”, áldozunk oltárainkon, és várjuk boldogságunkat, harmóniánkat, frusztrált életünk szenvedéseinek enyhülését. Tárgyakba, szenvedélyekbe, testi dolgokba kapaszkodunk. Mégsem elég semmi, csak pillanatnyi boldogságot adnak, végül üres marad a kezünk. „Szerelme Jézusom, én orvoslásomra / Ne késsél, de jöjj el én gyógyításomra, / Szent nevedért tekints az én sirmimra, / Emlékezzél, kérlek, tölt fogadásodra.” (Petróczi Kata Szidónia)

Szerda (augusztus 28.)

Adj nekünk mégis segítséget az ellenség ellen, mert az emberi segítség mit sem ér! Zsolt 60,13 (Lk 7,14b–15; 5Móz 24,10–15/17–22; Ezsd 4,1–24) Tegnap arról beszélgettem valakivel, hogyan lehet megbékélni a halállal. Az ember csak keresi a szavakat, és ha igazán vigasztalni akar, és igazságot is szeretne mondani, nem áltatni, akkor a Szentírást idézi. Dávid bizonyágtévő zsolttárai is segítenek. A legnagyobb ellenség ellen az emberi segítség mit sem ér, nem tudjuk legyőzni saját halálunkat sem, de azt sem könnyű elfogadni, hogy elment, akit szeretünk. Isten kezében vagyunk, aki Jézus Krisztus, egyszülött Fia által vezérli sorsunkat, és Jézus minden félelmünket, fájdalmunkat, a halált is megismerte értünk. Az ő segítségével az egyetlen, amellyel erősek lehetünk, és győzhetünk.

Csütörtök (augusztus 29.)

Megnyitja az Úr gazdag kincsházát, az eget, és idejében ad esőt földedre, és megáldja kezed minden munkáját. 5Móz 28,12a (Mt 5,45; ApCsel 4,32–37; Ezsd 5,1–17) Hetekig tartó szárazság volt, negyvenfokos hőség, minden élőlény sóvárogra várta az esőt, az enyhülést. A természetből távolabbra került városi ember is a bőrén érzi már, hogy hiábavaló minden, ha az Isten nem áldja meg. Éltetni és virágoztatni sem a vetést, sem otthoni kis veteményesünket, virágoskertünket, sem a gyümölcsfákat nem tudjuk, csak ideig-óráig. Ha az életünket nézzük, akkor pedig még világosabb: Isten „gazdag kincsháza” nélkül üres, színtelen vagy hamis, csak látszólagosan működő, de nem virágzó az élet. Isten esőjére: Lelkének éltető forrására van szükségünk, amelyet ő az ige szerint „idejében” megad! Kérjük már most, hogy áldja meg életünket és kezünk munkáját is.

Péntek (augusztus 30.)

Jöjjetek, járjunk az Úr világosságában! Ézs 2,5 (Fil 2,14–15; Mt 26,47–50/55–56; Ezsd 6,1–22) Kicsit elszomorít, hogy bár alig venni észre, de már rövidülnek a napok, hosszabbodnak az éjszakák. Ám a sötétség térhódítása csak egy ideig tart – a mi életünkben is. A sötétség, a halál, a fájdalom, a betegség elmúlik: a végső győzelmet Krisztus aratta mind felett. A fény, a világosság és az igazság soha nem fog elmúlni. Isten az igazi Világosságot küldte el a világba, és addig is, amíg várjuk Jézus visszatérését, már most járhatunk abban a fényben, amelyet ránk sugároz.

Szombat (augusztus 31.)

Mert te jó vagy, Uram, és megbocsátasz, nagyon szereted mindazokat, akik hozzád kiáltanak. Zsolt 86,5 (2Thess 3,5; Júd 1–2.20–25; Ezsd 7,1–28) „Hallgass már, ne hisztizz, ne beszélj annyit, fáradt vagyok! Mit csináltál megint, százszor kértem, hogy ne... szégyelld magad, ne is lássalak!” Még a legtürelemesebb szülő is kifakadhat így. Igen, hiszen emberek vagyunk, gyarlók, korlátaink vannak. Isten, aki a mennyei Atyánk, nagyon szereti a hozzá kiáltó, őt hívó gyermekeit. Pedig hálátlanon, rosszul viselkedünk. De ő nem ember, erre mutat rá Dávid, erről tesz bizonyosságot: Isten jó. Ő a tökéletes jóság és szeretet, és ezzel ölel át minket. Most, augusztus utolsó napján adjunk neki hálat mindazért, amit ezen a nyáron kaptunk tőle és általa!

■ KÓHÁTI DÓRA

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyí Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felélő kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konszli Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felélő vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

